

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 26 – martie 2017**

Asociația Culturală „Noul Literator”
Președinte de onoare: GHEORGHE DĂNIȘOR
Președinte executiv: CONSTANTIN PĂDUREANU
Vicepreședinte: ADRIAN C. NĂSTASE
Secretar: DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Teodor Oancă
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic
Conf. univ. George Popescu
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Actor și regizor Emil Boroghina
Lector univ. dr. Iolanda Mănescu
Prof. dr. Mădălina Stancu
Dirijor și compozitor Alexandru Racu
Prof. și artist plastic Cristina Oprea

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Mihaela Albu, redactor-șef al revistei *Lumina Lină*
(Craiova – New York)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Republica Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Ioan Baba (Serbia)
Prof. Marian Barbu (Craiova)
Horea Cucerzan (București)
Mihaela Deșliu (București)
Claudia Voiculescu (București)
Gelu Negrea (București)
Maria Vaida (Cluj-Napoca)
Florian Copcea (Drobeta -Turnu Severin)
Mircea Pospai (Craiova)
Rodica Florescu (Craiova)
Davian Vlad (Craiova)
Loredana Neagoe (Craiova)
Gheorghe Boaghe (Bechet)
Ilie Comănița (Slobozia)
Victor Bibicioiu (Brașov)

REDACȚIA

Mihai Duțescu - Redactor-șef
Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Ion R. Popa - Redactor
Mirela Giodea – Redactor

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Craiova, Dolj
Str. Brâncuși, 32
Mihai Duțescu
Tel.: 0722 968 065
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Iulian Segărceanu

Prezentare grafică & DTP

Daniela Predoană
danielapredoana@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

Dumitru Radu Popescu

Mircea Bradu în Ianuarie

Pe Mircea Bradu l-am cunoscut în ultima parte a primei jumătăți a secolului XX. Părinții lui Mircea Bradu erau învățători. Părinții mei erau învățători. Părinții noștri se cunoscuseră cam pe la mijlocul primei jumătăți a teribilului secol despre care am făcut vorbire mai sus. Tatăl lui Mircea Bradu se pricepea – mamă-mamă! – la muzică!... Folclorul din Bihor îi stătea în genunchi! Cred că de la cântecele populare – și de la poezia îngemănată în aceste cântece i s-a tras lui Mircea Bradu puterînța de a scrie de mic versuri! O, a debutat în volum la o vârstă când n-avea nici – cum se spune? – mustață! El, în tot „Liceul Gojdu” era singurul cetățean cu poezii strânse într-o carte!... El și Dumitru Chirilă frecventau Cenaclul – din oraș! – condus

de extraordinarul Stelian Vasilescu. Ei, datorită lui Stelian Vasilescu, Mircea Bradu a debutat în „Crișana” cu proză!... Era o schiță-povestire pe care o scrisesem împreună, mai mult ca să ne distrăm, mai mult ca să-i luăm în bășcălie pe niște chelneri (pe atunci nu existau ospătari!) de la restaurantul de pe colțul clădirii, din centru, ce se afla cam față în față cu Librăria cea mai cea din Oradea... Comandasem și noi două berici – doi țapi cu bere! – și ei, viitorii întreprinzători în privatizări, privindu-ne cu un soi de condescendență înalt spirituală, nu ne-au prea văzut!... Mă rog!... Schița a fost semnată doar de Mircea, fiindcă eu, în același număr, am debutat – firește! – cu o poezie! Stelian Vasilescu a fost – pe bune! – nașul nostru!

Orest Dubay (Cehoslovacia) – *Dimineața* (Gravură în lemn)

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Au trecut anii și Mircea Bradu s-a apucat pur și simplu să scrie și teatru! „Vlad Țepeș în Ianuarie” este una dintre cele mai bune piese scrise în a doua jumătate a veacului pomenit mai înainte!... Mirela Bradu a condus și Teatrul din Oradea! O, ce Festival de teatru avea loc în orașul de pe Criș! Zeci de cronicari de teatru, în frunte cu Valentin Silvestru, cel mai bun dintre ei, erau oaspeții burgului fost Oradea Mare, ajuns Oradea... Bine, în acele timpuri, azi deja apuse, toate ziarele și revistele aveau rubrici de teatru... Azi nu nai există rubrici de teatru, fiindcă nu mai există ziare, iar revistele sunt confidențiale! Ei, în acele vremi existau și dramaturgi: toți marii dramaturgi ai Americii, ai Germaniei, Franței etc., etc. erau prezenți pe scenele teatrelor noastre... O, era pus în scenă până și Camil Petrescu, despre care astăzi nu se știe dacă a existat cu siguranță – sau ba!... Pe la București puteai întâlni și rino-ceri, și chiar niște apostoli absurzi, așteptând să le pice plocon un Dumnezeu absurd... Care, ce să vezi, n-a intrat în jocul lor și n-a pogorât în absurdul lor cel de toate zilele și nopțile!... Ah, da, se juca până și un dramaturg despre care se spune acum că ar fi cam de pe la Vrancea!

Mircea Bradu avea la teatru, la Secretariatul literar, o pisăloagă care te scotea din papuci! Dânsa – Vetuța Pop, o chema! – atât m-a bătut cu telefoanele la tet, încât, ca să scap de dânsa, am scris piesa „Domnul Montaigne bea ape minerale”. Genialul Montaigne umbla prin scenă – în toată – toată piesa! – călare! Avea ceva la foale și căuta ape minerale!... Când a ajuns primar – genialul! – a apărut peste orașul ce l-a ales pre dânsul cam în stil balcanic!... O, a apărut o boală ucigătoare!... Și în fața acestui dezastru ce se anunța să se împlinească, în scurt timp, genialul!... Cu mult succes... A șters-o!... A fugit! Logic! În fața ciumei, a holerei, a unei clare ideologii a morții, ce poți face?!... El a considerat că în fața morții rolul său este să se retragă și să...

scrie!... Ei, bine, destui inși au zis c-a fost laș! A fost realist!?... Molimele, de orice gen ambiguu ar fi, morale, ideologice, futurologice... Nu insist!... Vreau doar să spun că pisăloaga mea dragă, Vetuța, mă obligă și azi să-i sărut mâna pentru că am scris o piesă care nu s-a jucat niciodată!...

O, dar ce actori grozavi jucau pe scena teatrului din Oradea!... Vreau să spun că împreună cu Mircea Bradu și cu numitul Dumitru Chirilă... cu siguranță, cât am fost elevi la „Gojdu”, nu ne-a scăpat niciun spectacol de teatru!... Aveam chiar locurile noastre, rezervate, la balcon!... Mituiam cu un bănuț plasatoarele din fața scărilor ce duceau la galerie, da!... Dar cred că directorii de teatru, de pe atunci, le trăseseră sarcina – adică le dăduseră ordin acestor doamne și domnițe! – să ne ia un franc de persoană (sau pentru două persoane) – ca nu cumva, din greșeală, toți elevii de la școlile din Oradea să tragă chiulul și să vadă ce iaște teatrul!...

O, să nu-l uit pe Colpaci Pusi! Pusi Colpaci, beneficiind de o trupă de elită – Țugulea, Abrudan, Constantinescu Mircea, Ion Măinea, Nicolae Toma, Simona Constantinescu, Ala Tutu! – a construit un Turn Babel supraetajat, cu un balcon destinat jocului cu zaruri... Actorii interpretau Viața și Moartea jucând zaruri!... Intuind, de tineri, în actori, rolul realismului divin al artei, Colpaci și Bradu au văzut în oamenii de pe scenă lumina ce nu se zărește în ei pe stradă, sau la ștrand, unde orgoliile, țăfnoase, dau în clocot!... Pe scenă, dincolo de aparența trupească a actorilor cu har se vede conștiința lor închinată religiei artei teatrale...

Recent, am întrezărit la un pompos festival de teatru comercial un fenomen plin de burice, ace, brice și carice... Interpreții, fără să aibă aura Pelicanului și a Babiței, manipulați de un regizor în pantaloni scurți, cu părul scurt și cu un har minimalist, înotau într-o desăvârșită nefericire artistică personală... Spectatorii, încâlziți de magia

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

nimicului, au început să aplaude cu labele în aer, ca la concertele băboilor de muzică ușoară, care, ascunși în tehnologia sonoră a succesului mecanic, electronic, dădeau din picere, având lacrimi sub pleoape... Ei, da, spectatorii oftau emoționați și ziceau, în cor: „Super! Super!...” Am întrebat cine este autorul piesei?!... „Shakespeare!” mi s-a spus cu o mare bucurie!...

Într-o altă piesă, interpreții, sărmanii, unii, actori de meserie, alții, actori sub acoperire, dând din burice, erau inconștienți că zarurile se jucau cu ei... Democrația de piață, precum și revoluția de piață, îi bucuraseră până în plăsele cu un adevăr irefutabil, dăruindu-le un rost social, politic și economic sublim: că libertatea era în cea, iar fericirea în hăis!...

O, unde ești tu, Mircea, Doamne?!... Ca să nu vorbesc de dascălii și contemporanii tăi, cei din rasa lui Ciulei, Vlad Mugur, Horea Popescu, Cojar, bătrânul veșnic tânăr, Sică, Soroana Coroamă, Micu, Alexa Visarion, Ion Ieremia, Tatos, Aureliu Manea, Mercus, Harag, Cătălina Buzoianu, Dan Alecsandrescu, Tompa Mikloș, Purcărete, Cornișteanu, Emil Mandric, prietenul meu din Prisăceaua, Geo Saizescu, Dan Stoica, Victor Tudor Popa, Constantin Anatol, Dinischiotu, Kincses Elemer, Scarlat, Mircea Marin, Taup, Penciulescu, Pintilie...

Cum Mircea Bradu s-a născut în comuna Lăzăreni (din județul Bihor, evident), iar sub-semnatul am văzut lumina zilei în Păușa (din județul Bihor, firește), cum mamele noastre au fost colege la Școala Normală din Oradea, cum domnul Mircea Bradu și cu mine am debutat, în aceeași zi, în „Crișana”, cu o proză scrisă în urma unui eveniment bahic, datorat unor... două pahare (țapi!) cu bere, ce-ar fi dacă, împreună, dar de la distanță, am scrie o piesă de teatru – cu același titlu?!... Iată cum s-ar putea numi această capodoperă unică în lume: „Puricele din barbă”, sau „Puricele în barbă”. Apoi, am lua o hotărâre

epocală: ca în cazul în care piesa ar fi pusă în scenă, în distribuție să nu apară niciun câine... Ca să nu-i anuleze pe toți actorii!... Am văzut, recent, o asemenea ispravă realizată de un câine!... Ei, sigur, piesa era montată atât de modern, încât, în final, am întrebat cine este autorul?!... „Babanul”, mi s-a răspuns... Bravos! Câinele, fără să latre, ca să nu-i mai încurce pe actorii cei vocali, ce-și etalau talentul în nume personal, sau în cor, l-a pus pe Englez la punct!...

Cum, elev fiind, am scris un reportaj despre minunile pe care le înfăptuia tatăl lui Mircea Bradu la Căminul Cultural din Lăzăreni, cred că piesa despre purici și bărbi va trezi interesul celor cu bărbi...

Deci, Dragă Mircea Bradu, îți propun – așa cum am scris pe vremuri, împreună, o povestire! – hai să scriem acum, fiecare, o piesă, cu același titlu: „Puricele în barbă”. Subiectul și predicatul piesei – ziua de azi, cu libertatea în cea, iar cu fericirea în hăis!... Sau invers! Ideea titlului vine dintr-o legislatură de pe vremea lumii germane de altădată! Cine voia să fie alesul obștii își lăsa barbă! Ăsta era punctul întâi! Punctul doi: își așeza capul – cu barba-i elocventă, pe o masă rotundă!... Trei!... Se aducea un purice – și se așeza în mijlocul mesei! În barba căruia sărea puricele... Ăla era alesul! Ștabul, primarul, regele!

Mircea Bradu, totuși!... Da, prietenul meu avea o lipsă spirituală majoră: nu prea iubea fotbalul! Cum poți să ierți o persoană care nici nu dădea în lobdă cu piciorul, și nici nu prea venea – nici cu Dumitru Chirilă! – pe stadion, să-i vadă pe David, Vaczi, Melan!...

Ei, da, acum, în Ianuarie, autorului capodoperei „Vlad Țepeș în Ianuarie”, îi doresc... multe-multe-multe luni numite Ianuarie!... La mulți ani, Bradule!

Dinu Săraru

Treimea de platină

„Nu știu alții cum sunt...”

De la o vreme, în apropierea Crăciunului și a Anului Nou, începe să mă învâluie parfumul dulce amar al nostalgiei clipelor izgonirii mele de la Teatrul Mic pe strada căruia, Sărindarul, n-am mai putut să calc de mai bine de un sfert de veac, din ziua de 8 ianuarie 1990, când, așa cum se anunța cu satisfacție într-un chenar negru, ca de ferpar, în ziarul „România Liberă”, unde abia se întorsese nu Prietenul meu, nu unul dintre Prietenii mei, nu cel mai bun Prieten al meu de o viață, ci chiar Prietenul Octavian Paler: „ÎN SFÂRȘIT, CU 88 DE VOTURI PENTRU ȘI... CONTRA, DINU SĂRARU A FOST DESCĂUNAT DE LA TEATRUL MIC!”, lăudați până atunci, și Teatrul și eu, cu prilejul fiecărei noi premiere treisprezece ani! și chiar de către Prietenul, semnatarul cu mâna lui al unei admirabile cronici la *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Pirandello, cu Valeria Seciu și Ștefan Iordache în rolurile protagoniste.

Așa erau vremurile și eu nimerisem „supt” ele.

Cu Octavian Paler aveam să mă împac definitiv, redevenind Prietenii de odinioară, cu doar trei sau patru ani înaintea plecării sale spre zări mai bune, împăcarea fiind pusă la cale și cu o drăcească îndârjire față de amândoi de către doamna Geta Dimisianu!

Din ziua aceea de 8 ianuarie 1990 n-am mai putut să calc niciodată până astăzi pe Sărindar și era cea mai iubită de mine stradă din București, Sărindarul presei democratice românești, începând cu „Adevărul” lui Al. Beldiman și al lui Constantin Mille și al lui Mihail Sadoveanu și până la „Națiunea” lui George Călinescu, toate ziarele și revistele democratice vestite, și strada se încheia la capătul dinspre Brezoianu cu „Universul” lui Luigi Cazzavillan și după evenimente „...al

lui Dinu Săraru”, șase luni, sub titlul „Universul românesc”, cu toate suplimentele dinainte: „Universul copiilor”, „Universul familiei”, „Universul literar-artistic” etc. etc. etc. Și nici atunci, n-am mai pus un picior pe Sărindar, nici dinspre Brezoianu, nici dinspre Capșa.

Dar nostalgia care mă învâluie azi pe mine izvorăște din clădirea cu numărul 16 unde se află Teatrul Mic, cu interminabilele lui atunci cozi la un loc măcar pentru *Omul, continuați să puneți întrebări*, pentru *Să îmbrăcăm pe cei goi*, pentru *Efectul razelor gamma asupra anemonelor*, pentru *Nebuna din Chaillot*, pentru *Nu sunt Turnul Eiffel*, pentru *Evul mediu întâmplător*, pentru *Maestrul și Margareta*, pentru *Niște țărani*, pentru *Diavolul și bunul Dumnezeu*, pentru *Ca frunza dudului din rai*, pentru *Richard III*, pentru *Yvonna, principesa Burgundiei*, pentru *Mitică Popescu*, pentru *Cerul înstelat deasupra noastră*, pentru *Dama cu camelii*, pentru *Amurgul burghez*, pentru *O scrisoare pierdută*, pentru primul cabaret politic *Astă-seară stau acasă*, pentru...

N-am făcut întâmplător acest pomelnic al unui teatru care a fost, ci pentru a evoca anvergura unui program și a unei trupe și a unor regi-zori tineri care aureolau, toți, scena incendiară din Sărindar:

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Carmen Galin și Olga Tudorache, și Leopoldina Bălănuță, și Mitică Popescu, și Gheorghe Visu, și Valeria Seciu, și Tatiana Iekel, și Dan Condurache, și Nicolae Dinică, și Vistrian Roman, și Rodica Tapalagă, și Nicolae Iliescu, și Dinu Manolache, și Rodica Negrea, și Mariana Cercel, și Liliana Ceterchi, și Pamfil Panduru, și Ioana Pavelescu, și Ștefan Iordache, și Coca Bloos, și Eusebiu Ștefănescu, și Nicu Alifantis, compozitorul, aceasta a fost trupa recunoscută cu invidie, dar și cu prețuire drept „Actorii de la Mic!”

Aici s-au afirmat cu autoritate regizorii teatrului, toți tineri și foarte tineri, dar mai ales Cătălina Buzoianu și Silviu Purcărete și Cristian Hadji-Culea și apoi Dinu Cernescu, dar și invitații Grigore Gonța, Alexandru Darie, Dragoș Galgoțiu și regizorii de film Mircea Danieliuc și Dan Pița.

Ei au fost regizorii spectacolelor luate cu asalt de public venind, tinerii îndeosebi, noaptea cu chitare și saci de dormit, ca să fie primii la deschiderea Casei de bilete.

Actorii și regizorii și scenografi și toți slujitorii Teatrului Mic au fost rugul care, arzând cu un devotament infinit, l-au determinat pe un scriitor important al vremii – academicianul Nicolae Breban – să scrie că: Teatrul Mic a fost „nu numai cea mai bună echipă teatrală, cel mai interesant repertoriu, dar și unul dintre nucleele de rezistență spirituală și politică – de ce nu ?? – ale Bucureștilor amorțiți în penurie, frig și disperare cetățenească”.

Lor le mulțumesc din pragul acestui apropiat Crăciun 2016 și An Nou 2017!

Există bucuria creștină a recunoașterii și a iertării, despovărată de resentimente, cea mai greu de împlinit, dar și cea mai curat răcoritoare sufletește.

Dar eu țin să mă opresc astăzi, aici, asupra unei TREIMI REGIZORAL-ACTORICEȘTI

DE PLATINĂ: regizoarea Cătălina Buzoianu și artiștii Valeria Seciu și Ștefan Iordache.

Ei trei, subliniez ca o datorie, au fost stâlpul de foc care a ținut viu rugul întreg, începând cu acel de neuitat *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Pirandello, care a situat brusc scena de pe Sărindar în compania marilor trupe europene. Ei au făcut să strălucească acest rug prin talentul lor unic și patima lor incendiară pentru scena de scândură dovedite în *Maestrul și Margareta* după Mihail Bulgakov, în *Niște țărani*, în *Cerul instalat* de Ecaterina Oproiu, în *Yvonna, principesa Burgundiei*, de Witold Gombrowicz, în *Ca frunza dudului din rai* de D.R. Popescu, în *Dama cu camelii* după Alexandre Dumas-fiul, spectacole emblematice pentru identitatea în epocă a Teatrului Mic.

Așa cred eu și astăzi că s-a impus atunci autoritatea Cătălinei Buzoianu, prin imensa cultură, prin slujirea până la sacrificiu a unui program ideatic înalt, prin originalitatea explozivă a unei prodigioase fantezii, prin savanta școală actricească și regizorală pe care a creat-o și justificat-o în repetiții și la catedră și, mai cred, și mai ales azi, când suntem atât de grăbiți, că Doamna Cătălina Buzoianu rămâne cel mai dăruit și important regizor român al jumătății de veac începând din 1977.

Pe această scenă de scândură din Sărindar, în primul rând, și-au argumentat superlativ numele de Vedetă fără drept de apel Valeria Seciu și Ștefan Iordache, și va trece multă vreme până ce vor fi egalați în opera lor actricească.

Prinț și Prințesă ai scenei din Sărindar în *Să îmbrăcăm pe cei goi* și *Maestrul și Margareta*, ar merita fiecare să dea numele unui Premiu național de teatru.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Gabriel Chifu

dropia

tatăl tatălui meu i-a spus tatei
că a văzut-o și a orbit.

ea locuiește într-o țară de aur, minunată.
ea trece pe câmpuri: e piciorul pe care-l așază
luna în iarbă,
cu care luna merge dintr-un sat
în altul. ea trece numai
prin locul liber dintre două ore,
dintre două zile ce-și urmează, de aceea
timpul nu o ruginește,
și are până luminândă, astrală. un vânător
a vrut s-o împuște, dar glonțul
s-a întors în armă, pușca s-a risipit și a curs,
vânătorul nu a mai găsit drumul spre casă,
a rămas în văzduh închis.

ah, cum o așteptăm înfiorați: într-o iarnă,
s-a apropiat de o așezare –
și noaptea odăile s-au luminat ca de soare,
lumina a doborât câteva case vechi,
zăpada s-a topit, frunzele uscate
au înverzit, cânilor goale de pe masă
cu vin tare s-au umplut – de așteptare
casele noastre sunt niște grăunțe răcoroase
bune pentru dropie.

(1979)

struguri copti

cu lumina pe care o soarbe un singur bob de strugure
s-ar putea lumina un sat întreg...

ploile trec cu o mânăstire răcoroasă
în brațe.
în gura deschisă a florilor de octombrie
se înecă oameni însingurați.
mama mea tot așteptându-mă la răscruce
a devenit fântână cu cumpănă.
legiunile de greieri cu cântecul lor colosal
cară câmpia dintr-o zi ostenită
în alta curată.
iar strugurii sunt copti în vii.

un bob de strugure acum de-ar exploda,
explozia ar ajunge până departe în oraș:
ca pe nimic mi-ar doborî casa
unde stau și scriu versuri
luminat de o lacrimă ca de un opaiț
și aripi ar țâșni din umerii
vecinilor mei
pe neașteptate.

(1983)

o roșcată didină într-un port dunărean

port dunărean în aprilie
mâncat de miresme
ca o rochie albastră de molii

vin uleios tutun și muzică
răcoarea levantină mă împinge dintr-o
cameră în alta ca o adiere
„viande au soleil viande au soleil“ – un cântec
marinăresc
prin fereastra deschisă pătrunde
ca o albină

o roșcată didină cu vistierii și furtuni
ascunse în trupu-i adânc
mă ține încuiat în voluptate
sânii ei grei asfixiază secunde
cât a trecut
de când ard cu ea roșcata didină?

port dunărean în aprilie
mâncat de miresme
ca o rochie albastră de molii.

(1982)

trenul de Calafat de o sută de ani

trenul de Calafat de o sută de ani laolaltă
cu iarba și ploaia
încât nimeni nu mai știe cine
pe cine a înghițit
trenul de Calafat
țărării lui scoțându-și picioarele noduroase
din pantofii noi care-i strâng
țărării lui cu pământ sub unghii și „dacii”
cumpărate pe roșii
trenul de Calafat
profesoarele lui de franceză navetiste la cls. I
care fumează kent printre papornice damigene
și se dizolvă (ca o bucată de zahăr în ceai)
în poemul *invitation au voyage*
trenul de Calafat
din trupurile încinse presate
din hohotele-graiurile-mirosurile pestrițe de babilon
țâșnește melancolia
ca sângele din gâtul cocoșului sacrificat
melancolia spărgând geamurile
îndoind tabla trenului de Calafat

(1982)

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

Al. Popescu-Telega

Scrisori inedite de la Al. Popescu-Telega și C.D. Fortunescu

Gravova.

Dragă Herescule,

N'am răspuns - cum se cădea - chiar în zina cîm am primit prieteneasca ta scrisoare, care mi-a ridicat mult moralul; am așteptat să văd formularele, ca să-ți spun c'am primit tot. Din nefericire formularele n'an sosit nici azi, a treia zi după scrierea ta. Domnii aceea abia așteaptă să scape de sub presiunea pentru a reveni la normal, adică, să-și bată joc de necazurile oamenilor. Aproape nu mă îndrăznesc să-ți comunic lucrul asta; ai făcut des pentru mine și-ți mulțumesc, așa, tout simplement.

Veritabilii mei amici Simniceanu și Mănușă nici n'an crezut necesar măcar să-mi scrie un rând Băstii, ca să zic așa. Te întîlnesc eu - după ce le-ai trecut sunul! N'am să-i cînt, de câteva săptămîni parlamentare.

Îmi dai voie să-ți alătur aci un certificat scos de aci, de la directoratul școlar, și să te rog să-l faci

osești cum vei sosi, pentru a duce la bun sfârșit scumpul
meu împrumut? Nu mai e nevoie să-ți spun cât ți-a
fi de obligat.

Pela 4-5 Ianuarie, dacă ai putea, ai veni, pentru
ureo săptămână la București, să stămi să mi se fixe
zina doctoratului. Și mai pot adăuga amănuntul
că până la sfârșitul lui Ianuarie voi face să re-
para Năzuința. Îmi trimiți ceva? Mi-ai face alt
serviciu dacă da: eu aștept negresit.

Expediez Idolul Voenii, pe care aveam intenția să
ți-l ofer când ai trecut pela mine.

Până să te citesc, îți urez un bun an nou și sănă-
tate. Să-ți trăiască pruncul fericit.

Rugându-te să transmiți omagiile mele doamnei,
îți strâng mâna cu prietenia de totdeauna.

St. Popescu-Telega.

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

C. D. Fortunescu

Scrisori inedite
Din fondul de aur al Muzeului Olteniei Craiova

SOCIETATEA
„PRIETENII ȘTIINȚEI“
— CRAIOVA —

Recunoscută persoană morală și juridică.
— Legea din 8 Mai 1923. —

21 Octombrie 1854

Dragă Herem,

Societatea noastră îți solicită pri-
uirea o conferință pentru una din de-
minșile de după Bobolărești și speră
că această rugămintă îți va fi primită
cu bunăvoință.

Roagă de asemenea afixa de
pe acum o Sumară algei și car-
vași titlul conferinței.

În așteptare răspunsului, te
rugăm a primi cordialele mele saluta-
re.

Prezintă

C. D. Fortunescu

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

IEȚATEA CULTURALĂ
TENII ȘTIINȚEI
CRAIOVA
tă persoană morală și juridică
eșea din 27 Mai 1923

Craiova 27 Ianuarie 1936

Domnule Profesor,

Comitetul societății noastre, întrunit în
sedința sa de azi, vă transmite prin mine că-
dovăsele - i mulțumiri pentru conferința cu
care ne-ați onorat ieri; conferința în care
fondul larg cuprinzător se îmbina cu forma
eleganta a expunerii.

În speranța că și în anii viitori ne vom
putea bucura de forumele curătoare. D.
Soastre, ne place să vă fim un prea dorit.
La revedere.

Primiti, vă rog, Domnule Profesor, expresi-
unea desigurilor noastre sentimente, salu-
tarile mele.

Președinte

C. D. Zărnescu

Secretar

G. M. Lăncășescu

Ioana Heidel (Germania)

Pe urmele unei românce din Gabon (Africa)

Ioana Heidel ne-a surprins deosebit de plăcut anul acesta prezentându-ne al doilea roman: „Mi-a plăcut culoarea”. Așteptam cu interes noua sa apariție literară, știind că e vorba de „urmele unei românce din Gabon”, nimeni alta decât Olimpia Zdrenghea, fosta mea colegă de la Liceul de Arte ”Marin Sorescu” din Craiova.

Nararea vieții unei femei liberate din România anilor de dictatură comunistă se află la baza romanului document al vieții în Gabon. Olimpia e „olimpică”, o femeie curajoasă ce a înfruntat barierele discriminării, prejudecăților, mentalitatea retrogradă și rasistă, „etica” ce respingea tot ce era străin, nou, diferit de cărarea bătătorită. Căsătoriile mixte erau rare și trecute prin furcile caudine ale securității și oprobriului public, mai ales când erau persoane de altă religie, altă culoare politică sau de piele. În roman citim doar o mică parte din mostrele de antipatie și „felicitățile” de care a avut parte tânăra îndrăgostită de un student african în acea epocă.

Călătoria Olimpiei a început ca o aventură în anii '80 și continuă încă după decenii. Realizarea profesională, cariera, și-a desăvârșit-o pe pământ african, printre locuitorii Gabonului. Baza educației și a pregătirii sale artistice a făcut-o însă în România, țara din care își trage seva ambiției, puterii și curajului său cu accente masculine. Cu siguranță însă că frumusețea și senzualitatea chipului blond nu au trecut neobservate în drumurile sale, știm bine că un aspect agreabil descreștește frunțile și nimeni nu rămâne indiferent. Lumea africană a primit-o cu brațele deschise, deși era o curiozitate blondă cu pielea albă „opărită ca

puilul” și care nu a scăpat de testul ancestral al familiei soțului, după ritualuri tribale.

Dorința Olimpiei de-a cunoaște lumea cea nouă și de-a fi integrată lor a fost mai mare decât respingerea a tot ce i se părea injust sau retrograd: poligamia, vânzarea mireselor, condiția femeii redusă la condiția de supusă, fără drepturi egale cu bărbatul etc.

Ioana Heidel a cunoscut-o încă din anii fragezi pe eroina noastră și mai apoi în anii adolescenței, urmându-i pașii și pe tărâmul african, reușind astfel să ne transmită cât mai fidel posibil traseul Olimpiei de-a lungul anilor în aventura destinului. Destin ce pare un scenariu de film, așa cum povestea lui Robinson Crusoe sau cea a lui Tarzan a fost cândva. Olimpia era din fire o muncitoare îndârjită, dorea să se exprime, să creeze și să fie valorizată nu doar ca femeie și mamă, ci și pe plan artistic și social. Dar cum se adevărește faptul că nu poți alerga după doi iepuri deodată, viața de familie nu a mers mână în mână cu cea profesională și în final a trebuit să aleagă. Toate au un preț și Olimpia a plătit prețul, scump, divorțul de omul iubit în care își pusese speranțele tinereții. Naratoarea nu insistă pe aspectele intime din viața Olimpiei, ne lasă să ghicim faptul că viața merge înainte și că orice pierdere poate deveni o binecuvântare sau un pas înainte. Robinson Crusoe i-a fost mentor, i-a călcat pe urme încă din copilărie, iar în versiune modernă și feminină a secolului XX Olimpia arată tuturor că, dacă vrei, poți! Jungla, natura, libertatea, căldura oamenilor, exotismul, au făcut casă bună cu femeia plină de curaj și talent, olteanca Olimpia.

Jurnal de călătorie • Jurnal de călătorie • Jurnal de călătorie

Istoriile de dragoste sunt formidabile. Cea a Olimpiei începe cu o dragoste de tinerețe, naivă, dintre două ființe cu afinități artistice, dar rase și culturi diferite. Adevărata dragoste însă continuă și azi, e dragostea ei pentru culoare sub toate formele ei, pentru oameni, pentru natura și tradițiile celor două țări, cea natală și cea de adopție. Ea își înfruntă destinul și propriii demoni, nu se agață de un bărbat și-n ciuda dragostei tumultuoase și riscante din tinerețe, Olimpia are puterea să spună stop unei relații muribunde, să se impună și să-și câștige pentru a doua oară libertatea. De data aceasta, printre străinii de culoare, printre care ea nu se mai simte o străină, ci un expert în etnografia, cultura și arta acestora. E femeie, mamă și om implicat social și profesional.

Se zice că oamenii care aleargă după absolut sunt nefericiți. Dar nu putem face o meserie fără să fim exigenți, cel mai adesea cu noi înșine. Olimpia descoperă serenitatea, labirintul tenebros al junglei, misterul vieții africane, promovează cultura acestora și tradițiile, neuitând să evidențieze de fiecare dată și pe cea românească. A trăi, a crea ceva, a înregistra, a promova, erau preocupările Olimpiei care poate bănuia că renumele cuiva se dobândește pe cale naturală astfel. Viața în Africa e brutală, primitivă, abrutizantă, văzută de către occidentali și „pieds noirs”. Eroina noastră vrea să o vadă altfel, să atenueze asperitățile, prin înțelegerea lor, chiar de sub „măști” se mai reglau conturi și plăteau polițe personale. Olimpia vrea să vadă frumusețea Gabonului, elogiind mai degrabă viața lipsită de stresul occidental. Nu e un personaj docil, nici neutru, e femeia cu frăiele propriului destin în mâini, devenită „à cheval” între două lumi, ambele dragi sufletului său. Cu siguranță a avut momente când se întrista că nu găsisese lungimea de undă necesară comunicării, una civilizată, ce ar fi făcut posibilă continuarea

drumului în doi, până ce moartea să-i despartă. A privit desigur mizeria reală și imaginară chinându-se să vadă cu înțelepciune totul, fără să-i sângereze rănilor.

Au fost oameni care au desțelenit pământuri, au străbătut jungle, au trăit izolați, s-au luptat cu animale, pericole, prejudecăți. Sunt momente când nu poți apela la nimeni și la nimic, când nu îți rămâne decât încrederea în propriile forțe, în persoana ta. Suntem teribil de mici, pigmei într-o lume atât de mare și mereu în schimbare. Ne e dat să trăim cu motoarele mereu turate și adesea oprite, însă mereu în alertă, căci fiecare clipă-i diferită și totul în mișcare.

De la clima temperat continentală a României, eroina se vede catapultată într-o climă ecuatorială și Carpații i-a schimbat cu munții de Cristal din Gabon, unde 4/5 din suprafață sunt păduri. Gabonul e considerat o țară săracă, în care 2/3 din populație trăiește sub pragul de sărăcie. Dar ce-i sărăcia omului? În România oamenii ședea la cozi pentru câteva copite sau lapte, în Africa băștinașii găseau hrana în mijlocul naturii generoase și se considerau fericiți, bogați. Așa cum și noi, românii, nu ne credeam săraci, având locuri de muncă și case decente, spitale și acces la cultură. Gabonezii când dansează au o energie specifică, venită din generație în generație, au o atitudine specifică, spontană. Nu același lucru simțim noi, românii, încorsetați de regulile civilizației, educației și mentalității rigide specifice Europei. Însă de la obiceiul Mumuliței la dansurile tradiționale cu măști din satul Assok-Medzeng nu a fost decât un... pas. Iar de la Desnățuiul cu pește din Goicea până la pirogile din bambus și liane sau până la gunoiul „sacru” și biologic din spatele caselor africane, tot o aruncătură de băț peste continente a fost. Olimpia, prin scrisul Ioanei

Jurnal de călătorie • Jurnal de călătorie • Jurnal de călătorie

Heidel, ne-a purtat printre liane pe urmele lui Tarzan, ne-a făcut să gustăm nucile de cocos pe marginea oceanului Atlantic, să dormim pe paturi de ferigi învățând că jungla nu-i decât o sursă de viață, de hrană, de vindecare și învățarea de-a trăi în comuniune cu natura-mamă. Sărăcia e demnă, africanii nu se simt nefericiți, ci mai degrabă fericiți cu tot arealul lor în care diversitatea culturală a etniilor vibrează și ritmează în ritmul muzicii de tambure, harpe specifice. Aerofoane, membranofoane, olifoane, cardofoane, toate-s dovada fanteziei muzicale la superlativ. 12.800 de zile pe tărâm african, cu ritualuri, tradiții, pigmei, arta africană, personaje diverse, delicatesele culinare variate și inedite, ne-au fost împărtășite cu generozitate. În tot acest timp, Olimpia a fost martora schimbărilor din Gabon, inevitabile. Cu siguranță ea nu se va opri aici, ci va continua să fie purtătorul tradițiilor culturale din ambele țări, România-Gabon. Mi-aș fi dorit să aflu de la sursă mai multe despre școli, spitale, vraci-vindecători, relația băștinașilor cu drogurile, problemele legate de HIV sau alte boli contagioase ce preocupă continentul african, revoltele actuale și revendicările sociale ale populației. Și nu în ultimul rând, să-i cunoaștem frumoșii copii și nepoți, rodul iubirii... de culoare. Mulțumim Olimpiei pentru curajul și lecția de viață oferită, iar Ioanei Heidel pentru munca deosebită și talentul de-a nara povestea unei românce din Gabon!

Scurt CV despre Tania Jilavu

Tatiana Jilavu (născută pe 31 martie 1958 în București) a trăit în Craiova, unde și-a petrecut copilăria și adolescența.

A absolvit Liceul de Arte "Marin Sorescu" din Cetatea Băniei, oraș în care a lucrat apoi ca pictor-decorator până în 1992, an când s-a stabilit în Belgia.

În prezent, trăiește în Spania unde își continuă pasiunea creației, îmbinând activitatea plastică cu cea de mănuiitor de condei.

În iunie 2016, și-a lansat volumul de debut literar – „Am@r” (apărut la editura Arves), odată cu vernisajul expoziției personale de pictură, un dublu eveniment găzduit de Biblioteca Județeană "Aristia și Alexandru Aman" din Craiova.

Multe din creațiile sale se află în diverse galerii particulare din țările Uniunii Europene, Rusia, Turcia, Canada, Asia.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

N. P. Vrânceanu

Barcă la mal

Barca tresare pe apă,
tânăr armăsar neobișnuit cu frâul.
Ar vrea să plutească în larg,
să simtă loviturile valurilor în piept...
Vrea să străbată singură
mările ajutată de
aripile pânzelor,
de chemarea pescărușilor
către nehotarele zărilor,
dincolo de limita golfului,
sfidând zbuciumul furtunii.

Viața-patinoar

Pe gheața sticloasă,
bătrâni și copii,
bărbați și femei alunecăm,
lăsându-ne în voia mișcării
de cum punem piciorul
în viață.
Ne îmbată plutirea,
suntem chiar fericiți,
deși nu se știe niciodată
cât va dura zborul lin,
plutirea amenințată
de vârfurile ascuțite
ale stalactitelor zilei.

Derivă

Perucile norilor pudrate desuet
plutesc în tapiseriile iernii,
cerul, lentilă curată,
privește atent
deriva continentelor
vegbind de sub pleoapele nopților
despicarea uscatului
încând o nouă Atlantidă.
De undeva, din oceanul
speranțelor lansez
un disperat S.O.S.
către toți somnambulii
pământului.

Departe de mine

Fluxul mă poartă în nopți fără lună,
în neagră furtună,
spre stânci fără far.
Solzi de frig mă-nfășoară
în plăci străvezii,
inima-mi sună afară
cu sunetul harfei târzii.
Val după val
mă aduce mai aproape de tine,
dar departe de lume,
mai
departe de mine.

Floarea de câmp

O floare de câmp
luminează
singurătatea nopților
pulsându-mi în inimă
căldura.
Floarea din valul
de iarbă
îți seamănă, în legănarea
subțire
a tulpinii.

Cutia cu fotografii vechi

Într-o dimineață însorită
ne părăsim trupurile
rănite în dansul patimilor.
Într-o asemenea dimineață,
în forfota surdă a străzii,
tinerii, cu ochi de sălbăticiune
își caută umbrele cu înfrigurare,
bătrânii, cu privirile stinse,
se încovoie mai mult,
căutând sub fruntea ridată,
ca într-o cutie de relicve,
fotografiile îngălbenite de vreme
ale amintirilor.

Gheorghe Boaghe

Simplități subiective

Volumul de versuri **Simplități subiective** de Teodor Preda, Editura *Aius*, Craiova, 2016, diversificat ca tematică, afirmă un poet stăpân pe mijloacele sale artistice, aflat în plină ofensivă creatoare pe treptele afirmării, cu un crez artistic bine conturat: *nu te lăsa vrăjit de nimeni / Primește sunetul fermecat* („Lumea ta”).

Discursul său poetic e fluent, dând senzația că scrie cu penelul. Imaginile poemelor sale se preling în tablouri multicolore, dintr-o stare de visare lucidă. Poetul contemplant la aceste tablouri „abisale”, în mijlocul naturii, de unde se raportează la Divinitate, meditează la devenirea sa poetică. Aflăm că... *veșnicia se poate desprinde de peretele sufletului* („Din amintirea primei explozii”), iar *luciditatea vine cu șansele dezinteresate ale morții* („Delicii ce ne înfioară”).

Atmosfera poeziei sale e una specifică acestui început de secol XXI, plină de paradoxuri, puțin cam încețoșată și cu dorința poetică supremă de înălțare. Deși aparent visător, artistul, în intimitatea sa, năzuiește, ca orice creator de o factură deosebită, spre înălțimi. La el *cuvântul străbate toate provinciile sufletului* („Oasele închipuirilor”).

Pentru artist, fotografia joacă un rol esențial în transmiterea unor imagini cu chipurile celor apropiați și nu numai. Ele, „Fotografiile”... *descifrează profunzimile timpului*.

Poetul are un cult pentru fotografii atât ca depozitar de imagini umane derulate pe filmul precipitat al timpului, cât și ca *lăcaș al amintirilor* („Amintirile fotografiilor”).

E un moment solemn de recalculare a stării fundamentale: proveniența sa din lut. Poate că e un moment de reflecție adâncă asupra transformării în țărână, în lut, în revenirea de unde provine: *trebuie să mă gândesc la lucruri simple / la țărâna ce seamănă nespus cu mine / la stările mele de conștiință / pe care le dăruiesc viitorului mort drag / atât de viu / într-o fotografie cu familia* („Într-o fotografie cu familia”).

Fotografiile „foiesc în sertare” printre alte chipuri palide. Le cere „descifrarea enigmei” („Descifrarea enigmei”).

Fotografiile reprezintă amintirea cea mai de preț.

Trecutul din fotografii naște inevitabile întrebări: ... *cine suntem / de unde venim / dacă am împărțit cu cineva ceva / ce rău am făcut inutilului / din toate discursurile ratate* („Singura lui reușită”).

Fotografia, printre altele, are menirea de a prezenta pe tatăl autorului, când era tânăr: *fotografia unică / e un trecut condensat / timpul tatălui meu tânăr / ce mă visa ziua și noaptea / cum voi fi eu singura lui reușită* („Singura lui reușită”).

Curgerea nemiloasă a timpului intră și în sfera sa de ocupație. „Cutele de pe obrazul serii” „marchează scurgerea sa: *trecerea clipelor de azi / sunt rătăcirii / în cutele de pe obrazul serii*” („Cutele de pe obrazul serii”).

Clipele înseamnă precipitarea trecerii timpului. Nici nu bănuiește când se apropie ultima clipă ca *să fii mereu proaspăt / de dragul altei clipe* („Spre începutul altei clipe”).

Dacă viitorul este prezent în această clipă atunci *efectul benefic al speranței / trece de absența cuvintelor* („Efectul benefic al speranței”).

O undă de lumină străbate însă poemele sale de la un cap la celălalt. Fulgerul înseamnă lumină.

De aceea, *fulgerul se copilărește / pașii lui aerieni / au adunat inocența luminii // în luminile spațiului / mărturiile sunt depuse / de aceeași oglindă / în care se plimbă lacrima fericită / din veselia fulgerului* („Veselia fulgerului”).

Pe culoarul timpului apare toamna cu culorile ei: *toamna adună din împrejurimi / culorile ce ne vor însoți / în sufletul frunzelor / ce prin grădini ne-așteaptă* („Sufletul frunzelor”).

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Doar iubirea / de sub pleoapa transparentă / e legământul tău cu singurătatea / în care se va stinge frumusețea aburită a lumii / ce-ți va trezi fiori („Imagini”).

Desigur, numai „strălucirile au sens”... să pot privi peste tot în jur și așa necunoscut / aștept în bătrâna gară a cerului / ultimul tren cu nori efemeri / să-mi aducă amintirile.

E o visare cu ochii deschiși spre Parnas. Un conglomerat de imagini având drept țintă Cetea Eternă: *privit de sus drumul însoțește uita-rea / iar creierul se acomodează / în noua lui stare virtuală / cu liniștea și împăcarea / din propriile-i imagini* („Strălucirile au sens”).

Poetul evadează din lumea înconjurătoare și năzuiește cu ochii deschiși la „steaua vestitoare” ce clipește „pe orbita iluziilor” de unde asistăm la *asfințitul ce strălucește / în umbra luminii* („Intimitate râvnită”).

Autorul simte nevoia să se confeseze: *voi scrie / cu lacrima mea învinsă / de ultimele trădări prietenești / amin* („Să scrii”).

Și, după toate aceste simplități subiective sau plăceri închipuite, aflăm că: *amăgiți de plăcerile închipuite / aflăm cum viața / e cea*

mai scumpă cină / la care visăm („Cea mai scumpă cină la care visăm”).

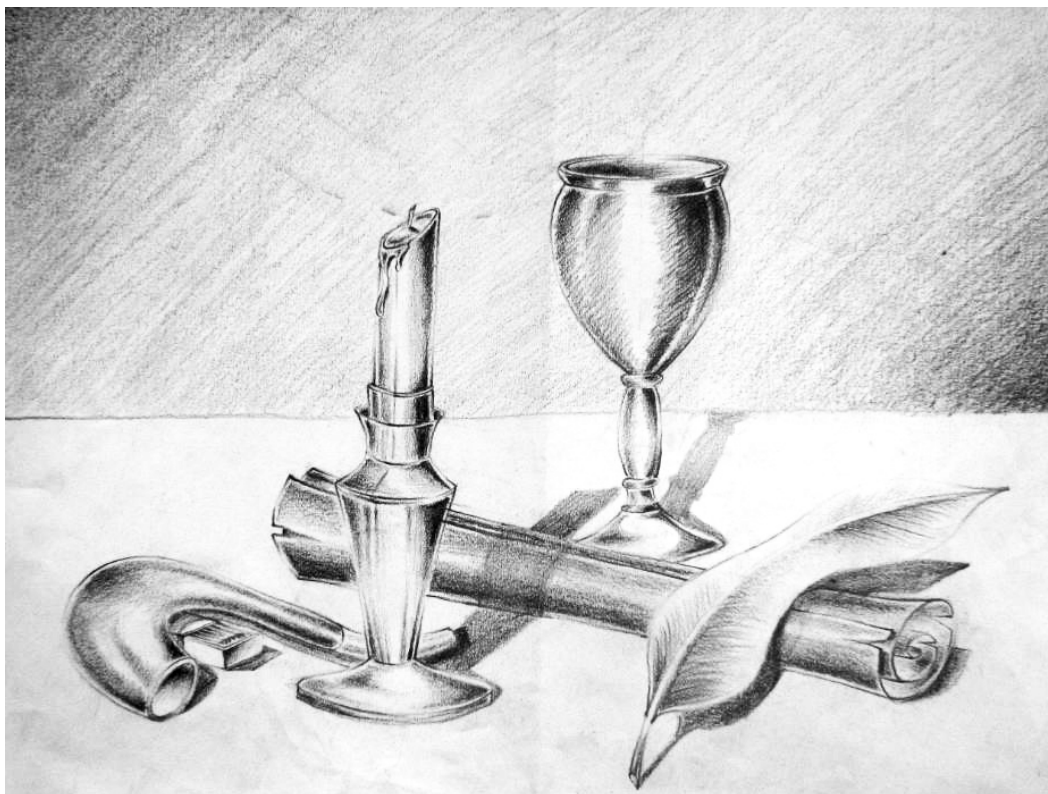
În labirintul lăuntric poetul trăiește emoții și gânduri intense bine toarse pe firul „logicii” poetice. Într-o aparentă contradicție cu divinitatea, poetul exclamă cu multă uimire: *lunecoase sunt Doamne stările tale / răcoroase sunt Doamne suferințele mele* („Simplități subiective”).

Uneori credința și îndoiala tronează asupra destinului său. Implorarea divinității e o încercare de ieșire din impas: *ajută Doamne strădania mea / și voi jertfi ce trebuie păstrat* („Simplități subiective”).

Sentimentul nostalgic de topire a ființei în timp, de apropiere a clipei faustice, trezește în suflet durerea: *ultimul gând a strâns în ventre / durerea*.

Suntem orbiți de false străluciri... // *cum flacăra sufletului arde / un timp ce nu ne mai aparține* („Ultimul gând”).

Artistul, conștient de misiunea sa, tânjește spre nemurire într-o lume care va lăsa ca semn de trecere prin ea, cum ar spune Arghezi, „un nume pe o carte”: *tărâm visat / ce ne mângâie cu lumina lui obrazul*.

Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie

Tudor Nedelcea

Centenarul Războiului pentru Reîntregirea țării

Intrarea României în Primul Război Mondial și alegerea parteneriatului său strategico-militar au fost momente delicate și decisive, într-o situație-limită, în care clasa politică de atunci, regele Ferdinand și regina Maria, au decis destinul poporului român, prin crearea adevăratei Români, la 1 decembrie 1918. „*România nu cere în fond – spunea prim-ministrul Ion I.C. Brătianu – decât o restitutio în integrum, ea nu are ambiția cuceririlor aiurea. România se ridică doar pentru a elibera pe frații ei care din totdeauna au fost uniți prin cele mai strânse legături [...]* Pentru viitoarea pace a Europei, pentru stabilirea noii ordini, trebuie ca principiul naționalităților să triumfe pentru toate statele europene în cauză, inclusiv pentru România”. Căci, completa savantul N. Iorga, „*noi n-am luat nimănui nimic. Suntem singurul popor din lume, poate, căruia nu i se poate spune că a luat ceva dincolo de dreptul său*”.

La susținerea războiului, care avea ca finalitate reîntregirea țării în hotarele sale firești, au contribuit, alături de clasa politică decidentă, marii intelectuali ai țării, „*generația sacrificată*” (Nae Ionescu, Goga, Blaga, Crainic, Șeicaru, Cezar Petrescu, Bucuța, Tudor Vianu, V.I. Popa, I.M. Sadoveanu, Ralea, Camil Petrescu etc.), cum a numit-o Mircea Vulcănescu¹.

Pavel Țugui enumeră între intelectualii români pe „*cei oameni clar-văzători care prin fapte memorabile au făurit istoria României reîntregite*”, prin mobilizare/ încorporare în armata română, care au luptat pe front (Dan Barbilian, D. Botez, D. Ciurezu,

N.M. Condeescu, V. Eftimiu, Onisifor Ghibu, M. Jora, A. Kirițescu, E. Lovinescu, A. Maniu, Gib I. Mihăiescu, I. Minulescu, D. Murărașu, Basil Munteanu, Gr. Nandriș, Perpessicius, I. Pillat, N.I. Popa, Al. Rosetti, I. Rusu Șirianu, H. Stahl, O. Tăslăoanu, G. Topârceanu, Al. O. Teodoreanu, I. Teodoreanu, Urmuz, V. Voiculescu, I. Valerian, V. Madgearu, G.M. Zamfirescu, Petre Andrei, L. Grigorescu, D. Bagdasar, H. Hulubei, O. Mayer, M. Djuvara, Vl. Streinu, M. Sorbu, N. Vulovici, Tr. Bratu, Victor Slăvescu, I. Jalea, Mircea Florian etc.), medicii din spitalele din spatele frontului (C.I. Parhon, M. Ciucă, Daniel Danielopolu, N. Hortolomei, Victor Popilian, Fr. Rainer, I.I. Cantacuzino, Hortensia Papadat-Bengescu – ca infirmieră voluntară, asemenea Reginei Maria).

¹ Mircea Vulcănescu. *O idee: Generația*, în „*Criterion*”, nr. 3-4, 1934.

Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie

Alți intelectuali au susținut cu convingere deciziile politice ale guvernanților (G. Enescu, B. Ștefănescu, N. Iorga, M. Sadoveanu, O. Goga, N. Titulescu etc.). Acești creatori de valori, cum i-a numit Mircea Eliade, „*tocmai ei sunt aleșii prin care o istorie crește, prin care țara merge mai departe sau decade până la neființă*” și pentru toți acești intelectuali exemplari „*aniversarea centenară trebuie să-i cuprindă într-un pilduitor memento*”².

Într-o broșură de numai 24 p., devenită bibliofilă prin raritatea ei, aflată în biblioteca istoricului Dinică Ciobotea, intitulată sugestiv *Pentru neam. De ce România nu putea urma altă cale* (Iași, Tipografia „Dacia” Petru Iliescu, 1918), autorul anonim, de fapt Guvernul României, explică argumentele și condițiile guvernului român în alegerea taberei combatanților, în situația creată de revoluția bolșevică de la Moscova: „*Pentru țările însă cari aveau un ideal național de îndeplinit, cari nu au ajuns încă la realizarea unității lor etnice, a rămâne neutre înseamnă a renunța la orice viitor și a proclama abdicarea de la toate aspirațiile lor naționale*”, astfel încât „*precum sângele lui Tudor Vladimirescu, precum exilul celor cari la '48 au dat poporului nostru puțină să se trezească la o viață nouă și să puie temelie regatului neatârnat de azi, tot astfel și sacrificiile generației actuale vor așeza în chip neîndoielnic, în mijlocul marilor prefaceri de azi, temelia definitivă și neclintită a unității naționale a întregului neam românesc*”³. Cât adevăr și premoniție!

Craiova și Doljul și-au onorat cartea de vizită prin organizarea, în zilele de 9-10 noiembrie 2016, a unor manifestări cultural-științifice și

militar-religioase consacrate celor *100 de ani de la compania din 1916 a Războiului de întregire a neamului românesc*, organizatorii instituționali fiind Consiliul Județean, Prefectura, Mitropolia, Brigada 2 Infanterie Rovine, Asociația Națională a Veteranilor de Război, Societatea de Științe Istorice și Primăria Robănești, iar inițiatorii și organizatorii de facto au fost istoricii Ionel Turcin și Constanțiu Dinulescu, generalul (r) I. Pâlșoiu.

La Centrul Militar Craiova s-a desfășurat simpozionul științific dedicat acestui eveniment, susținut de I. Pâlșoiu, Mihai E. Ionescu, Petre Otu, Constanțiu Dinulescu, I. Turcin, s-a acordat o plachetă comemorativă, iar grupul „Generația Folk”, condus de Mădălina Amon, a susținut un emoționant spectacol muzical omagial. Cu acest prilej, a fost lansată cartea, special tipărită pentru acest eveniment centenar, *Șarjele cavaleriei române – acte de identitate a poporului român* (Craiova, Editura Aius, 2016), elaborată de prof. Ionel Turcin (care s-a consacrat, prin lucrări de ținută științifică, istoriei militare), gl. mr. (r) prof. univ. dr. Ion Pâlșoiu și conf. univ. dr. Constanțiu Dinulescu, de la Universitatea din Craiova. Au prezentat cartea prof. N. Marinescu, directorul editurii, istoricul Dinică Ciobotea și cei trei autori. La monumentul eroilor din comuna Robănești s-a desfășurat un emoționant ceremonial de depunere de coroane de flori, slujba de pomenire, cu mesaje de omagiere ale oficialităților.

Volumul lansat cu acest prilej, cu un titlu semnificativ, *Șarjele cavaleriei române – acte de identitate a poporului român*, întrunește toate calitățile unei lucrări științifice, printr-o documentare aproape exhaustivă, o bogată și necesară iconografie, cu note de subsol, anexe și bibliografia aferentă, scrisă cu acuritate și relevanță, dar și cu pasiune și talent, fiind o contribuție esențială la Mondial pentru Reîntregire, căci „istoria românilor

² Pavel Țugui, *Primul Război Mondial și Reîntregirea României, Năzuințe, idei, fapte...*, București, Editura Academiei Române, 2014, p. 134-135.

³ *Pentru neam. De ce România nu putea urma altă cale*, Iași, Tipografia „Dacia” Petru Iliescu, 1918, p. 6, 24.

Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie

s-a scris cu lacrimi și sânge”, cum se intitulează prefața scrisă de Ionel Turcin.

Autorii prezintă, metodologic, situația politico-diplomatică și militară a Europei în preajma războiului, reperele cronologice din dezbaterile Consiliilor de Coroană (din 21 iulie / 3 august 1914 și 14/17 august 1916) privind ieșirea din neutralitate și participarea la război, rolul regelui Ferdinand, dar mai ales a reginei Maria („cu surâs și inimă de aur”) la determinarea participării României alături de Antanta la recunoașterea internațională a reîntregirii țării.

Aprecieri elogioase sunt aduse cavaleriei române „regina curajului și temerității extreme în campania anului 1916”, o armă nobilă în care „călăreț și cal se contopesc într-o singură ființă, într-un avânt fantastic, inegalabil, un iureș nebun, sublim”, dovadă peremptorie a omagierii calului de către călăreț, așa cum reiese dintr-o poezie a lui Spiridon Popescu: „Doamne, dacă-mi ești prieten, / Cum susții în gura mare, / Moaie-ți tocul în cerneală / Și-nainte de culcare / Dă-i în scris poruncă morții, / Când și-o ascuți pumnalul / Să-l înfingă-n mine, Doamne / Și să-mi lase'n viață calul!”

Sunt descrise, cu obiectivitate, dar și cu fior patriotic, celebrele șarje de la: „Brețcu – Poiana Sărată – Oituz (28-29 sept. / 11-12 oct. 1916), Cicârci (azi Sibioara) din județul Constanța (10/23 nov. 1916), Roșiorii de Vede (13/26 nov. 1916), Robănești – Lăcrița – Pârșani din Dolj (10/23 nov. 1916), Prunaru, Teleorman (15/28 nov. 1916). Autorii aduc pioase omagii Eroului Necunoscut, dar și comandanților armatei române intrați în legendă (Al. Averescu, C. Prezan, Eremia Grigorescu, David Praporgescu, I. Dragalina, Radu Ionescu-Galați etc.), un capitol consacându-l „glorificării ostașilor români care și-au

dat viața pentru patrie” prin înălțarea de „altare ale recunoștinței”, „locuri și monumente sacre”.

Alte fapte istorice mai puțin cunoscute sunt aduse în actualitate. De pildă, împăratul german Wilhelm al II-lea a trimis, spre a pedepsi România, generali faimoși. Însuși fratele regelui Ferdinand, Wilhelm de Hohenzollern, sosind la Craiova cu trupele germane, la 8 noiembrie 1916, a amenințat populația „Micii Valahii”, printr-o proclamație: „Am venit să pedepsim România, nu însă pe români; să pedepsim pe acela care a trădat casa, familia și țara și și-a călcat cuvântul de onoare. Am venit să pedepsim și pe aceia care și-au trădat și și-au vândut țara”. Trădători în opinia sa sunt cei care își doresc reîntregirea țării. Istoria și-a urmat cursul: la 1 Decembrie, România s-a reîntregit; Casa de Hohenzollern a pedepsit însă Casa Regală română prin luarea titlului nobiliar de Hohenzollern regelui Ferdinand (pedepsindu-l astfel), regele și regina Maria identificându-se cu idealurile poporului pe care l-au păstorit.

Cu atât de neînțeleas a fost/ este gestul fostului rege Mihai de a semna Declarația de la Budapesta din 16 iunie 1989, conform căreia „Transilvania a fost și este un spațiu de complementaritate și trebuie să devină un model de pluralism cultural și religios”, iar „dreptul la o reprezentare politică autonomă și la autonomia culturală a fiecărei națiuni trebuie garantat”⁴. Din partea română au semnat, atunci, această declarație: Șt. Bălănescu, Mihnea Berindei, Ariadna Combes (fiica Doinei Cornea), M. Korne, I. Vianu, Dinu Zamfirescu, iar, ulterior, au semnat Neagu Djuvara, Paul Goma, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu,

⁴ Al. Amititeloaie, *Semnătura ex-regelui Mihai pe Declarația de la Budapesta din 1989 – inconștiență sau trădare*, în „Lumea”, XX, nr. 6, 2014, p. 85.

Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie • Istorie

E. Ionescu, Vladimir Tismăneanu, Doru Braia⁵. Din „vestita” noastră diaspora, vocea lui Ion Rațiu a fost distinctă: „*Declarația a făcut un mare deserviciu istoriei și chiar viitorului poporului român. E pentru prima dată când un grup de români a recunoscut implicit că Transilvania nu e pământ românesc*”⁶.

Jertfa „*generației sacrificate*”, care a dus la făurirea statului național unitar român a fost, astfel, pângărită. Pângărită chiar și în zilele noastre. Printr-un elan „*revoluționar*”, emoțional, un grup de consilieri locali ai Bucureștiului a propus înlocuirea stațiilor de metrou „Independența” și „Mărășești” (amintind de Războiul de Independență din 1877 și de Primul Război Mondial) cu numele localului „Colectiv” (ce aminteste de colectivizarea bolșevică a țării). Ne (mai) respectăm noi trecutul și pe cei care s-au jertfit pentru țară?!

* *
*

Ne amintim deseori de morții din țară, dar uităm cu desăvârșire să-i comemorăm pe cei îngropați în pământ străin, după ce au fost luați prizonieri. De pildă, din Primul Război Mondial au fost luați prizonieri români, duși în lagăre în provinciile Alsacia și Lorena, pe atunci în componența Germaniei, unde au îndurat îngrozitoare condiții de trai, premergătoare, în opinia unor martori ai vremii, lagărelor naziste. În Franța, în cele 46 locuri de înhumare sunt 2.746 de militari români: la Dieuze (947), Haguenau (472), Soultzmatt (680), Labry (256), Sarrebourg (224), Maubenge (80). Istoricii Jean Nouzille și Jean-Yves Conrad au studiat, între alții, drama prizonierilor români din Primul Război Mondial, care au cunoscut foamea, privațiunile,

torturile și vremea aspră. Regele Ferdinand și regina Maria i-au omagiat, printr-o vizită la 9 aprilie 1924, însoțiți de I.G. Duca și gen. Berthelot, la Soultzmatt, unde regina noastră are și un bust, făcut de Oscar Han.

După 1989, Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, reînființată și condusă de acad. Victor Crăciun, a omagiat și omagiază anual, cu pioșenie, pe acești români care își dorm somnul de veci departe de țară. Împreună cu oficialitățile locale, cu preoții catolici și ortodocși împreună, se desfășoară slujbe religioase la mormintele eroilor români din Franța. La Dieuze, unde sunt majoritatea prizonierilor români eroi, Victor Crăciun a înființat Centrul Internațional Cultural „C. Brâncuși”, unde a fost dezvelit primul bust al genialului sculptor de la Hobița din afara granițelor țării (Chișinău fiind în granițele tradiționale, firești), opera sculptoriței Mihaela Petrașcu, bust așezat pe un soclu realizat de sculptorul român Remus Botar-Botaro, stabilit în Franța (lui aparținându-i și monumentul funerar din cimitirul din Dieuze). C. Brâncuși este și realizatorul Ansamblului de la Tg. Jiu (*Coloana Infinitului, Poarta sărutului și Masa tăcerii*), capodopere universale dedicate eroilor Primului Război Mondial. Este motivul pentru care primarul orașului Dieuze, Fernand Larmant, deputat și în Parlamentul regiunii, i-a conferit lui Victor Crăciun medalia de onoare a orașului.

Un omagiu sincer, inscripționat pe monumentul din Cimitirul eroilor din Dieuze, a transmis și renumita poetă Elena Văcărescu: „D’al vostru vis eroic / Știindu-vă români / Dormiți vegheați de Franța, / Dormiți soldați români!”

Eroii martiri ai Războiului pentru întregirea țării nu trebuie uitați nicicând.

⁵ *Ibidem*, p. 89.

⁶ „Românul liber” (Londra), VI, nr. 9, sept. 1989.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Gabriela Rusu-Păsărin

Cerșetorii timpului

Romanul lui Mihai Duțescu problematizant intitulat *Premiul Nobel* este o scriere cu istorie, despre o epocă istorică și cu impact dincolo de istorie. Este acel prezent istoric, pe care scriitorul îl exersează fără ostentație, narațiunea părănd a fi o panoramare a unei societăți ajunse în declin. Este însă "perdeaua de fum" în spatele căreia se profilează siluetele unor personaje sugestiv intitulate Cerșetorul, Caloriferistul, Zarzavat... Romanul a fost scris în 1988, anul care preceda apogeul unei epoci de dictatură. Editura la care scriitorul s-a adresat pentru a-l publica a refuzat manuscrisul, considerându-l prea critic la adresa societății. Motivația era îndreptățită, situațiile care susțineau tensiunea discursului dezvăluiau tarele unei societăți în care delațiunea, sistemul de urmărire a oamenilor de cultură atinseseră cote greu de imaginat. Romanul va fi publicat după 15 ani la Editura Sitech. Pe ultima copertă autorul face precizarea necesară: „După cincisprezece ani, de când am scris *Premiul Nobel*, consider că romanul a rămas actual prin întrebările pe care le pune, prin tensiunea creată și prin creionarea unor caractere. Este o carte a situațiilor limită de care, în 1988, când am încercat să o public, editorii s-au speriat și mi-au refuzat-o politicos, sugerându-mi să-i atenuez tonul critic, sugestie pe care, bineînțeles, am refuzat-o și eu, la rândul meu...”. Romanul astfel explicitat este o „scriere de sertar”, nu pentru că ar fi fost intenția de a dezvălui o societate măcinată de dictatură, ci pentru că a fost refuzat după ce au fost propuse „croșetele”. Atmosfera cenușie, psihologiile configurate amintesc de *Drumul cenușii*, romanul lui Augustin Buzura, roman considerat gest

de disidență în cultura română. Dar *Drumul cenușii* a fost publicat, romanul lui Mihai Duțescu a fost refuzat, „Tovarășul Leonte” nelăsând posibilitatea de a ajunge în spațiul public pentru a nu-l deranja pe Zarzavat sau pe doamna secretar de partid.

Este o istorie trăită de majoritatea lectorilor, iar detaliile sunt ușor identificabile, de la orașul C (Craiova) la parcul (Parcul Romanescu) la care se poate ajunge trecând prin cimitir (Cimitirul Ungureni). Dar valoarea romanului nu constă în primul rând în această panoramare a unui timp istoric și a unui loc recognoscibil, ci în parabola care învăluie poveștile de viață ale protagoniștilor.

Mihai Duțescu a excelat în scrierea romanelor de dragoste, iar poemele sale sunt o evadare într-un univers lăuntric pentru găsirea echilibrului emoțional. Ne-am fi așteptat ca povestea cerșetătorului Mihai Socrate să abordeze erosul în maniera specifică scriitorului Mihai Duțescu: un transfer de sentimente etalate cu decență și eleganță, într-un rafinat registru emoțional, cel ce produce cu adevărat emoția estetică. Este doar pretextul deschiderii unor perspective spre căutarea stării de emulație creatoare, specifică oamenilor de cultură, care văd în relația de dragoste un refugiu temporar din fața cenușiului sau obișnuitului cotidian.

Personajele romanului sunt în fapt crochiuri bine definite, dar crochiuri, scriitorul exersând în acest fel tehnica implicării lectorului în procesul creației, determinându-l să-și construiască anticipat intriga și profilul personajelor. Și Mihai Duțescu întinde această capcană a catalizării auto-implicării, interesul pentru lectură crescând gradat.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Tema centrală a romanului pare a fi delațiunea, practică obișnuită în perioada de dictatură, un personaj ca „Tovarășul Leonte” era o obișnuință a acelor tipuri (și nici azi nu este lipsit de interes). Mihai Socrate este cercetătorul biolog pasionat de meseria sa, care se apropie de o descoperire majoră referitoare la procesul de îmbătrânire. Este un detaliu aparent nesemnificativ, în fapt este esența poveștilor de viață. Personajele sunt într-o defilare permanentă și într-un proces de degradare fizică și morală. Este ilustrarea modului cum se moare zi de zi, viața părând o veșnicie, așa cum și spune mama lui Stelică: „Nu toate viețile se încheie cu moarte” (p.177). Astfel tema reală romanescă este salvarea de la moarte, de la moartea morală într-un mediu viciat de prigoana intelectualilor (și iarăși este un prezent istoric), de „datoria morală” de a fi ”turnător”. Iar derapajele sentimentale sunt un mod de dominare a platitudinii, a plictisului într-o viață fără perspectivă.

Privitor ca la teatru, scriitorul alege drept cadru de referință schimbarea rolurilor, un joc al realității și imaginarului. Când Mihai Socrate se costumează în cerșetor și este văzut de informatorul securității, el își joacă rolul tragic „la vedere”. Cimitirul este loc simbolic pentru momentele-cheie ale narațiunii. Este imaginea decrepitudinii, a finitudinii, a încremenirii într-un timp al refuzului vieții. Cercetătorul costumat în cerșetor este imaginea reper pentru polisemantismul cadrului romanesc. Mihai Socrate își cerșește timpul său, interior, cel care poate să-l salveze de la moartea simbolică, morală. Trioul surdul – nebuna – groparul completează galeria profilurilor. Iar nebuna, femeia din familie boierească deposedată de avere, își poartă cu sine artefactele care denotă apartenența la o lume care a dispărut. Ea „nu cerșește, așteaptă doar să se scurgă timpul” (p.183). Qui pro quo-

ul, schimbarea rolurilor, vizează „experiența milei” ca formă supremă de umilire tragicomică, singur mod de depășire a tragismului interior. Personajul conștient de efectele timpului este, paradoxal, nebuna: se privește în oglindă și vede „ravagiile timpului”. Iar cutia muzicală pe care o poartă în sacoșa sa cu obiecte valoroase ale unei familii apuse este cea care leagă „bucățile rupte de timp” (p.189).

Mihai Duțescu face din narațiunea sa o cascadă lentă de secvențe temporale care leagă destine și visuri triste. Pentru că, dincolo de radiografierea intenționată a unei epoci sub teroarea inculturii și a perfidiei, rămâne pe fundal, ca dominantă, ideea existențială: refuzul libertății simbolizată impresionant de vulturul captiv care nu mai vrea să părăsească acea captivitate sentimentală (atașarea de acela care îi hrănește speranțele în fiecare zi). Acesta este și destinul personajelor. În final, mor sau își simbolizează moartea, oricum este o retragere tragică din scena vieții cu sentimentul deșertăciunii și cu proiecția mentală a recompensei ce nu va veni niciodată: Premiul Nobel.

Rămâne însă o întrebare: admiratoarea lui Mihai Socrate este un personaj real sau o proiecție a alter-ego-ului, ca o nevoie de dialog interior, o evadare din tăcerea simbolică în fața trădării în dragoste și în viață? „Singurătatea? Dar suntem doi” – sunt cuvintele care se regăsesc în paragraful final al romanului. Iar imaginea care încheie problematizant narațiunea este cea a vulturului care nici el nu mai recunoaște metamorfozele acestei lumi în disoluție și nici imaginea stăpânului. O înstrăinare deplină într-o captivitate a rutinei cerșind recuperarea timpului inte-

rior. Premiul Nobel este romanul care oferă cititorului o nouă imagine a scriitorului Mihai Duțescu, cea a reflexivului în numele tristeții în cheia parabolei

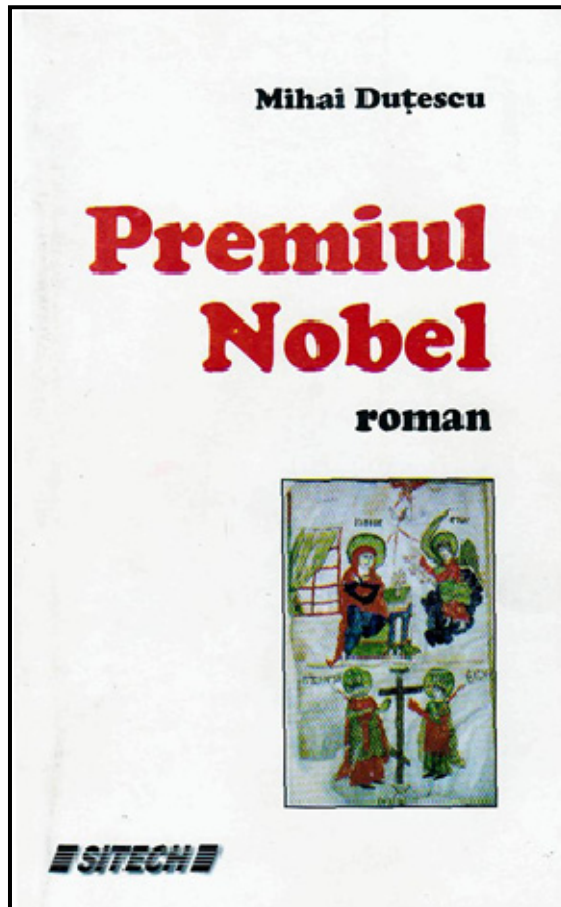
Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

polisemantice. Paradigma dominantă este cea a timpului care propune un raport tragic între două perspective: cea a timpului însuși, care nu este ireversibil, ci reiterabil de o istorie care se reinventează cu aceleași tare într-o epocă diferit numită, dar aceeași în mentalitate și relații interumane, și timpul celui care conștientizează procesul de degradare a propriului timp. Imaginea tulburătoare *este un bal mascat al timpului uman*, în fața căruia fiecare protagonist simte trădările contextului temporal și fiecare devine un cerșetor al propriului timp interior.

Arta romanescă a lui Mihai Duțescu rezidă în repetitivitatea gestului simbolic de a se accepta, chiar și pentru o clipă, o relație pasageră sustrăgându-se astfel scurgerii repezi a timpu-

lui. Teamă este a privirii în oglinda timpului pentru a nu vedea „ravagiile timpului”, așa cum numai nebuna (boieroica deposedată de propriul timp într-un timp istoric) are un moment de luciditate, ca orice nebun, și vede efectele timpului interior. Dar toți din jur sunt doar cerșetori ai timpului și nimeni nu reține semnalul ei de alarmă: nu timpul real este ucigător, ci timpul personal, interior, resimțit acut de cei ce schimbă rolurile vieții fără a-și dori eliberarea interioară de tenebrele cotidianului dominat de tragicul existențelor pasagere.

Mihai Duțescu determină cititorul, prin romanul său *Premiul Nobel*, să-și decodeze semnificațiile timpului propriu. Este imaginea care rămâne la finalul lecturii, este sentimentul generat de o operă veritabilă.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Ion R. Popa

Vecinul „Salvator”

Afronie și Paraschiv, colegi de atelier, telefonaseră nevestelor că vor întârzia acasă, pentru că aveau să participe la adunarea grupei sindicale ce urma să prelucreze și să dezbată „Codul eticii și echității socialiste”. Dar, fiindcă secretarul de partid al uzinei fusese chemat la municipiu, ședința a fost amânată. Cei doi au plecat împreună spre casă, la ora obișnuită. S-au despărțit în fața blocului la al cărui parter locuia Paraschiv cu soția, copilul fiind la părinții Ninei.

Ajuns în fața ușii propriului apartament, Paraschiv a sunat, dar nu a primit răspunsul dorit. A scos cheia, a deschis și a intrat. Curios unde ar putea să fie soția, a traversat în grabă holul văzând că în bucătărie nu se afla nimeni și a deschis ușa dormitorului. Dintr-o privire a observat patul deranjat, în timp ce Nina se îndepărta de fereastra deschisă și își încheia halatul. Era aprinsă la față, cu părul răvășit, și ochii ei mari nu se puteau dezlipi de Paraschiv, cu gândul la urmări.

Când Paraschiv și-a aruncat privirea prin fereastra deschisă, l-a zărit pe un individ, îmbrăcat sumar, ce alerga pe alea care ocolea blocul. „Precis, asta a fost în casă cu Nina și a sărit pe fereastră”, a gândit el. A tras o înjurătură soției și... a țâșnit pe ușă, apoi a trecut spre spatele blocului și l-a înșfăcat pe individ, un tânăr slab, înalt și cu părul vâlvoi. L-a târât după el în casă, unde, acum, l-a găsit pe vecinul de vizavi.

— Vecine, bine că ai venit, ca să am un martor!, i-a zis el grăbit și respirând greoi.

— Dar ce se întâmplă? Eu auzii doar uși trântite, ...pași repezi și vream să văd ce se întâmplă. La dumneata era ușa deschisă și intrai..., a răspuns el găsindu-și cu greutate cuvintele.

— Păi, da, fiindcă am ieșit în grabă ca să nu-l scap pe-asta, și i-a mai dat o scatoalcă peste ceafă.

— Dar ce e cu el?

— A fost la mine în apartament și a sărit pe

fereastră...

— Eu îl văzui fugind pe alee, dar nu știam că ieși de la dumneata, pe fereastră.

— Oameni buni, a izbucnit tânărul, eu zilnic alerg pe aleile astea, până aproape de baltă. E drept, pe-aici este a doua sau a treia oară când ajung. Așa mi-a recomandat antrenorul, am și avizul...

În acest timp, a sunat telefonul în sufragerie, unde se refugiase soția.

— Vecine, te rog să ai grijă de-asta ca să nu fugă! a zis Paraschiv grăbit și s-a dus la telefon.

— Nicio grijă! l-a asigurat vecinul, care apoi a intrat în discuție cu tânărul pletos:

— Te rog din suflet, lasă-l să creadă că dumneata ești de vină. Îmi sparge familia, că de altceva nu e în stare...

— Și eu ce pătesc? era neliniștit tânărul.

— Nimic. Nevastă-sa îl va convinge acum... Până la urmă, el va cădea în genunchi și îi va cere iertare că a... jignit-o. Nu e prima dată când se întâmplă.

— Atunci, dumneata, de ce te mai temi?

— Ca să nu afle familia mea. Nevastă-mea nu e ușor de convins. Pleacă și mă lasă singur cu copiii. Hai că fac cinste! Te rog!

Evenimente culturale • Evenimente culturale • Evenimente culturale

Constantin Pădureanu

Concursul Internațional de poezie „Nicolae Drăgan”

Pe data de 26 noiembrie 2016, la Galda de Jos, județul Alba, a avut loc festivitatea de premiere a Concursului Internațional de poezie „Nicolae Drăgan” (ediția a IV-a), desfășurat în onoarea poetului originar din comuna Galda de Jos. Din juriu au făcut parte două mari nume ale culturii române: poetul Aurel Pantea și criticul Alexandru Cistelecan. Organizarea a revenit Primăriei comunale Galda de Jos, cea care a asigurat sponsorizarea premiilor acordate, dar și Școlii Gimnaziale „Nicolae Drăgan” din localitate. Doamna profesor Fostoc Lunca Mihaela este inițiatoarea acestui concurs și cea care s-a implicat în derularea concursului de-a lungul anilor și promovarea acestuia la nivel internațional. Au participat la ediția din acest an 142 de

concurenți din țară și din străinătate, în special români din diaspora. De asemenea, s-a observat o participare mare a tinerilor creatori. Dintre tinere se remarcă și trei craiovence. Marele premiu al acestei ediții, premiul „Nicolae Drăgan”, i-a revenit poetei Angi Melania Cristea, profesor la Liceul de Arte „Marin Sorescu” din Craiova. Și alte două craiovence talentate au fost premiate: Gela Enea, profesor la Liceul de Arte „Marin Sorescu”, a primit premiul Bibliotecii din Alba Iulia, iar Elena Predușel a primit mențiune. La ceremonia de premiere a participat fiica poetului Nicolae Drăgan, distinsa doamnă Andreea Orosan. Ansamblul de dansuri tradiționale al comunei Galda de Jos a oferit un spectacol de ținută participanților.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Constantin Pădureanu

Slujitorii bogăției

Ion Marin, din Rudarii Olteniei, era un țăran harnic, bun la suflet și milostiv, care spuse, într-o zi de vară, celor din satul său:

— Vedeți, oameni buni, cum este în lumea asta?! Cei mari și cei bogați din țara noastră au de toate și sunt primiți, oriunde merg pe plaiul strămoșesc, cu mult respect, în timp ce pe noi, cei simpli și nevoiași, vorbitori de limba română, nimeni nu dă doi bani și suntem ai nimănui pe fața pământului. Au fost inundații în toată țara, mai mulți ani la rând, au murit oameni și foarte mulți au rămas fără un adăpost deasupra capului, necăjiți și amărâți. Cine i-a ajutat?! Cui i-a păsat de soarta lor?! Conducătorii noștri, de la nivel central sau local, au uitat de neamul românesc și se ocupă doar de propriile lor interese. De ce suntem tratați așa și cum de se întâmplă una ca asta?! Ei fură ca în codru și își aduc aminte de noi o dată la patru ani, la alegeri. Ne îmbrobodesc cu interesul național și strategia românismului, de parcă noi am fi prostii lor... Vom ajunge noi pe lumea ailaltă și vom vedea cum o fi și pe-acolo... dacă este tot ca pe aici, Doamne, iartă-mă, încheie el și dădu din cap nemulțumit. Se uită spre cer rușinat și se închină. De trei ori.

După câteva luni, Ion Marin avu, într-o noapte, un vis: se făcea că murise și ajunsese la Poarta Raiului. Acolo – să vezi și să nu crezi – era veselie mare și se adunaseră îngerii să-l întâmpine pe noul sosit. Lui Ion Marin nu-i venea să creadă și, pentru câteva clipe, se gândi că, poate, răătăcise drumul. Atâtea pregătiri doar pentru el, un om simplu și nevoiaș. Se simți fericit că urma să ajungă în Rai și nici nu se gândise că i se va rezerva o asemenea primire. Dar, când să intre pe Poarta Raiului, înconjurat de marele alai, îngerul Rafail se apropie de el și îi zise:

— Ioane, nu poți intra pe aici, du-te mai jos, pe dreapta, și vei da de poarta a doua, păzită de îngerul Mihail. După ce intri, ne vom revedea, mai târziu, în grădinile minunate ale Raiului.

— Atunci pentru cine sunt toate aceste pregătiri? Întrebă cu o voce sfioasă Ion Marin.

— Așteptăm pe un mare bancher, care a murit odată cu tine și care, din moment în moment, trebuie să ajungă aici. Pentru venirea lui este sărbătoare și ne pregătim să-l întâmpinăm cum se cuvine.

— Bine, îngerule Rafail, dar cum se poate în-

tâmpla una ca asta?! Cât am trăit în lume, am văzut multe nedreptăți și am îndurat multe umilințe de la unul și de la altul, dar și aici, cum este cu putință?! De ce domnul acela, fiindcă este mare bancher, trebuie primit cu atâta fast?! Contează, oare, faptul că el are bogății și eu nu am?!

— Ioane, spuse îngerul Rafail, pentru a te mântui nu contează ce ai avut – că ai fost sărac sau bogat –, ci ceea ce ai făcut cu tot ceea ce Dumnezeu ți-a dăruit. Dacă ai fost sărac și ai știut să împarți și celorlalți din puținul de care ai avut parte, te vei mântui negreșit. Dacă ai fost bogat, cu atât mai mult ai fi putut dăruia cu drag celor mai necăjiți ca tine. Că ești sărac sau bogat, important este să rămâi om și să faci milostenii. Milostenia face sufletul de nebiruit și diavolul nu-l poate doborî. Să ne gândim la soarta cea de pe urmă a săracului Lazăr și a îmbuibatului cel bogat. Și s-a văzut cum bogatul nemilostiv trebuia să roage pe cel sărac și se uita cu jind la masa acestuia, care înainte suferise de foame atât de mult, fiind lăsat în voia câinilor. Toate s-au schimbat, și acum se știe, cine, într-adevăr, era bogat și cine sărac, că Lazăr era cel mai bogat, iar acela dimpotrivă cel mai sărac dintre toți săracii. Căci bogăția și sărăcia trebuie judecate după plecările sufletului omului, nu după măsura averii.

— Dar atunci, dacă eu și bancherul vom intra în Rai, întrebă nedumerit Ion Marin, de ce este venirea lui o mare sărbătoare?!

— Ioane, răspunse îngerul Rafail, creștini ca tine sosesc aici, în fiecare zi, cu miile și sunt bine primiți cu toții. Dar un bancher n-a mai ajuns, de câteva sute de ani în Rai. Sărac sau bogat, oricine poate fi bun și darnic, dacă dă și celorlalți din cât are el. Și pentru unul și pentru altul Lazăr este dascăl. Cu atât mai mult, însă, cel bogat ar trebui să facă mai multă milostenie. Fiecare om este bogat, în felul său, că oricând poate găsi pe cineva mai sărman decât el pe care să-l ajute. Cei zgârciți și egoiști nu vor avea niciun folos și nu se vor mântui. Ai întâlnit vreodată, Ioane, un om zgârcit și rău care să fie fericit?! Nu bogății vor fi osândiți, ci aceia care slujesc bogăției...

Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică

Aurora Speranța

Iulian Segărceanu

Acasă, la Braniște

Iulian Segărceanu este plămădit din culoare și dragoste de viață cu tot ce are ea mai frumos de oferit. S-a născut la 31 august 1955, în comuna Podari, satul Braniște, județul Dolj. Casa-Atelier din satul Braniște este universul în care lucrează, se manifestă și acumulează învățătură nouă Iulian Segărceanu.

Casa-Atelier are întotdeauna porțile deschise pentru prieteni. Este un miracol al unor acumulări peste ani, căci pereții casei au devenit simeza unei colecții impresionante de nume consacrate din pictura românească. Obiecte vechi adunate cu pasiune, biblioteca cu volume hrănitoare, căci Iulian Segărceanu citește cu aceeași pasiune cu care pictează. Îi place să studieze operele marilor pictori români și universali, pentru a le putea înțelege creația și pentru a-și îmbogăți, astfel, sufletul. Pe peretele central într-una dintre camere, privirea zăbovește asupra unui portret al mentorului său, Ilie Marineanu, de la care a deprins tainele tehnicilor picturale și ale cărui sfaturi i-au călăuzit calea. Căci rafinat, elegant, știind să păstreze distanța și rareori să-și apropie câte un elev, profesorul Ilie Marineanu l-a ales pe Iulian Segărceanu să-i deslușească acestuia drumul spre artă și spre misterul culorii. Iată ce mărturisește pictorul Iulian Segărceanu despre culoare: „Pictura mea înseamnă culoare, după câte știu, culoarea nu o poate controla decât cel care s-a născut cu ea. Pe mine mă obsedează din ce în ce mai mult. De aceea am început să lucrez pe suprafețe mari picturi aproape abstracte. Nu-mi este frică de schimbarea care distruge imaginea. Din contră. Dacă aș avea putere, m-aș schimba de la un tablou la altul. Oricum, trăirea artistică de ieri nu-i la fel cu cea de azi. Nu-mi plac pictorii care au găsit o formulă. Nu pictez ceea ce văd, ci transpun ceea ce este în spatele imaginii și în sufletul meu. Acesta este sfatul pe care l-am primit de la mentorul meu, Ilie Marineanu”.

Gama de albastru este folosită cu măiestrie de Iulian Segărceanu, cerurile sale plumburii sunt alese din acele

zile când, mai mult ca oricând, sufletul are nevoie de introspecții. Alternanța culorilor reci cu cele calde, într-un echilibru rafinat, nu este un lucru ușor de realizat. Dar „o puternică personalitate artistică (după cum îl caracterizează Ion Parhon în *Enciclopedia Artiștilor Contemporani*, București, 1997) poate să împlinească acest lucru.

Universul său este „lumină, desen și culoare, iar tematica abordată de Iulian Segărceanu este una robustă. În ritmuri alerte, cu „tușe largi, energice, găsim peisaje dintr-o Craiovă Veche, flori din „pădurea rară” de la Braniște sau paiațe-sperietori care poartă haine vechi, amintiri bătute încă de vânt, pe care artistul le trece în veșnicia tabloului.

Spre Piața Elca

Iulian Segărceanu este un imaginativ, în călătoriile sale știe să adune nevăzutul pe care-l filtrează prin harul său innăscut, dăruindu-l, apoi, privitorului. Peisajele venețiene rețin esența arhitecturii, înlăturând detaliile obositoare și lăsând spontaneitatea să curgă în gesturi firești dobândite prin exercițiul anilor de căutări și studiu.

Personalitate complexă, Iulian Segărceanu este o companie mereu căutată de prieteni și colecționari, căci tablourile sale înnobilează în egală măsură atât casele colecționarilor, cât și pereții muzeelor. Străbătând lumea, lucrările sale duc faima artistului.

Pentru activitatea sa a fost distins cu Medalia „Meritul Cultural” clasa a III-a, acordată de Președinte și Guvernul României (2004), Diploma „COMANDERIA Cavalerilor Ospitalieri ai Ordinului Suveran al Sf. Ioan de Ierusalim” – Cavalerii de Malta (în 2008 pentru întreaga activitate) și Diploma de Excelență acordată de Prefectura Dolj în anul 2010.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Ion C. Ștefan

Imaginea din revistă

În fiecare clipă când mi-e dor,
Mă uit la fotografia ta:
Un zâmbet pașnic într-o revistă,
Cu privirile aplecate asupra sufletului tău.
Iată: o revistă, pe care am citit-o
Literă cu literă; nu mi-a mai rămas
Să descifrez decât taina sufletului tău!
Mi-e dor în fiecare clipă de tine
Înconjurată de această taină de nedescifrat!

Întâlnire neprevăzută

Uimit de această întâlnire neprevăzută,
M-am oprit pe colțul unui vis
Ce înflorise chiar în clipa aceea.
Colb stelar aluneca pe aripile fluturilor
Într-o simfonie imaginară.
Uimit de năvala luminii din jurul meu,
Te privesc; parcă mă scald
În ape iuți și răcoroase; zărindu-te
Ieșind din valuri, cu pletele ude
Peste ochii tăi verzi fluturând.
Mă-ntâmpini c-un zâmbet din adâncul sufletului,
C-o rază de soare, dizolvându-se
În valurile neliniștite ale mării.
Neprevăzută întâlnire – care mi-a răpit cuvintele
Și, de emoție, nu mai pot să scriu mai departe...

Amintirile noastre

Fie ca amintirile noastre
Să se întâlnească în alte constelații!
Ceea ce a fost așteptare
Să devină împlinire.
Să nu ne mai stea nimeni în cale –
Nici vântul, nici ploaia, nici oameni în plus!
Puteam fi atât de fericiți
Dacă am fi fost numai noi doi,
Proiectele de aur s-ar fi împlinit
Într-un singur ideal poetic!
Dar așa? Ne-am transferat amintirile
În viitor, într-o nouă proiecție
Încă neîmplinită. Știu că nu e posibil,
Că nu ne putem schimba viețile,
Deși sunt ale noastre;
Nu vom dispune cum vrem de ele;
Doar ne străduim să le trăim,
Cât mai înțelept! Bietele noastre vieți,
În proiecte mai bune!

Mihai Licu Ungureanu

Faleză

De frângi abrupt din mal înalt
Și stingi gălbui în depărtări cum o metaforă chineză,
De se va sparge,
O știe valul de asalt
Ce imprudent și înspumat a dat cu capul de faleză
Dând iama într-un club de alge.

Aici e loc ce neclintește, reper în dor de marinar,
Cu pescăruși ce dau la pește
Și cu vocație de far.

Iubește-mă ca-n regăsire
Într-un color hebdomadur,
Privește omule, privește,
Măsoară-mi pieptul de bazalt,
Extrovertirea-mi stă în fire,
Desfată-te împărătește,
Sunt o faleză și ca știre,
Un vis alpin de buzunar.

Pe rod

Toamnă grea
Slobozită din curea,
A lăsat târzii să cadă
Poamele de la livadă.
Stau acuma neculese,
Nealese,
N-are cine,
Stăpânu-i la alte mese
Plecat dinspre el spre bine
La culcuș cu trei verbine.

Numai un lămâi acrit
De atât îngălbenit,
Încă stă la îndoială
Să dea fructele-n trântea,
Undeva,
Absolut nepotrivit,
I-a crescut o portocală
Pe un ram spre răsărit
Și despre așa ceva
N-a învățat nimic la școală.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Emilian Mirea

moartea lui Labiş

tramvaiul plutea deasupra şinelor
şi era tras în sus
tot mai sus
de sufletul poetului accidentat
iremediabil

în timp ce pe caldarâm
zvâcneau rărunchii
şi inima căprioarei ucise
ca şi el
mult prea devreme

umbra

umbra mea lasă o dâră de scrum
pe acolo pe unde trec
iar măturătorii o adună în găleţi
şi mi-o varsă dimineaţa la uşă

umbra mea are o combustie internă
la fiecare vers pe care îl scriu

semne de tristeţe

copacul care în toamna trecută
dădea semne de tristeţe
iar scoarţa îi devenea tot mai închisă
la culoare
nu a mai înverzit în primăvară

insectele care îşi aveau casa
în trunchiul lui
au început să îl părăsească

şi mie mi se întâmplă la fel:
de când a început să îmi albească părul
bucuria de a fi a început
să plece de la mine
iar în ultima vreme fostele iubite
mă sună să mă întrebe dacă
îmi mai amintesc de ele

Alex. Bosneanu

Sărutul

După C. Brâncuşi

Din sărutul lor au răsărit flori
Pretutindeni în lume
Au răsărit flori şi oameni
Ce mult seamănă oamenii şi florile!

Un moşneag, târziu
Tăcut, a-ncercat să ridice-o scară spre Soare
Să spună luminii
Legenda iubirii
Infinite.

Inimi călătoare

Am rătăcit prin grădinile Semiramidei
Peste câmpuri cu flori
Sărutând grăbit rodul iubirii.
Numai fluturii gustă nimicul
Florile rămân bogate pentru albine
Pentru alte flori vecine
Pline de seminţe
Florile se duc şi vor veni
Căci ele poartă-n rădăcini lumina
Furată de la stele
Şi stelele mor...
Dar fluturii,
Aceste inimi călătoare,
Fluturii... fluturii sunt liberi în zbor
Aiurea pretutindeni, ei nu au floarea lor
Sărutul doar rămâne, o aripă de dor
Sărutul lor nu moare, nu muşcă şi nu fură
Rămâne amintirea pe stele căzătoare
Sărutul lor nu fură, nu muşcă şi nu doare.

Omul în marea trecere

Timp nu există
Numai măsura trecerii noastre
Se cheamă clipa.
Surprindeţi-i pluta
Barcagiului
Ce leagă două maluri...
Va povesti clipe întregi
Nemăsurate de valuri
Despre balanţa lemei
Plămadite di bine şi rău.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Nina Cosmulescu

Te-am adus pe mătură...

Nicu și Rita erau deja căsătoriți de câțiva ani, se împăcau de minune, dar tot mai aveau ce povesti unul altuia, cu toate că au terminat aceeași facultate.

— Să știi, dragă Nic, că eu te-am adus pe mătură, a zis într-o seară Rita când erau doar ei doi.

— Zău! Așa crezi tu?

— Nu numai cred, dar așa a fost.

— Știu eu că-ți închipui multe pe care le crezi de-adevăratelea...

— Nu crezi, nu? Dar ții minte când ai venit într-o duminică în clubul nostru?

— Da, a fost așa ceva. Eu și Vasile nu ne duceam la clubul vostru, dar în acea duminică nu știu ce-mi veni că i-am spus lui Vasile:

— Măi, Vasile, hai ș-o merge la clubul fetelor.

— Ce-ți veni, Nicule? Ce-am pierdut noi acolo? Îmi răspunse el.

Dar până la urmă ne-am ferchezuit și ne-am dus să vedem ce mai e nou în clubul vostru. I-am mai zis că mă interesează o fetișcană din primul an pe care am văzut-o întâmplător.

— Uite că asta n-am știut, zise Rita. Când m-ai văzut?

— Într-o zi, te-am văzut prin fereastra laboratorului cum stăteai aplecată peste lucrul din fața ta. Erai foarte concentrată și din când în când suflai peste bretonul care-ți intra în ochi. O fetișcană din primul an, foarte nostimă...

— O chiar așa m-ai văzut? Și eu care credeam că te-am adus pe mătură...

— Dacă ai început, povestește-mi versiunea ta. Sunt numai ochi și urechi.

— Atunci, ascultă. Noi fetele eram preocupate nu numai de meseria noastră pentru care am concurat la intrare în facultate, dar și de găsirea unui viitor soț. Și pe mine, ca și pe celelalte fete, mă preocupa acest gând și nu mă dădeam în lături de la cei care mă curtau. Să nu crezi că mi-ar fi convenit unul oarecare. Trebuia să aleg. Și unde puteam noi fetele să facem cunoștință cu băieții, dacă nu la reuniuni? Acolo l-am cunoscut pe Romică și tot acolo am cunoscut și un albanez.

— De albanez știam, dar de Romică...

— Ei, asta-i poanta. La o reuniune l-am văzut pe Romică de departe și i-am făcut cu ochiul. Băiatul s-a prins. M-a invitat la dans și, apoi, a dansat numai cu mine. Nu era cine știe ce dansator, dar era prima reuniune și prima mea cucerire. El m-a condus la cămin și am rămas prieteni.

— Și ?

— O, dragă, dar ești nerăbdător! Povestea abia a început. A doua zi a venit la mine o fată dintr-un an cu Romică, îndrăgostită până peste cap de acest băiat. Mimi o chema și m-a rugat să-i las băiatul.

— Mimi dragă, să știi că Romică nu mă interesează. Îmi place doar că mă curtează, ia-l. Iată cine mă interesează cu adevărat, i-am zis într-o doară ca s-o liniștesc și privind pe fereastră te-am văzut pe tine, pentru prima oară. Pe cîntea mea, atunci nu mă interesai, nu te știam.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

— A, acesta e Nicu, zise Mimi. Îl cunosc din vedere, dar să știi că-i tare încrezut. Dacă vrei, o să aflu toate amănuntele despre el și o să ți le comunic, mi-a zis ea.

După câteva zile, am aflat de la Mimi tot ce se vorbea despre tine. Și anume că erai în anul trei, serios și încrezut. Fetele au încercat să se apropie de tine, dar fără rezultat. De la Rita am mai aflat că făceai parte din orchestra facultății, unde cântai la acordeon. Văzându-te mai de aproape, mi-ai plăcut, pentru că erai înalt, bine făcut, aveai părul negru ondulat și un chip atrăgător.

„E ceea ce-mi trebuie, mi-am zis. Ar trebui să-i atrag atenția asupra mea. Dar cum? El e acordeonist și nici nu se uită la fete!”

Între timp, am făcut cunoștință cu un albanez, ca să mă despart de Romică, așa cum i-am făgăduit lui Mimi.

— Voi fetele sunteți o mare pacoste pentru noi. Ți-am mai spus, doar, că nu-mi plăcea nicio fată.

— Așa-i. Acum îți pare rău că-ți dezvălui niște amănunte din trecut?

— Nu, nu. Spune mai departe, ce-i cu mătura ta.

— Seara în cămin fetele adeseori discutau despre băieți, despre reuniuni și despre dragoste, despre cum ar putea cuceri pe cel pe care au pus ochii.

— Știiți, fetelor, vorbi Zica, o fată de la țară. La noi se spune că atunci când ieși la horă și-ți place de un băiat, să iei un busuioc și înainte de a ieși a doua duminică la horă, pomește-i numele. Neapărat te vei întâlni cu el și el va juca cu tine.

„Asta-i puterea gândului! Trebuie să încerc și eu cu Nicu. Poate o să iasă ceva din toate astea” - mi-am zis eu.

Mult n-a trecut de atunci și mi-am pus planul în aplicare. Într-o duminică, fetele din cameră au plecat care încotro, iar eu am rămas singură. Atunci m-am

așezat mai comod pe pat și am început să poruncesc în gând: Nicule, vino în clubul nostru... vino!

Cât timp te-am chemat, nu mai știu. Dar te-am chemat cu insistență.

Clubul căminului nostru îl știi, era o încăpere cu măsuțe, scaune, table de șah, magnetofon... Studenții își petreceau vremea la o partidă de șah sau ascultând șlagărele vremii.

Când am intrat în club am văzut dintr-o dată figura ta, jucai șah la o măsuță cu alt băiat.

— Era Vasile, prietenul meu, zise Nicu.

— L-am cunoscut mai târziu. Gândul meu a funcționat, mi-am zis eu și m-am apropiat de voi. Jocul de șah nu m-a pasionat niciodată, dar ce nu face o fată pentru a atrage atenția cuiva. M-am prefăcut foarte interesată și nu mă sfiam să comentez câteodată ceea ce vedeam. Odată chiar m-ai privit și chiar ai spus să nu vorbesc. Partida a fost câștigată de tine și eu am aplaudat împreună cu toți cei de față. Apoi m-am îndepărtat.

— Atunci am dansat cu tine pentru prima oară, drept răsplată pentru aplauzele tale îndelungate.

— Și ai plecat.

— N-avea rost să mai rămânem. Trebuia să ne pregătim pentru o nuntă la care am fost invitați să cântăm, zise Nicu. Atunci te-am văzut mai de aproape.

— Nici eu n-am mai rămas. Am dansat un dans, două și m-am întors în odaia noastră din cămin. În ziua aceea am rămas foarte mulțumită de cele obținute și am numit această operație „mătura”. Ei, acum ce spui, te-am adus ori nu pe mătură?

— Parcă ai dreptate, dacă mă gândesc bine. A fost parcă o chemare a destinului. Noi ne-am dus atunci la clubul vostru cu toate că nu-l frecventam și poate din acel moment a început dragostea noastră.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Victor Rusu

Geneză

În timp ce luna își spală
Țățele în ciutura
De la fântâna din curte,
Rândunica, în cuibul
De sub streșina casei,
Își întinde,
A ocrotire și mângâiere,
Aripile, peste puii golași,
Joiana, în grajd
Își linge vițelul,
Pe steaua albă, din frunte,
Poemul meu se-mplinește
Lent ca lacrima de rășină,
În rana copacului,

Sau asemenea pruncului
În pântecul mumii...

Turle fulgerate

Parcă bat pretutindeni
Numai clopote sparte,
În sufletul tău,
Ca o catedrală
Cu turlele fulgerate...

Umbre

Sunt umbra scrisului meu,
Cum pasărea
Este o umbră a zborului,
Peștele - o umbră a apelor,
A înotului său...

Ars poetica

Poezia – dâra de sânge,
Pe care o lasă agonie,
Printre urme înstelate,
De pe zăpezi nesfârșite,
Fiara rănită ce sânt.

Moment

Gândurile ni se-ntâlnesc
La jumătate de drum,
Cuvintele au ajuns de prisos,
Ne vorbim cu lumini și culori,
De acum,
Ca-ntr-un tablou frumos,
Neterminat...

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză**Teodor Oancă****Clopotul (IV)**

L-am rugat pe Vasile să revină cu un telefon la RENEL. I s-a spus că memoriul meu e în atenția directorului. E și acesta un fel de răspuns. Marele neajuns era că nu mai puteam urmări diferite emisiuni ale unor posturi de televiziune, programe de știri. Prind posturi TV cu ajutorul unei antene.

Alaltăieri a avut loc ședința Consiliului Comunal pe luna aceasta. Spre surprinderea consilierilor, primarul a înaintat un proiect de hotărâre pentru aprobarea demolării școlii din Salcia de Sus. În argumentarea înaintată se preciza că în locul școlii și al unor proprietăți existente, într-un perimetru de aproximativ cinci mii de metri pătrați, urmează să se construiască un complex balnear, constând din hotel, bază de tratament, cantină, centrală termică și spații de înmagazinare, proprietate a domnului deputat Gigi Strănutoaie. Trustul „Gigi Strănutoaie Construct S.A.” va executa și lucrările de foraj în apropiere de Râpa Galbenă, pentru captarea apei minerale. Unii consilieri s-au arătat sceptici, considerând că nu cred într-o așa mare investiție. A luat cuvântul și Vasile, arătând că planul acelui complex nu va fi pus în practică decât după ce se soluționează contestația la licitația câștigată de trustul de construcții al lui Gigi Strănutoaie, care avusese loc cu câteva luni în urmă și în legătură cu care apăruseră indicii că aceasta nu se realizase în condiții legale. Fusese depășită faza de mediere între părți și se ajunsese la Curtea de Apel. Pe de altă parte, a susținut Vasile, terenul pe care urma să se construiască acel complex era suficient de mare și fără să includă școala și alte locuințe. I s-a reproșat atunci lui Vasile că avea în vedere locuința bunicului și din această cauză se opune. Dar școala, a mai spus Vasile, este și muzeu etnografic. Dacă proiectul respectiv se va realiza, muzeul etnografic va fi punct de atracție pentru cei veniți la tratament în Salcia de Sus. Există încă o clasă în care să se extindă muzeul, de care se va îngriji în viitor, fără pretenții de retribuție, cel care l-a creat. În final s-a hotărât amânarea luării unei decizii până la cel puțin începerea asfaltării drumului și disponibilitatea deputatului de a se im-

plica în construcția complexului balnear. A rămas înțelegerea că școala nu va fi demolată.

Discuțiile din primărie s-au rostogolit în comună, generând luări de poziție aprinse. Lămuriți de intențiile lui Gigi Strănutoaie, cei care îi promisese că îi vor vinde casele nu se mai arătau interesați de acest lucru. S-au gândit că ar putea închiria o cameră-două la cei veniți la tratament pe cont propriu, pentru o perioadă mai scurtă decât cele șaisprezece zile de tratament rezervate celor cu bilet obținut de la Casa Județeană de Pensii.

Cum s-a aflat de la televizor că deputatul Gigi Strănutoaie este urmărit penal pentru trafic de influență și primire de foloase necuvenite, ideea construirii unui complex balneo-turistic la Salcia de Sus a devenit mai mult decât îndoielnică. Însăși asfaltarea drumului nu mai era de actualitate, căci licitația urma cu siguranță să fie anulată. Alt subiect de discuție în comună erau presupunerile care să explice de unde are deputatul atâta bănet.

În memoriul meu înaintat RENEL-ului, făcusem o legătură între refuzul de a-i vinde lui Strănutoaie casa și măsura întreruperii curentului electric. Conducerea oficiului ar fi putut nega categoric această interpretare, dar în condițiile de acum ei și-au dat seama că mă lucraseră în favoarea deputatului. Nu le-a trebuit mult timp de gândire și au dispus să se revină asupra hotărârii luate. Merseseră prea departe. Așa e când funcționează relațiile. Reintram în drepturi.

Totuși, izvorul de la Râpa Galbenă este cu

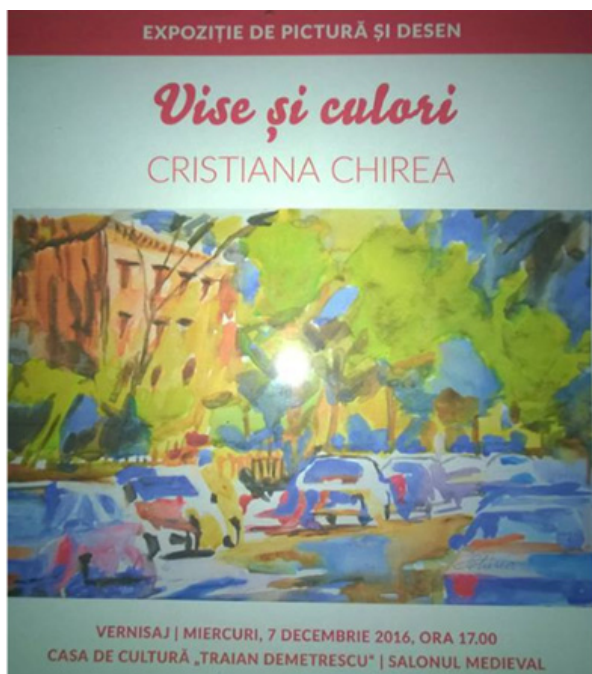
certitudine un potențial de redresare economică a comunei Salcia. Ceea ce nu înțeleg este că mai întotdeauna asemenea proiecte, care pot însemna ceva pentru o comunitate mai mare sau mai mică, trezesc interes numai în măsura în care se pot obține avantaje pe căi oculte.

E vineri, încă puțin și scapătă soarele. O să-i dau de știre lui Vasile prin bățile de clopot că sunt bine, și cum aş putea fi după aproape o săptămână de coșmar, fără curent electric, când m-am îngrijit de lampa de iluminat ca să aibă sticla ștersă.

Ion R. Popa

Prin muzeele Craiovei

Din întâmplare, am intrat în posesia unei invitații la vernisajul expoziției personale „Vise și culori” (5 decembrie 2016 - 16 ianuarie 2017), deschisă de către distinsa profesoară Cristina CHIREA la Salonul Medieval al generoasei și frumoasei Case de Cultură „Traian Demetrescu” din Craiova.

Pe amfiteatru expoziției o cunoșteam doar ca o harnică și merituoasă profesoară de limba franceză la Liceul Teoretic „Henri Coandă”, dar nu ca pictor. De altfel, a și fost însoțită de numeroși profesori și elevi ai liceului.

La vernisaj, au participat prestigioșii oameni de artă craioveni prof. Magda Buce și pictorul Cristian Volcinschi, precum și un numeros public.

Referindu-se la cele peste 50 de tablouri expuse, criticul de artă Magda Buce a subliniat că „expoziția exprimă o stare de spirit...”, că „...peisajele sunt lirice, triste, transmit liniște și echilibru, o interiorizare a autorului”, iar culorile, florile „ne șochează, exprimă o armonie și o lumină interioară”.

Abordând-o pe d-na Cristiana Chirea, i-am adresat câteva întrebări:

1. Eu vă știam doar un prestigios profesor de limba franceză. Când și în ce împrejurări v-ați descoperit această nouă chemare?

În anul 2013, eram la Bordeaux, la un curs de masterat, de 10 luni, pe care îl începusem la Craiova.

Frământată de dorul de țară, de casă, de familie, de școală, am găsit în pictură o formă de... terapie. La revenirea în țară am continuat... terapia, fiindcă munca de dascăl nu e ușoară, așa cum o cred mulți dintre cei care nu o practică. După o zi de muncă – atât cu elevii în clasă ori în cabinet, dar și acasă pentru pregătirea materialului din lecțiile următoare – , simți nevoia să te descarci emoțional și motivațional, adică să mai faci și altceva. La mine pictura joacă acest rol.

2. Care sunt factorii ce au avut o înrăurire mai importantă asupra picturii dv.?

Am admirat întotdeauna arta Renașterii, în cadrul căreia pictura mi se pare desăvârșită, apoi Școala franceză care a lansat direcții multiple în arta universală, urmate și de mulți pictori români, între care îl amintesc doar pe marele Grigorescu. Dar e mult până acolo.

3. Cum explicați abundența colțurilor de natură, aflate parcă în continuă mișcare și, totodată, absența oricărei alte vietăți. Drept să vă spun, în majoritatea tablourilor dv. parcă ați mai lăsat loc pentru ceva pentru a fi... împlinite. Să înțeleg că acest aspect, coroborat cu lipsa oricărui chip uman, trădează tristețea autorului, ca să nu zic o suferință?

Sunt fascinată de natură, de trezirea la viață a acesteia, de anotimpuri care își prezintă farmecul în succesiunea lor... Încercând să redau pe pânză toate acestea în culorile specifice, urmăresc schimbarea luminii, a nuanțelor, încercând să prind în penel etapele următoare ale evoluției. Trezirea la viață a naturii, explozia verdeții și a altor culori florale cu care intră în contrast pentru a se defini fiecare mai clar, îmi oferă vitalitate și bucurie, speranță și încredere, dorința de a trăi și, nu în ultimul rând, pasiunea de a picta.

Mulți oameni, în special în ultimul timp, m-au dezamăgit și mă dezamăgesc adesea; de aceea, prefer să mă refugiez în frumosul climat oferit de „Vise și culori”.

Am mulțumit pentru frumoasele și interesante cuvinte.

Ulterior, am aflat că d-na a participat cu alte tablouri la expoziția „Salonul de iarnă” al Cenaclului de arte vizuale „Senior-Art”, al cărui membru a devenit, iar în perioada februarie – martie 2017 are programată o altă expoziție personală la „Alliance Francaise”.

Tudor Nedelcea

Rosa del Conte

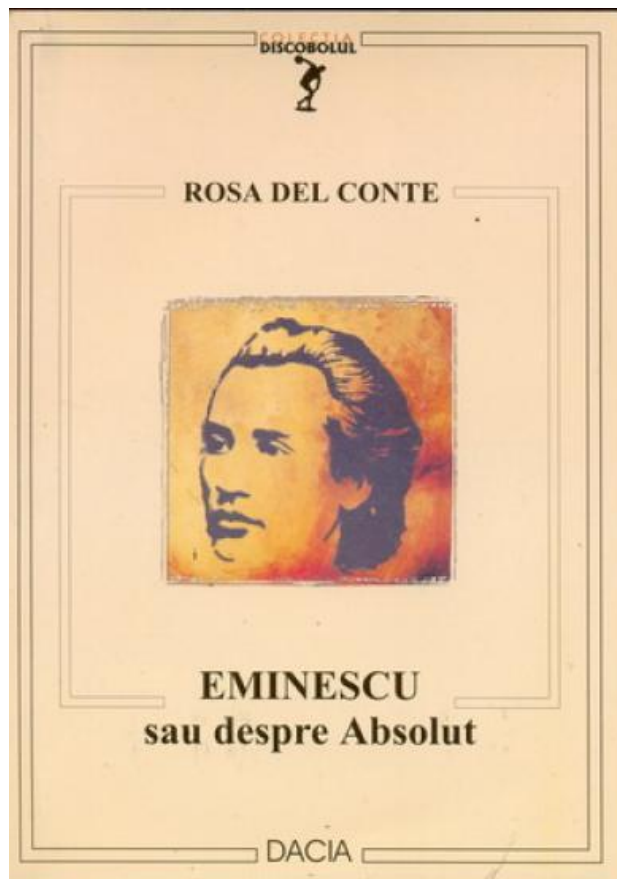
Dacă unii dintre intelectualii români se plâng de „strâmtarea” limbii române, motiv de nerecunoaștere universală a culturii noastre, sunt însă unele personalități străine care s-au aplecat cu acribie și obiectivitate asupra multor creații românești. Dacă ne referim numai la Eminescu, exegeți de seamă i-au studiat creația, l-au tradus sau au publicat lucrări de referință: Carmen Sylva și Mite Kremnitz (primele sale traducătoare), Carlo Tagliavini, Mario Ruffini, Ramiro Ortiz, Umberto Cianiolo, Gino Lupi, Alain Giullermou, Amita Bhose, I. Kojevnikov, Xu Wende, Brenda Walker, Jean Louis Courriol, Maria Teresa Leon și Rafael Alberti etc., etc. Și mai este necesar să mai adăugăm un „dacă”. Dacă acești „străini” i-au tradus sau comentat elogios creația, stabilindu-i locul în universalitate, ce putem spune despre unii conaționali (*nomina odiosa*) care l-au considerat scriitor minor, protolegionar, dăunător culturii naționale, nul ca valoare, doar un cadavru din debara de care trebuie să ne debarasăm. Corul detractorilor s-a mărit, de la Al. Grama până la Moses Rosen, I. Negoieșcu (după ce a publicat excelentul vol. *Poezia lui Eminescu*), Virgil Nemoianu, Cristian Preda, R.H. Patapievic, Cezar Paul Bădescu, L. Boia etc.

În contrast cu acești denigratori de profesie se plasează readucerea în actualitate a lui Eminescu de către o mare personalitate a culturii universale.

Rosa del Conte s-a născut la 12 aprilie 1907, în localitatea italiană Voghera. Licențiată în litere (cu o teză de estetică) la Universitatea din Milano, în 1931, cu *magna cum laude*, și-a desfășurat activitatea didactică în România, între 1942-1950, predând limba și literatura italiană la Universitatea din București, la Câmpulung și la Universitatea din Cluj, apoi în Italia, la Universitatea din Milano (1948-1963) și la Universitatea din Roma (1957-1978), predând limba și literatura română.

Prin întreaga sa activitate didactică și științifică, Rosa del Conte a făcut cunoscută Europei reperele fundamentale ale culturii române, prin publicarea lucrărilor: *Eminescu e Pascoli*, 1957; *Mihai Eminescu o dell'Assoluto*, 1963; în rom. 1990, 2003; *La sensibilità e "forma cea dintâi"*, 1964; *Leopardi ed Eminescu*, 1979; *Eminescu, poeta metafisico*, 1982, Tudor Arghezi (*Invito alla lettura di Arghezi: Inno all'Uomo*, 1967; *La funzione dell'ambiguità*

nel linguaggio poetico di Arghezi, 1970) și Lucian Blaga (*Il senso di Dio nella lirica di un poeta rumeno contemporaneo: Lucian Blaga*, 1950; *La lirica di Lucian Blaga*, 1952, 1967; *Transfigurarea mitului folcloric în ultima dramă a lui Lucian Blaga: Arca lui Noe*, 1969; *La lirica di Lucian Blaga; Poesie 1919-1943*, 1971) ș.a. Este autoarea studiilor *Le colinde religiose nelle letteratura popolare rumena; Dante in Rumania; Carlo Goldi e la filologia rumena; Questioni di linguistica rumena*⁷.

Au fost temeieri de a fi onorată cu titlul de doctor honoris causa a universităților din București (1972), Cluj-Napoca (1991) și Iași (1998), iar sub mandatul acad. Eugen Simion, care a cunoscut-o, a

⁷ Pe larg, vezi *Dicționarul General al Literaturii Române*, C/D, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004, p. 614-615 (Iordan Datcu); Dorina N. Rusu, *Dicționarul membrilor Academiei Române. 1866-2010*, ediția a IV-a, revizuită și adăugită, cuvânt înainte de Eugen Simion, București, Editura Enciclopedică, 2010, p. 296.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

fost primită ca membru de onoare din străinătate al Academiei Române, la 8 noiembrie 1994.

Lucrarea sa fundamentală este *Mihai Eminescu o dell' Asooluto. Studi e Testi* (Modena, Società Tipografica Editrice Modenese, 1963, 482 p.), considerată de Mircea Eliade, într-o recenzie din 1963, „fără îndoială, cea mai vastă monografie închinată, într-o limbă strei-

nă, lui Mihai Eminescu”⁸, „prețioasă pentru alte motive. Pentru întâia oară opera poetică a lui Eminescu este analizată și interpretată în întregime ei”; apoi, sunt analizate postumele, ciornele, variantele eminesciene, care „toate cuprind fragmente de o neașteptată frumusețe”, „lunate cu atâta competență, erudiție și penetrație de Rosa del Conte. Cartea aceasta deschide atâtea noi perspective în interpretarea lui Eminescu, încât se cere recitită și meditată pe îndelete. Geniul lui Eminescu ni se revelează încă și mai excepțional decât îl cunoaștem până acum”⁹.

Criticul și istoricul literar, eminescologul de excepție, Mihai Cimpoi, un redevabil filosof al culturii, fondatorul și conducătorul/moderatorul Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu” și al Congresului Mondial al Eminescologilor, ambele de la Chișinău, a purtat, în 1991, un pertinent dialog cu reputata savantă, despre face-re-a acestui studiu („cărui i-am dedicat ani din viața mea”¹⁰ și care „a fost scris înainte de toate pentru mine”¹¹), despre impactul asupra specialiștilor și publicului, originalitatea creației eminesciene. Deși tipărită în 1963, cartea a fost ignorată în România „care ciopârțea cu nerușinare textele și făcea din *«Împărat și proletar»* o proclamație premarxistă”¹²). În diaspora, însă, cartea a avut un succes scontat, datorită recenziei lui Mircea Elia-

de, succes explicat de Mihai Cimpoi prin „perspectiva interioară asupra operei eminesciene, [întrucât] nu v-au preocupat influențele, ci poetul însuși crescut pe solul fertil al tradiției autohtone”¹³, al „severei tradiții”.

Excelenta cunoscătoare a culturii și mentalității românești, Rosa del Conte mărturisește că „intuiția humusului arhaic, format din stratificări profunde și asimilări culturale «anonime», nu a fost neașteptată și fulgerătoare. Este un gând – și să-l numim chiar intuitiv – care m-a însoțit dintotdeauna, adică de când, aflată în contact cu spiritualitatea voastră exprimată atât prin folclor, cât și prin artă, am văzut vorbindu-se de «specific românesc»”¹⁴. Înarmat cu o solidă cultură filosofică și filologică, M. Cimpoi o „provoacă” pe Rosa del Conte să se pronunțe asupra religiozității eminesciene: „Credința lui Eminescu e înainte de toate «pietas», adică fidelitate față de poezia gesturilor rituale, față de sugestia atmosferei de umbră punctată cu lumini, față de farmecul melodic al psalmodiilor, al cadențelor, al sunetelor de clopot, cărora le-a răspuns – în depărtatele zile ale copilăriei – un tremur profund și indefinibil al inimii sale, care se simțea într-un unison misterios cu emoția religioasă – făcută din durere, remușcare, invocare, speranță”¹⁵. Alte afirmații de excepție ale eminescologului italian consemnate în acest splendid dialog merită subiniate: „În Eminescu nu există conceptul de vină în sens creștin (păcat); nici acela al unui rău ontologic: astfel este numai devenirea, trecerea”¹⁶; „Cristos al lui Eminescu se aseamănă prea mult cu Cristos al lui Hegel [...] și că pentru o clipă – este un fulger al gândirii – Iisus Cristos se oferă în măreția misiunii sale mediatore între natura indiferentă și abstracția Ideii”¹⁷.

Rosa del Conte nu ne îndeamnă să aruncăm „cadavrul din debara” (Patapievic), pentru că e „nul” (Cristian Preda), ci trebuie să-i recunoaștem lui Eminescu, cum a zis și G. Călinescu, vocația sa către universalitate. „Nouă ne revine – afirmă cu deplin temei exegeta – o datorie: să-i asigurăm asimilarea prin intermediul cunoașterii”, arătându-ne, pragmatic, și modalitatea asimilării prin „cele două instrumente cele mai eficiente”,

⁸ Mircea Eliade, *Despre Eminescu și Hașdeu*, ediție îngrijită și prefată de Mircea Handoca, Iași, Junimea, 1987, p. 46.

⁹ *Ibidem*, p. 47, 53.

¹⁰ *Eminescu sau despre Absolut cu Rosa del Conte*, în vol. *Eminescu. Mă topesc în flăcări. Dialoguri cu eminescologi în perspectiva mileniului III, realizate de Mihai Cimpoi*, Chișinău/București, Litera/David, 2000, p. 543-575. Vezi și Mihai Cimpoi, *Spre un nou Eminescu*, Chișinău, 1993, București 1995; Mihai Cimpoi, *Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic*, Chișinău, Gunivas, 2012.

¹¹ *Eminescu. Mă topesc în flăcări*, p. 543, 544.

¹² *Ibidem*, p. 545.

¹³ *Ibidem*, p. 549.

¹⁴ *Ibidem*, p. 553.

¹⁵ *Ibidem*, p. 557.

¹⁶ *Ibidem*, p. 558.

¹⁷ *Ibidem*, p. 565.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

adică „exegeza și mai ales comentariul amănunțit al textelor, traducerilor”¹⁸.

Cartea Rosei del Conte, *Eminescu sau despre Absolut*, a apărut nepermis de târziu în România, în 1990, la Cluj-Napoca, în traducerea și cu prefața lui Marian Papahagi, cu un cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, iar ca postfață, recenzia lui Mircea Eliade din 1963. Demersuri de traducere „pe bucățele a lucrării ei” (Eta Boeriu) au fost desigur. Unul se datorează scriitorului Teofil Răchițeanu, profesor strălucit în Munții Apuseni, care, prin intermediul traducătoarei Eta Boeriu, a ajuns cu o scrisoare, în 1974, la Rosa del Conte. Publicăm răspunsul Rosei del Conte, un adevărat document literar și care spune multe despre scrupulozitatea și seriozitatea exegetei eminesciene:

„Nobile prieten întru Eminescu,

De multă vreme sunt datoare cu un răspuns la scrisoarea Domniei Tale, de-o autenticitate mișcătoare. Mă vei înțelege dacă o spun că însăși sinceritatea mărturisirii tale m-a împiedicat să-ți scriu cuvinte convenționale cu care scriitorii profesioniști răspund admiratorilor lor. Sunt și eu o ființă singuratecă, aidoma dumată, chiar dacă o prea lungă viață de luptă grea m-a constrâns adesea să cobor în arenă pentru apărarea valorilor și idealurilor în care cred; și știu cât poate fi rănită o sensibilitate delicată de golul retoricii care atinge până și stilul epistolar. Voi încerca, deci, să fac posibil, cu orice preț, să aveți un exemplar din cartea ce place încă, până și mie, chiar după zece ani. Știu că este o carte pură pe care de-a lungul anilor am purtat-o în suflet, chiar dacă apoi ea a izbucnit în afară aproape dintr-odată. Gândind-o, am încercat atâtea bucurie, încât un singur lucru nu-mi place – acela, e un fel de a spune, de a o fi terminat. E un fel de a spune, deoarece, dacă mi-aș fi regăsit acea stare de grație, știu că Eminescu ar putea încă să-mi încredințeze câte ceva din acel secret inepuizabil care este poezia.

În ce privește gândul ca dumneata să o traduci, știi prea bine că, chiar în spatele argumentărilor practice ipocrite, dar perfect credibile, pe care, de fapt, realitatea le reprezintă prin lipsa de hârtie, nicicum ea nu ar putea fi prezentată în haină românească în toată unitatea ei, iar a o fragmenta nu are sens, deoarece cele două curente conductoare ale exegezei, filosofic și filologic, se completează firesc. Pe fragmente – răstălmăcind-o –, cartea a fost îndeajuns jefuită de către acei ce au ținut-o în ladă fără să o citeze: «timp» și «absolut» devenind adevărate ingrediente obligatorii – cuvinte potrivite în sensul rău al termenului – pentru feluiri eminescologice de duzină.

Și apoi, independent de aceia care s-au servit

– și nici măcar bine –, pe cine ar mai interesa o carte aidoma? Ne trebuie curățenie de inimă pentru a citi poezi, dar și pentru a ne apropia de anumiți interpreți, critici, de poezie. Eu consider – și nu mă judeca orgolioasă – că sunt foarte puțini cei care astăzi pot avea privilegiul de a simți ceea ce este de valoare în actul creației, ba chiar și cei ce, cu umilință, dar cu pasiune dezinteresată și totală, se apropie de interpretul operei create.

Sper să te întâlnesc. De fapt, de ce să sper? Ne-am întâlnit deja. De aceea, te conjur, ca o veche prietenă, să răspunzi cu curaj la chemarea interioară, dacă daimonul tău te vrea poet. Această lume pustie de aridul vânt al vulgarității grosolane și al indiferenței ucigașe are nevoie de poezie: nu de aceea ce «se consumă» ca orice altă marfă pe foi tipărite, ci de aceea ce o restituie omului dinlăuntru, o lume necontaminată (pură). Întreagă și numai pentru el.

Cu această urare, vă mulțumesc.

A D-voastră,
Rosa del Conte”¹⁹

Rosa del Conte se stinge din viață la Roma, la 30 aprilie 2009, la venerabila vârstă de 102 ani, lăsând posterității imaginea unui mare intelectual european, cu dragoste și simțire pentru cultura atentă. Pentru România a fost, neoficial, un adevărat ambasador cultural, determinându-l, de pildă, pe teologul von Balthasar să declare, după citirea cărții *Eminescu sau despre Absolut*: „Noi știm atât de puțin despre România și trebuie să scoatem la lumină tot ceea ce în această Țară este căutarea lui Dumnezeu [...] Este fascinant să vezi omul în căutarea divinului mereu și pretutindeni și cu o asemenea dorință de puritate și adevăr (sublinierea îmi aparține)” (Rosa del Conte)²⁰.

Cărțile Rosei del Conte dedicate scriitorilor români, și în special cea consacrată lui Eminescu, cunoașterea pertinentă și obiectivă a realităților românești, sunt o lecție de bun simț pentru unii dintre intelectualii români, așezați cu rosturi și posturi în cultura română, pe care o defăimează.

Eugen Simion și Rosa del Conte

¹⁸ Ibidem, p. 572-573.

¹⁹ Publicat în vol. *Amintiri în zig zag. Marin Iancu în dialog cu Teofil Răchițeanu*, Cluj-Napoca, Edit. Scriptor, 2016, p. 188-189.

²⁰ Apud, *Eminescu. Mă topesc în flăcări*, p. 567.

Ștefan Buzărnescu

Deputăția – o nouă știință?

Ca urmare a unei cercetări sociologice, care a ierarhizat activitățile sociale în exclusivitate după salariul lunar încasat de fiecare „actor social”, a rezultat că pe primul loc se află jucătorul de fotbal, iar printre primii zece se află politicianul în ipostaza sa de deputat...

Ca simplu cetățean, băgat în seamă din patru în patru ani, și total dezamăgit din cinci în cinci ani (eu fiind o vertebrată crescută în ciclurile cincinalelor!), în loc să mai formulez dubitații (neapărat european-carteziene!) cu privire la „drumul pe care merge România” m-am gândit să îndemn pe foarte tinerii frumoși și liberi să candideze ei, în viitoarele alegeri parlamentare... Cel puțin pentru funcția de deputat, deoarece calitatea de senator mi se pare a fi mai aproape de poziția cronologică a seniorilor...

Dar cum ar trebui să-i motivez pe viitorii competitori ?

Deputații sunt oameni care au grave probleme... De fapt, marile lor neliniști sunt legate de viitorul lor profesional, destul de incert pentru ei, căci nu sunt deloc formați pentru sarcinile ce-i așteaptă.

Gândiți-vă! De-acum înainte, evoluția inevitabilă a meseriei lor face ca principala lor muncă să fie aceea de a participa la proiectele țării, de a contribui la conceperea, proiectarea acestor proiecte și de a coopera la realizarea lor efectivă ... și tocmai asta nu știu ei să facă !

Dar ei știu alte, multe alte lucruri să facă: să se rățoiască, să dea ordine, să pretindă, să se asculte vorbind, să se reprezinte, să comită euro-rele, să se umfle în pene... cum au făcut toți ocupanții acestor fotolii de un sfert de veac încoace. Așa că nu este mare lucru, nu?

Să ajute, să fie alături de cei care sunt în dificultate, să exploreze alternative și să propună soluții, să consilieze... pentru aceste „fleacuri” spun că nu au fost „formați”; nu acestea au fost criteriile care să-i ghideze nici pe înaintașii lor, parlamentabilii care, mulți dintre ei, acum sunt titulari la Școala de Înalte Studii și Gratii.

În calitate de boboc pensionar, care întreaga viață am petrecut-o la catedră, știu că profesia este un set de competențe pe care anii de școală îi arondează tradiționalilor șapte ani de acasă ai fiecărui pui de om prin investiția educativă, (cumulată) a științelor naturii, a științelor sociale, a științelor gândirii și ale omului... Aici, la științe, simt că m-am împotmolit: care este știința care-l pregătește pe insul anonim, dornic de a fi deputat, să devină legitim ocupant al fotoliului cu pricina?!

Să ne amintim: condițiile apariției unei noi științe sunt următoarele:

- a) Existența unui obiect de studiu care să necesite o încadrare epistemologică;
- b) Existența unei metodologii de cercetare (fundamentală) pentru cele teoretice, sau și de cercetare (empirică) pentru științele aplicative;

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

c) Un profil identitar concret – determinat de aplicare a rezultatelor cercetării de resort prin care să se asigure o evoluție sustenabilă științei respective.

Dacă acceptăm această grilă, să vedem dacă este posibilă știința care ar pregăti un fost deputat:

aa) ca obiect de studiu, putem admite că formularea regimului de funcționare a spațiilor sociale și gestionarea problemelor sociale ale comunităților constituie aria de exercitare a competențelor manageriale ale deputaților, în parteneriat cu setul de expertiză aferent senatorilor;

bb) metodologia de cercetare, deși puțin cam fuzzy, este și ea definibilă, prin aportul conjugat al mai multor structuri organizaționale: SeReiluminate, DNA, Jandarmeria, Administrațiile locale, Ministerul Învățăturii de Minte, fantasmele guvernamentale... Deputăția, fiind o știință de sinteză, presupune numai curajul semnăturii, adică scris-cititul asigură succesul garantat: deputatul este personajul central al imaginii publice, toți ceilalți fiind fundalul tabloului. Pe valurile tulburi ale tranziției, el are doar sarcina de a rămâne pe val, deoarece la galere trag alții...;

cc) ca domeniu de aplicare, mă simt în aceeași situație cu John Sommerville când a născocit celebra Umbrelologie...

Personal, aș mai continua supozițiile, dar prefer să mă opresc aici, deoarece Bruxelles-ul nu s-a pronunțat în această chestiune... Totuși, îmi permit o sugestie: dacă este prea dificil demersul pentru intrarea în rezonanță cu științele fundamentale, ar fi mai bine să se-ncerce plasarea ipotetice

științe printre științele aplicate; de douăzeci și șase de ani, vertebrele parlamentabile au etalat virtuți antologice în practica lichidării tuturor locurilor de muncă din perioada comunistă, în vânzarea pe un dolar a unor „unități de producție ceaușiste”, precum și în deromânizarea tuturor băncilor și a resurselor autohtone. Deputăția românească a aplicat, cu obediență absolută, toate circularele venite de la Bruxelles și chiar de la orice ambasador al țărilor reprezentate la București...

În ceea ce privește profesionalismul celor care și-au asumat această știință, este destul să amintim ceea ce spunea un fost tractorist care, neștiind să-și repare tractorul rămas în brazda CeAPistă, vocifera po rumânscaia iazâca: „Me-serie, te halesc!”

Elena-Camelia Zăbavă

Microsisteme antroponimice românești

Cartea *Microsisteme antroponimice românești* (Craiova, Editura *Grafix*, 2016, 172 p.), purtând semnătura profesorului universitar craiovean Teodor Oancă, este o continuare a preocupărilor mai vechi ale acestuia în domeniul antroponimiei și al onomasticii în general (*Probleme controversate în cercetarea onomastică românească*, 1996; *Geografie antroponimică românească. Metodă și aplicații*, 1998; *Onomastică și dialectologie*, 1999; *Sociolingvistică aplicată. Cercetări de antroponimie*, 2001).

Capitolul introductiv reprezintă un adevărat curs de antroponimie, în care este prezentată istoria apariției numelui de familie la noi, făcându-se referire la catagrafii și la Legea asupra numelui din 1895. De asemenea, este abordată problema interpretării lui *-u* final în cazul numelor de familie provenite de la nume de agent (Cojocaru, Olaru, Rotaru) și de la apelative terminate în consoană: bălos – Bălosu, lăcătuș – Lăcătușu, maior – Maioru, pleșuv – Pleșuvu, speriat – Speriatu, turc – Turcu, vier – Vieru, vizir – Viziru etc., la care *-u* final este considerat sufix antroponimic și nu articol. Funcția lui este să consacre în clasa numelor proprii numele comun de la care provine. În anumite cazuri, precum Țicu, masculinul numelui de familie Țică, Perju, masculinul numelui de familie Perja, *-u* este și sufix moțional. La cazurile genitiv-dativ aceste nume de familie, care indiferent de origine sunt substantive masculine, nu pot fi articulate și cu articol hotărât proclitic (*lui*), și cu articol hotărât enclitic (*-u*).

Metoda lingvistică de cercetare utilizată în acest demers este geografia antroponimică, metodă care îi aparține și căreia profesorul Teodor Oancă i-a consacrat, în 1998 și în 2002, studii complexe.

Frecvența numelor de familie a fost extrasă din Baza de Date Antroponimice a României (BDAR), constituită, în 1994, în cadrul Laboratorului de cercetări onomastice, înființat la Facultatea de Litere a Universității din Craiova de regretatul onomast și slavist prof. univ. dr. Gheorghe Bolocan.

Primul capitol este consacrat studiului *numelor de familie provenite de la nume de funcții publice din Evul Mediu românesc*. Încă de la început, autorul face următoarea observație: „Între microsistemele vocabularului limbii române, cel format din cuvinte care numesc funcții publice, de la care au rezultat nume de familie, se distinge prin particularitatea de a aparține, în cea mai mare parte, cuvintelor ieșite din uz” (p. 18). Numele de funcții publice apar, în documentele medievale, ca apozitii ce însoțeau numele

titularului. Onomastul a identificat în demersul său științific „20 de unități de nume provenite de la nume de funcții administrative din Evul Mediu românesc, purtate de 37.977 de persoane” (p. 24). Astfel, se prezintă repartitia teritorială și frecvența unor nume de familie ca: Armaș(u), Ban(u), Cămăraș(u), Cluceru, Comis(u), Logofătu, Pitar(i)u, Pîrcălab(u), Postelnicu, Serdaru, Slujeru, Spătar(i)u, Stolnicu, Vornicu.

Cel de-al doilea capitol îl continuă pe primul și din punct de vedere cronologic: *Nume de familie provenite de la nume de funcții publice din Epoca modernă*. Mergând pe firul istoriei, autorul se oprește asupra numelor de familie provenite de la funcții administrative locale: primari și consilieri (Birău, Primaru, Șoltuz(u), Vătămănu, cu varianta fonetică moldovenească Vatamanu, Vornicel(u)); funcționari mărunți din primărie (Condica-ru, Diacu, Grămăticu, Lefegiu, Uricaru, cu varianta fonetică Uricariu); funcționari cu atribuții economice (Dijmărescu, Sameș, Vameșu); slujbași cu atribuții de comunicare (Crainic, cu derivatul său Crainiciuc, Curieru, Dragoman, Pristavu); slujbe care se referă la ordinea publică și la paza localităților (Armășelu, cu derivatele Armășescu și Armășoiu, Epistatu, Gardian(u), Stegaru, Străjeriu, Străjeru); funcții judecătorești (Aprodu, Judele, Notar(u) și varianta Notariu), dar ia în discuție și numele de familie provenite de la nume de funcții administrative

Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare

înregistrate la nivelul plasei și al județului (Aga, Ispravnic(u), Isprăvnicelu, Pomojnicu, cu varianta fonetică Pomoșnicu, Pretorian(u), Zapciu).

După o analiză riguroasă a acestor nume care pune în discuție probleme de etimologie, de frecvență, dar și de repartitie teritorială, profesorul Teodor Oancă, referindu-se în mod deosebit la numele de funcții publice locale, atrage atenția asupra unor aspecte de ordin psihosocial și cultural referitoare la statutul de slujbaş la stat în această perioadă de tranziție, precum și asupra modului de formare a acestui tip de nume de familie: „nu putem trece cu vederea o serie de factori psihosociali și culturali care au favorizat apariția supranumelor rezultate de la aceste apelative prin conversie antroponimică și în mare parte prin derivare cu sufixul antroponimic -u” (p. 49).

Având în vedere faptul că numele de familie este o categorie antroponimică ce se transmite, în general, pe linie paternă de la o generație la alta și că procesul de instituționalizare al acestuia s-a încheiat, la noi, relativ târziu, în primele decenii ale secolului al XX-lea, cercetătorul concluzionează: „realitatea lingvistică și, implicit, socială, pe care o reflectă astfel de antroponime, aparține cel puțin epocii de tranziție de la feudalism la capitalism, proprie secolului al XIX-lea” (p. 32). Numărul mare de supranume rezultate de la nume de funcții publice locale este în corelație cu reflectarea în epocă, pe de o parte, și în comunitatea locală, pe de altă parte, a modului în care se ocupă o astfel de funcție.

Capitolul al treilea, *Nume de familie provenite de la nume de meserii și ocupații*, este cel mai mare ca întindere, aproximativ 50 de pagini, și se poate spune că reprezintă un minidictionar al numelor de familie care aparțin acestui microsistem. Sunt prezentate 362 de nume de familie, fără a se lua în calcul și derivatele acestora.

Sensul figurat al unor apelative devenite nume de familie este titlul următorului capitol care este dedicat genezei poreclei, arătându-se că sensul figurat în antroponimie dă naștere unei porecle, după cum sensul figurat al unui apelativ explică originea unei metafore.

Un alt capitol, *Nume de familie provenite de la nume de păsări și animale domestice*, înregistrează 48 de unități de nume, cu frecvența totală de 65.063, dintre care unitățile de nume pentru păsări sunt 17, în timp ce pentru animale domestice au fost reținute 31 de unități antroponimice.

În capitolul *Nume de familie provenite de la nume de ființe sălbatice*, obiectul de studiu îl constituie cele 104 unități de nume care fac trimitere la nume de ființe sălbatice, iar trecerea de la apelativ la nume de familie s-a făcut prin intermediul poreclei, în unele situații, iar în altele, cum ar fi cazul numelor *Lupu* sau *Ursu*, ele au fost inițial antroponime active și funcționau fie alături de numele de botez, fie alături de un alt nume personal ignorat de familie și de

mediul social. Se face aici trimitere la ritualul schimbării numelui, practicat în trecut în unele regiuni ale țării.

Următorul microsistem antroponimic pe care îl ia în discuție Teodor Oancă este cel reprezentat de numele de familie provenite de la nume de pești. Au fost înregistrate 27 de asemenea nume de familie, autorul făcând următoarea observație în legătură cu frecvența și repartizarea teritorială a acestora: „Am constatat că numele de familie provenite de la nume de pești sunt mai bine reprezentate numeric în județele riverane Dunării, unde pescuitul s-a practicat intens. În alte zone geografice, înregistrăm frecvențe notabile care se explică mai mult prin practicarea negoțului cu pește” (p. 132).

Și în cazul numelor de familie provenite de la nume de plante, onomastul are în vedere originea acestora în porecle, considerând că apelativele de la care au rezultat poreclele au fost puse în relație cu trăsăturile definitorii ale unor persoane. Această categorie de nume de familie reprezintă un compartiment important în cadrul microsystemelor antroponimice românești. Au fost identificate 134 de nume de familie, fără a lua în considerare și derivatele acestora, purtate de peste 120.000 de persoane.

Cel din urmă capitol, *Nume de familie provenite de la apelative care aparțin terminologiei viei și vinului*, distinge „termeni care se referă la vița-de-vie ca plantă, la locul unde se cultivă, la persoana care cultiva și păzește vița-de-vie, la produsele rezultate din fermentarea strugurilor zdrobiți, la produsele obținute prin distilarea vinului și a drojdiei, la recipientul în care se păstrează vinul și la părți componente ale acestuia, la consumatorul de vin sau de produse obținute din acesta” (p. 158). Se iau, de asemenea, în discuție și cuvintele dialectale care aparțin terminologiei viței-de-vie. Au fost înregistrate 21 de unități de nume de familie aparținând acestei sfere semantice, iar numărul purtătorilor trece de 20.000.

Volumul *Microsisteme antroponimice românești* se încheie cu un capitol de concluzii în care autorul subliniază încă o dată rolul apelativelor în crearea numelor de familie. Toate numele de familie înregistrate aici „provin din apelative care, în microsistemul antroponimic se prezintă fie cu sens propriu, fie cu sens figurat” (p. 164); sub incidența numelui propriu intrând apelativele care fac trimitere la numele profesiei, al funcției administrative, al meseriei, iar sensul figurat fiind generat de porecle, privite ca fază incipientă de antroponimizare a unui apelativ. În total au fost reținute 760 de unități de nume, care sunt purtate de 1.297.070 de persoane.

Realizând o radiografie a sistemului antroponimic românesc, autorul își propune și reușește cu prisosință să individualizeze câteva microsisteme lexicale importante care stau la baza formării numelor de familie românești.

Mircea Pospai

Amintiri din Comuna Literară Bechet

La Bechet am ajuns pentru prima dată cam cu patruzeci și cinci de ani în urmă, în primul sau al doilea an al meu de reporter la Radio Craiova. Trecut doar cu câțiva ani peste douăzeci, încă mă minunam la descoperirea altor și altor locuri din Oltenia, aria de lucru și de acoperire radiofonică a postului fiind întreagă această regiune istorică, de la mal de Dunăre și până în vârf de Parâng. Nu mai știu acum ce anume înregistrări voi fi reținut pe banda de magnetofon (mi-am început cariera ca reporter de actualități și în fiecare zi eram tot în alt loc!), dar îmi amintesc că am vrut să văd Dunărea, iar șoferul, de fel din Seaca de Câmp, deci om al fluviului, m-a dus cu bucurie până în port. Dar nu grandoarea fluviului m-a impresionat, nici câmpurile cultivate de la marginea localității, ci pădurile de plop din luncă, păduri care păreau a se mai păstra, majestuoase, din codrii ancestrali. Arbori care se ridicau amețitor spre înaltul cerului, drepti ca lumânările, părănd niște brazi ai câmpiei, groși cât abia să-i cuprindă doi oameni și cu milioane de bănuți verzi tremurându-le pe ramuri, ca senzori de finețe ai adierilor pe care noi nu le simțeam. Imaginea s-a așezat în memorie și ori de câte ori am mai ajuns pe la Bechet mi-am reamintit-o cu drag.

Apoi, în anii următori, drumurile mele de reporter (devenite o rutină!) m-au mai adus prin această localitate, dar n-au mai însemnat mare lucru. Până atunci când, prin 1977 sau '78, directorul Editurii Scrisul Românesc, poetul Ilarie Hinoveanu, mi-a zis într-o zi că trebuie să mergem la o întâlnire cu cititorii, la Bechet. În Comuna Literară Bechet, țin minte că mi-a zis, și chiar știam pe atunci că această „comună literară” desemna o activitate spirituală aparte, mult diferită și mult deasupra a ceea ce se petrecea prin zonele rurale ale Olteniei. Mai erau comune remarcabile spiritual prin Oltenia (Plenița, tot în Dolj; Vaideeni, în Vâlcea; Drăgănești-Olt, în Olt; Padeș, în Gorj – ca să menționez doar câteva dintre cele care îmi vin în minte), dar Bechetul își căpătase un statut direcționat pe literatură și se bucura de simpatia scriitorimii craiovene a vremii. Au mai fost, din câte îmi aduc aminte, prozatorul Dan Ion Vlad, redactor al primelor două cărți ale mele apărute până atunci, și Jean Băileșteanu, foarte în vogă după prima lui carte, „Clopotul viselor”, dar și alți invitați, de la Comitetul județean pentru cultură (și educație socialistă!, nu e de uitat așa ceva), de la Centrul Creației Populare și cred că și de la Muzeul Olteniei. Sincer, nu-mi mai aduc aminte decât vag acea întâlnire cu cititorii: o sală cu public divers, din care elevii erau, pe lângă profesori și oameni obișnuiți de la țară, majoritatea. Scurte cuvântări, prezentări de cărți, lecturi ale invitaților și ale scriitorilor localnici (nu locali, să fie clar!). Am reținut însă alte lucruri, pe care nici nu cred că le voi uita vreodată.

Mai întâi, faptul că am vizitat un mic muzeu, cu obiecte care chiar erau autentice, fără conservări și restaurări, așa cum le adunaseră câțiva oameni inimoși de la alți câțiva oameni, din Bechet și din localitățile apropiate, generoși. Aveam să-mi fixez, mai târziu, că începutul s-a datorat profesorului de istorie (și filozofie, cred) Paul Bălă, inginerului agronom Mitre Arambaș (al cărui nume muzeul îl poartă astăzi) sau biologului Adrian Năstase. Mai târziu au fost și alții.

În al doilea rând, am fost impresionat de entuziasmul unor tineri creatori (la o adică, toți eram tineri, pe vremea aceea!) și mi se părea că acele câteva cuvinte sau sintagme – Comuna Literară Bechet, Cenaclul „Clepsidre”, Revista „Vlăstare” – sunt liniile de forță într-un mirific imperiu al literaturii și spiritualității. Nu trebuie să judecați, vă rog, cele spuse, cu mijloacele și standardele de acum, ci cu acelea de circa patruzeci de ani în urmă, când aveam la îndemână doar bibliotecile, câteva reviste, un radio și o televiziune unde

asemenea probleme erau doar sporadic prezente. Atunci sau mai apoi i-am cunoscut mai bine pe unii dintre acei entuziaști, care nici astăzi nu s-au „cumințit” și care au lăsat vizibile urme pozitive pe destinul a sute și sute de elevi: Gheorghe Boaghe, Dumitru Duță, Janet Nică și, de asemenea, încă alții.

Și, în al treilea rând. A urmat, după-amiază și seara, o masă prelungită, acasă la profesorul Adrian Năstase, unde soția sa, doamna Mali, împreună cu alte câteva doamne din intelectualitatea bechețeană, pregătiseră bucate pe cinst. Despre calitățile vinului din zonă nici nu cred că mai trebuie argumentat cu ceva. Dar, lucrul cel mai important, pentru mine, a rămas acela că masa aceea n-a fost masă și cheful n-a fost chef. Totul a devenit o ședință de cenaclu literar, agrementată cu diferitele feluri de mâncare și cu paharele de roșioară, orice prezumtiv exces devenind imposibil din cauza (datorită?!) vervei discuțiilor literare și nu numai, în care au excelat Ilarie Hinoveanu și Mitre Arambaș. Și credibilitatea mea nu poate fi pusă la îndoială, dacă spun că invitații din partea editurii călătoreau cu mașina mea personală și urma să fiu, la întoarcere, șoferul lor.

Am mai urmărit, de-a lungul timpului, întâmplările literare de la Bechet, dar ca un jurnalist care trebuia să se dedice reflectării clipei pe aproape un sfert de țară. Cred că am mai participat la vreo unele, dar rutinier, fără a mai avea asupra mea impactul începutului.

Marea bucurie îmi este însă că unii dintre oamenii începutului sunt și acum foarte activi, cel puțin aceia despre care mai știu câte ceva. Adrian Năstase este în Consiliul redacțional al revistei „Noul Literator”, Dumitru Duță redactor-șef adjunct și Gheorghe Boaghe redactor asociat la aceeași revistă. Poetul și epigramistul Janet Nică este secretar general de redacție la revista on-line „Constelații Diamantine” și redactor la revista „Lamura”, el fiind, cred, și campionul premiilor literare obținute de către membrii cenaclului bechețean, aici mai trebuind să adaug și o prezență relativ efemeră în viața cenaclului, câțiva ani, doctorița-scriitor Elena Armenescu.

Apoi, mă bucur că, în timp, cercul de intelectuali-prieteni de la Bechet a reușit să organizeze întâlniri și activități demne de istoria literară și culturală a Olteniei, și nu numai. Aș menționa două, alese pentru a creiona un arc peste timpul celor două tipuri de societăți pe care ne-a fost dat să le trăim. La începutul anului 1989, Bechetul găsea de cuviință să aducă un omagiu poetului național, un simpozion cu genericul „Armonie și filozofie la Eminescu”. Prezentau comunicări Gheorghe Boaghe, Jean Băileșteanu și cunoscutul profesor universitar de mai târziu Ovidiu Ghidirmic, dar revelația a fost participarea cercetătoarei Amita Bhose. Venită foarte tânără din India, a căpătat dragoste de aceste meleaguri, unde a rămas până la sfârșitul vieții, devenind un respectat eminescolog. Ea spunea mai târziu, într-un interviu acordat lui Gheorghe Boaghe, că „adevărata carte fundamentală despre Eminescu nu va fi scrisă niciodată” și că „este imposibil să deculturalizezi poporul român”. Și, al doilea eveniment. După aproape trei decenii, în primăvara lui 2016, nucleul cultural-literar de la Bechet reușea să organizeze în localitate o expoziție de artă mexicană cu titlul „Cosmogonia aztecă”, care s-a bucurat de succes, după ce mai fuseseră organizate și expoziții de artă din Gabon și Cuba. Două manifestări, dintr-un șir lung, lung, lung... Nu-i așa că merită respect?

Cu câțiva ani în urmă, localitatea a fost declarată oraș. Poate că e bine acest lucru, spre o anume mândrie a localnicilor. Dar eu o spun acum și aici: Bechetul va rămâne în istoria culturală a zonei ca o comună: *Comuna Literară Bechet*. A cărei istorie completă ar merita să fie scrisă și să vadă, într-o zi, lumina tiparului.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Ion Sabin Cerna

Timp risipit

Timp risipit,
ființă-n derivă
în ape tulburi
cu anii tinereții,
o picătură de iubire
trecută prin sita deasă
a unei inimi în căutare,
rămâne clipa
suspendată-n eterul amintirii.
Iertare celui
care aruncă sămânța,
unde nu va ncolți,
binecuvântare
celui care-nalță
cuvântul la ceruri
prin spații de necuvinte.
Glas al înserării
ascultă cântecul Cernei
venit din adâncuri de ape,
îmbrățișând malurile
în curgerea sa zglobie.

Poetului de geniu

Născut dintr-o efemeră înfiorare
pe freamăt de codru cu al tău destin,
te-ai-nălțat precum Ceahlăul peste zare,
lăsând lumii poemele dintr-un adânc suspin.

Eminescu, nume sfânt în cartea nemuririi,
pe care românii s-o citească zi de zi în măreția sa,
să-i poarte amintirea pe drumul înstelat al prețuirii
poetului cu fruntea înaltă și senină-n frumusețea sa.

Ai sorbit din paharul existenței dulcele amar,
lăsând anilor însingurare, iubire și loc de visare,
ai strâns dureri, înotând în ape de cleștar,
aducând primenire Limbii Române cu a ta fulgerare.

Umbra ta s-a revărsat în infinit pe-a undei durere,
prin poarta deschisă când sufletul s-a despărțit de trup,
în veșnicia universului la loc de alinare și-mpăcare,
săgetând spații cu ale tale iubiri din vremelnicul timp.

Clipa pierdută

Clipa pierdută
caută-o în valul mării,
într-o amintire,
într-o iubire,
într-o durere,
în piatra pe care stai.
Ea a plecat de lângă tine,
întâlnindu-te în calea vieții,
ca un poem a fost purtată
pe aripi de vânt,
purând poveri grele până la stele,
odihnească-se-n cântările sfinte,
în cântecul uitat
dintr-o altă viață.
Golul să-l umple
din casa goală,
când umbra coboară spre izvor
și arborii s-apeacă de vânt,
lăsând în urma lor fiorul prelung.
Vremea trece peste noi,
vremuind și clipa pierdută
cu sărutul apelor din râuri
în taina lumii din somnul primordial.

Vasile Răvescu

Echilibru amăgitor

Soarele explodează,
Ghețarii se topesc
Și lumea-naintează
În cercul ei firesc.

Rostogolirea-i dulce
Pe partea protejată,
Lăsată-apoi să urce
Jumătatea damnată.

Nici viața și nici moartea
Nu sunt deplin stăpâne.
Chiar de ne ținem partea,
Din tot, ce mai rămâne?

Lumina

Oglindă fermecată
E geana dimineții.
Învăluie curată,
Treptat aburul vieții.

Își crește strălucirea,
Deplină se așază,
Plinind și azi menirea
Lucrării mereu trează.

Înspre amurg își strânge,
Cu grijă pentru noapte,
Lumina care plânge
Din golurile moarte.

Răsărit

Mereu acest spectacol,
Pe cât de clar apare,
Păstrează-al lui miracol,
Suprema dezlegare,

El trage după sine
Și pe neobservate
Perdeaua de lumina
Înspre eternitate.

Și tot astfel rămân
În urma lui regrete.
Spre celălalt tărâm
E musai să se-ndrepte.

Petruș Andrei

În buni și răi...

În buni și răi se-mparte omenirea,
Se-nfruntă viciul și cu inocența
Iar între ele mare-i diferența
Că, uneori, îți stă în loc gândirea.

Cei buni își folosesc inteligența
Slujind cu mult-osârdie iubirea,
Gândind că-n ea își află mântuirea
Și-ncununându-și astfel existența.

Iar ceilalți, care-s învechiți în rele,
Adună la activ păcate grele
Slujind pe diavol cu devoțiune.

Vor da însă cu toții socoteală
Și vor plăti, cândva, fără-ndoială
Că au dus răul la perfecțiune.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Ștefan Ciuculescu

Să vină toamna

Să vină toamna cu gutui în plete,
Cu ploile cernute pe-ndelete,
Cu vântul leneș, adiind agale,
Să cred că totul s-a oprit în cale!

Râul să ducă apele-adunate,
Ca un ecou în mări, îndepărtate,
Să ardă gându-n unde neumblate
Atâta timp cât inima mai bate!

Lângă un foc molcom,
Să-mi amintesc de tine,
Să retrăiesc iar clipele senine,
Atât de rare-n viața unui om!

Frica

Doamne, ce frică-mi este
Să mă-ntâlnesc cu tine!
Eternul morții care vine,
Să-mi taie firul vieții, fără veste!

În fața-mi tristă, iată, e ivită
Câmpia Elizee, pajiste-nverzită!
Nu merit, Doamne, atâta fericire,
Înlănțuit în mreje peste fire.

Vreau să rămân aici,
Să zbor cu fluturii exotici,
Și roua sfântă să o sorb,
Să-mi vindec ochiul, aproape orb,

Cu suc de rodie,
Nectar și-ambrozie,
Flutur sortit să mor
Pe vreo petală de mohor!

Atunci

Atunci, numai atunci,
Cădea-vor frunzele în lunci,
Sub vânt ce-o adia ușor,
Trezind din somn, nestinsul dor.

Și gânduri multe se vor duce,
Prea obosite să se culce
Eu voi fi mort și tu feric
Cu zâmbet fin și glasul dulce

Sub cer albastru și senin,
Să fie clipele ce vin,
Să lumineze-un cuget clar,
Curat, ca apa de cleștar

Atunci, încet, încet m-oi duce,
Să dorm vegheat de sfânta cruce
Eternul somn, în câmp de-aglice,
Visând la clipele fericite.

Trupu-mi rămas fără suflare
Sortit să piară, în uitare.
Udat mereu de valul mării,
Departa dus, în largul zării!

Nicolae Maroga Enceanu

Prin zâmbetul tragic

Trăiesc o viață primejdioasă mereu aspră
Pe câmpurile țării străbate mirosul sărăciei
Un neastâmpăr încrucișat din propriul pustiu
Ce inima mi-o strânge fără cântec drag
Unde prea multă ploaie distruge multe vieții
Cum să râzi lângă ștreangul pieirii
Aud jalea celor ce lacrimiază
C-un sprijin umanitar slugărnice în zori
Nedeslușit prin zâmbet tragic saturat
Sugrumând puterea oamenilor nevinovați
Prin haosul ce macină legile fără elanuri
Veghează flămânzi prin ape tulburi neliniștite
Când glasul meu e înțepat de patimi și nădejdi
Cu dureri penetrate de ape și vânt...

Să învățăm același crez

Este bine să luptați cu rapoarte întocmite
Să rămânem cuminiți cu măsură în credință
Nu cer decât să trăiesc în liniște și pace
Să învățăm înaltul crez al omeniei
Încercând ca inerția s-o supui înțelept
Eu scriu ce pot cu grijă și multă sfială
Când viața e îmbuibată de rele și războaie
Cu gheare neștiute se-neacă dragostea de om
Nu-i asigurată puterea decantării lumii sociale
Cine va fi chemat să-aducă acel bine
Să rămână înțeles și ocrotit oriunde
Drumul dreptății să nu fie părăsit oricum
Am milă sfântă când simt atâtea nedreptăți
Lacrimi mereu îmi curg închise sub lacăte
Cu ideile rămase mereu triste mări frate...

Brăzdat de multă vreme

Gândul mereu tresare-n somn și geme
Și vrea ca bunica să mai toarcă-n caier
Când euforic frunzele prin vreascuri îmi șoptesc
Să mai rămân de veghe-n pădure sub brazi
Doar să alint mușchii îmbătrâniți prin pâcuri
Acolo, unde izvorul mai adună murmuri de ape
Unduind în plină lună toamnă cu rotiri de aer
Lăsând greierii să cânte în tropotiri să aline
Crezul meu brăzdat de multă vreme lângă codru
Numai că, ceva se frământă-n piept și le-nșiră
Pe drumuri cu tufe sălbătice cu miros de rășină;
Este o toamnă cu gusturi amare dorind un zâmbet
Ce împânzește umilința-n suflete între bogăție și foame
Când în frunzele din câmpie și pe dealuri, în munți
Se naște o tăcere plutitoare prin aerul rece
Aici se îndrăgește natura într-o vrajă fără moarte!...

Marian Barbu

Diplomația convorbirii... culturale

Scriitorul Mircea Pospai și-a identificat fără mânie, ba chiar cu o plăcere indelebilă, aproape structurală, dimensiunea gazetărească a personalității sale. Aceasta a cunoscut variate forme de prezență, în principal, la Studioul de Radio Oltenia, din Craiova, și din când în când, în studiourile centrale din București. Forme jurnalistice ale unei asemenea activități sunt informația, știrea, interviul, dialogul, convorbirea, masa rotundă, comentariul (de caz sau nu), ancheta ș.a.

Pe toate acestea le-a frecventat ca profesione, pe unele dintre ele punându-le în undă, pe altele le-a tipărit sub formă de carte – vorba latinilor noștri: *verba volant, scripta manent*. Deplasarile pe teren i-au prilejuit minunate forme de verificare a inspirației, gata să ceară voie la intrarea în pagoda scrisului. Fiindcă să nu uităm că Mircea Pospai, licențiat în istorie și cu un doctorat în economie, pe unde a călătorit, în țară sau străinătate (Grecia, Rusia, Ucraina, Franța, Austria, Egipt, Israel, Kazahstan, Irlanda, Anglia, Ungaria, Germania, Olanda, Belgia, Italia ș.a.), a putut privi lucrurile prin prisma istoriei și a realităților cotidiene. În spirit comparatist, a condus delegații de turiști intelectuali și prin locurile istorice ale Băniei și Olteniei.

Preaplinul liric din asemenea popasuri îl regăsim în volumul de poezii *Peronul cu iluzii* (1999). Pe cel narativ l-a-ncăput în romane: *Reîntâlnire neașteptată* (1985), *Cariera* (1989), *Casa din altă viață* (2000, 2010), *Căruța merge mai departe* (2014).

Cum șade bine unui oltean cultivat, jurnalistul Mircea Pospai a găsit în personalitatea actorului Tudor Gheorghe pe interlocutorul ideal de a lua parte la o suită de *convorbiri de după-amiază*. Asistent de regie..., doar microfonul în fața căruia se mărturiseau pe rând – unul, mai mult provocând (na, de-asta este ziarist!) și celălalt, mărturisindu-se, cu ocolișuri și revărsări de memorie. Așa a apărut eleganta și nobila carte, intitulată modest *În umbra menestrelului Tudor Gheorghe*, 2010.

Ascensiunea și peregrinările profesionale

ale gazetarului și-au adjudecat câteva *Convorbiri de după-amiază*, în 2012 (I) și în 2016 (II).

Interlocutorii au fost identificați din domeniile de vârf ale umanului, ajunse nume de referință în spațiul pe care îl reprezentau: cultură, religie, proză, poezie, traduceri, istorie, jurnalism, editură, actorie, critică și istorie literară. Nominalizez mai întâi pe cei din volumul al doilea, urmând ca fiecare dintre cei care au citit cartea sau actuala mea cronică de constatare să-și pună pecetea analizei pe ceea ce știe el mai bine. Deci: Dan Berindei, Tudor Gheorghe, Florentza Marincu, Marian Barbu, Ilarie Hinoveanu, Emil Boroghina, Ovidiu Ghidirmic, Nicolae Panea, Georgeta Dimisianu, Mihai Duțescu, George Stanca. Numele acestora s-a alăturat celor din volumul I: Nestor Vornicescu, Varujan Vosganian, Adrian Cioroianu, Gabriel Chifu, Horia Bădescu, Dinu Săraru, Carmen Firan, Constantin Zărnescu, Florea Firan, Paul Aretzu, Jean Băileșteanu, Constantin Stan, Ion Hobana.

Lecturând cartea (vol. II) după sistemul Roza Vânturilor, ea se impune, dincolo de specificitatea stilurilor fiecărui interlocutor, prin lejeritatea stilistică a gazetarului și prin promptitudinea replicilor, tocmai pentru a duce mai încolo... convorbirea!

Nu sunt puține scenele de încrâncenare, derulate de George Stanca, atunci când trebuie să reproducă anvergura de colaborare cu Adrian Păunescu, o fire vulcanică, după cum se știe. Excelent de supervizată este convorbirea cu Geta Dimisianu (Naidin), care descrie în termeni elogioși comportamentul lui Marin Preda cu oamenii din redacție. Devenirea ei se datorează și faptului că, fiind soția lui Gabriel Dimisianu, criticul de la *Gazeta Literară*, mai apoi, de la *România Literară*, era ferită de greșeli și intra mai lesne în grațiile celor care o apreciau.

Un gest de onestitate profesională l-am probat pe convorbirea avută de autor cu acad.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

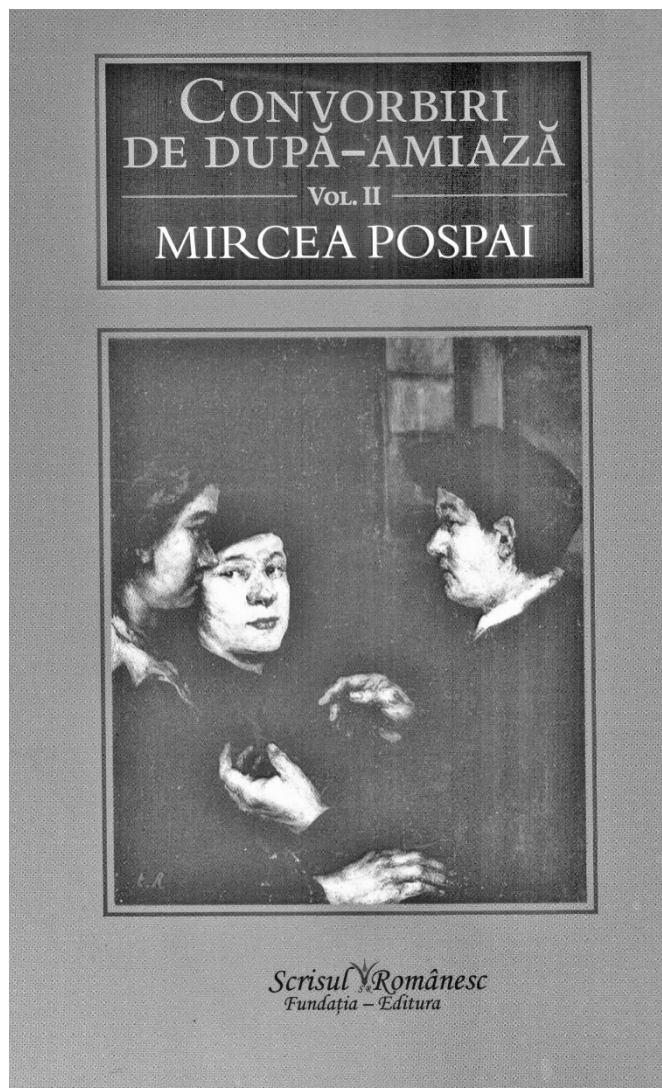
Dan Berindei, ale cărui ramificații de familie se află în Craiova.

Dintre toți interlocutorii lui Mircea Pospai, doamna Florentza Marincu, de acum, iese din tiparele unei convorbiri din contemporaneitate. La casa familiei sale din Calafat, se vorbea franceza, sârba, germana, greaca, semn de intelectuali versați într-ale cărților și culturii.

Cunoscutul actor Emil Boroghină, afirmat pe scena Teatrului Național din Craiova, instituție care de mai multă vreme poartă numele lui Marin Sorescu (1935-1996), iese în prim-planul evaluării, de la... naștere, în orașul Corabia, până la pasiunea nestinsă pentru universalul dramaturg englez W. Shakespeare. Sunt mărturii ale unui artist care a traversat meridianele și paralelele lumii, în calitatea de manager al teatrului craiovean în cea mai glorioasă perioadă a sa ori de mesager al artei și culturii românești și universale.

Mircea Pospai a surprins, pe viu, părți ale unor biografii netrucate, chiar dacă uneori confesiunile unor participanți au trecut în fugă pe lângă prea bine perturbatorul verite.

Cele două volume de convorbiri efectuate de gazetarul și scriitorul Mircea Pospai, chiar dacă au fost efectuate "de după-amiază", eu le-aș dori să intre în bibliotecile de mâine, chiar din zorii zilei. Așa le stă bine cărților de referință.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Teodor Preda

Prin ochii larg deschiși

nu știm cum să părăsim
existența noastră
așa cum iarba părăsește trecutul
în fiecare primăvară
să răspândească promisiunile începutului

stările naive sunt pașnice discursuri
pe care le vom dăruia celor ce nu știu
să le formuleze odată cu noi

după ce ne-am descoperit
ne pregătim să trecem spre altceva
spre ce înseamnă să trăiești
binețea iubirii din pragul morții
prin ochii larg deschiși ai uimirii

Plânsul copilului de altădată

am sărutat mâna înțepenită
a amintirii
în prezența de neuitat a morții
pe care o păstrează și acum memoria
imagini albe întoarse pe dos
din plânsul unui copil abandonat

când o mână mângâie un obraz fericit
timpul se întoarce în plânsul copilului de altădată
să susțină prospețimea morții

Elisabeta Iosif

CONTELE DE MADEIRA (XI)
(fragment de carte în lucru)

PARIS

În fața unei săli pline de melomani parizieni, clapele pianului rezonau în tristețea unei povești de dragoste neîmplinite. Îmi plângeam iubirea îmbrățișând claviatura ca pe un iubit. Le-am dăruit sufletul meu zdrobit în timp ce cântam. Apoi, „Oda bucuriei”... Descătușată de reminiscența iubirii, doream să o înalț până în vârful crucii catedralei Notre Dame. Simțeam că renasc dăruind muzică. La finalul concertului, ropotul de aplauze mă electriza, trezindu-mă din starea în care mă aflam. După cele trei chemări la scenă, scăldată în flori, m-am retras în cabina teatrului. Cineva bătu la ușă. Comisionarul îmi întinse un buchet enorm de trandafiri roșii cu un plic colorat printre flori. Era din partea unui milionar al Parisului, colecționar de artă, care mă felicita și îmi adusese vestea că sunt așteptată în acea seară de pictorul Costin Brancu, un zeu al picturii, care a fost în sală și dorește să mă cunoască. Mă asigura că mă va însoți.

„Dacă respect toate regulile, pierd distracția” își spuse Isabella, hotărând să dea curs invitației. Se îmbracă cu un costum de mătase, în culoarea pastel a cerului, adus din Italia de tatăl său, își puse un superb inel cu diamant, perle lungi, naturale. Numai eșarfa de mătase naturală avea apele apusului! Mergea la un pictor al culorii și nu dorea să apară în nuanțe șocante. Francezii

îl considerau un pictor de geniu. Își aminti că fusese în vara trecută cu tatăl său la un vernisaj și-i apreciasse pânzele pline de romantism exotic și de simboluri. I se dusesse vestea maestrului! Avea și darul de a cuceri femei celebre...

Însoțitorul meu primise între timp un mesaj adus de șofer. După ce mă conduse în atelierul maestrului, se scuză și plecă. Costin Brancu mă aștepta în prag, arătându-mi toată admirația sa.

— Așadar, ești fiica prietenului meu, Grigore Vrancea. Ai electrizat sala, domnișoară! Ai ridicat spectatorii în picioare cu „Titanul din Bonn”. Talent și dramatism!

— Mă copleșiți, maestre!

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

— Lasă, lasă modestia! Doream să te cunosc și era gata, gata să fie o încurcătură din cauza unei probleme ivite curatorului meu. Am înțeles că erai pe cale să chemi un taxi.

— Mă descurcam eu, până la urmă!

— Mi-era teamă să nu pățești precum Păstorel Teodoreanu la Athenaeum Palace. A, nu știi? A vrut să plece cu un taxi, a scos o bancnotă și i-a dat-o portarului, care arăta galant și plin de fireturi, zicându-i ”adu-mi te rog un taxi”, confundându-l cu un amiral venit la o recepție și care și-a declinat identitatea imediat, amenințându-l cu arestarea. Crezând că e o farsă, continuă: „Atunci, adu-mi un vapor!”

Atmosfera se încălzi, iar pictorul care o invită la o gustare îi spuse că ar fi servit-o cu tradiționalele sarmale românești, dar s-a terminat putina cu varză. Așa că te aștept cu mămăliguța caldă la care am alăturat un castron plin de urzici, făcute după o rețetă proprie. Să știi, urzicile ne fac mai inteligenți! În acest castron se găsește bucuria naturii, așa cum într-o putină cu varză se află vuietul istoriei milenare!

— Pentru un adevărat ”vuiet” trebuie să avem ureche, maestre!

— A! Pentru o pianistă de excepție, nu-mi fac griji. Nu uita că urechea este și simbolul comunicării!

— Și al inteligenței cosmice!

— La Pozan, în Birmania, se găsește o foarte veche statuie a lui Buddha primind revelația prin urechi.

— Ca o matrice a vieții spirituale... Sfântul Pavel a spus că urechea simbolizează ascultarea învățăturii divine, prin tradiția orală venind și credința.

— Dar cu cine stau eu de vorbă?! Câte poți știi... Iată, acum mâncăm condamnați la liniștea cosmică!

— Nu uitați, eu trebuie să percep finețea sunetelor până la ultimul acord. Iar dumneavoastră, transpunând pe pânză un mit străvechi, i-ați dat femeii din primele timpuri ale creștinismului această simbolistică sexuală a urechii...

— Aaaa! Ai fost prezentă la expoziția mea... ce bucurie că cineva a înțeles simbolul. Pânza aceea cu semnificațiile ei a stârnit reacții, aprecieri, controversate.

— Pictura unui geniu al acestui început de secol trebuie să șocheze!

— Ce fericire pe mine să cinez cu o divă a pianului, devoratoare de sunete. Dar și de picturi, care spun ceva dincolo de pânză! Aș fi onorat dacă vei primi să-ți fac portretul. Ne vedem și mâine?

— Sper să am suficient timp. Mi-ar facea plăcere. Mulțumesc.

Maestrul comandă un taxi și Isabella sosi la hotel la timp, pentru a-și pregăti concertul de a doua zi.

Victor Rusu

Poezia lui Nicolae Dabija sau Religia iubirii

Remarcabilul volum de versuri **Psalmi de dragoste**, al cunoscutului poet basarabean Nicolae Dabija, adună între copertile sale, care au o grafică inspirată, elegantă, sugestivă, o substanțială selecție din lirica sa, prezidată de bun-gust și spirit critic, ce se constituie într-un sui-generis eșantion foarte reprezentativ pentru întreaga sa activitate de creație, susținută și fecundă.

Talent de excepție, viguros și polivalent, Nicolae Dabija se situează, cu evidente, indiscutabile note de pregnantă originalitate, în nobila descendență a poeziei lui Serghei Esenin și a celei lui Grigore Vieru, cultivând, asemenea celebrilor săi înaintași, o poezie imagistă, de o fermecătoare muzicalitate, tradiționalistă în conținut și preponderent modernistă la nivelul registrului expresiv. Este un poet de viziune tradiționalistă, „cu satul în glas” (Serghei Esenin) și mai ales, în sufletul mereu învolburat de intempestive elanuri vitaliste și mistuit continuu, înalt purificator, de rugul neistovit al unor mari, intense, inepuizabile combustii lăuntrice: „*Se sălciază apa-ntr-o fântână,/ pacea atârnă de-un cuvânt pripit/ și steaua tot mai grea e de țărână -/ și mi-e rușine că sunt fericit.// Vai, iarba se retrage în sămânță,/ poemul se retrage în cuvânt./ Când fericirea mi-i ca o căință/ c-a mea e lumea, că iubesc, că sânt.*” (p. 30).

Universul arhaic, arhetipal, al satului tradițional românesc, atmosfera lui de o primară puritate, frumusețe și profunzime, de o mitică spiritualitate, sunt evocate și recuperate frecvent de discursul liric al (con)fratelui basarabean, din nevoia acut irepresibil resimțită de a se raporta, în căutarea febrilă, tenace, a propriei identități ideale, la valorile etice și estetice perene ale acestora. Un recurs fast, susținut, la memoria afectivă, ce-i marchează hotărâtor atât viziunea, cât și imaginarul și limbajul liric, ce configurează cu o cuceritoare simplitate, naturalețe și concretețe sugestivă, o veritabilă iconografie rurală tradiționalistă, cu plurale sugestii tulburătoare ale sacralizării profanului, ale religiozității unor

vieți și fapte ce se consumă pilduitor, curat și frumos, sub semnul unei depline, generoase integrări și dăruiri în ritualurile cotidiene ale muncii, creației și iubirii. În acest regim afectiv al unei firești, osmotice comuniuni a sacrului cu profanul, cu omenescul, figurile/ personajele *emblematic*e ale universului domestic, rustic, se metamorfozează în discursul poetic substanțial epicizat, în paradigmă de expresie baladescă, în luminoase, sfinte ICOANE vii, ca în această tulburătoare elegie cu titlul „Mama Cristina”: „*Nucul stă tot mai bătrân lângă poartă,/ răsfirând, printre ramuri uscate, lumina;/ cade pe casă frunza lui moartă/ căutând-o, în zboru-i, pe mama Cristina.// Cerul stă peste sat ca un dig-/ pe el se cațără-n seară verbina;/ în ograda noastră e frig, tot mai frig/ de când s-a dus de-acasă mama Cristina.// Pustie e înserarea ... și numai pe zare-/ acolo unde se amărăște lumina-/ plopul se-ndoaie ca o lumânare,/ pe care toamna o aprinde pentru mama Cristina*”. Sau această memorabilă, antologică „Icoană”, de amplă, profundă, elevată respirație elegiacă și emoțională, cum nu am mai citit, de aceeași factură, nicio altă poezie, de la celebra, răscolitoarea „Scrisoare mamei”, de Serghei Esenin: „*N-am să uit – pe-un șes podit cu pai -/ câte zile-or fi câte zile-or fi să-mi mai rămână:/ o căruță trasă de doi cai/ și în ea – o femeie bătrână.// Carul scârțâia din osii, sfânt,/ și-nlemnii, văzând, lângă-o răscruce,/ că bătrâna duce – sau aduce! -/ o căruță plină cu pământ.// Ea stătea de-asupra, -ngenuncheată,/ parcă se ruga, cu ochii duși;/ prinse-atunci, blând, lanul să se zbată/ și lumina prinsă în țărui.// Ea stătea ca-n strană, cuvioasă,/ și privea tot timpul înainte:/ poate-și aduce strămoșii-acasă,/ poate-și avea carul cu morminte?!// Numai drumul dacă-l mai vedea,/ ochii ei alunecau departe:/ parcă țara o ducea cu ea,/ parcă o muta în altă parte...// Și am vrut să-i strig o întrebare:/ spune, unde duci acel pământ?/ E țărână scoasă de vânzare?!//*

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Sau e de la propriu-ți mormânt?!// ...Cea icoană o mai văd și-acum/ fără-asemănare-n univers:/ o femeie și doi cai, pe drum,/ și-o căruță, îmbătrânind din mers...”

Întregul poem „Icoană” poate fi citit și ca pe o superbă, înălțătoare alegorie a sacrei iubirii ances-trale, totale, de destin, pentru pământul țării care ne-a născut, în text fiind ușor sesizabile plurale formu-lări/sintagme aluzive și sugestii în acest sens.

O seamă de poeme de certă valoare estetică sunt scrise în registru grav, de ceremonial eroic, baladesc, un baladesc ce se prezintă în două versiuni ale sale: cel de sorginte folclorică, fa-bulos și baladescul poeziei culte de inspirație istorică, de tipul celui „medievalist”, cultivat de poeții Cercului literar de la Sibiu, Ștefan Augustin Doinaș, Radu Stanca și Ioanichie Olteanu. Bala-descul de tip fantastic, folcloric, este ilustrat ex-presiv de poeme precum „Melodie fără sfârșit” (o splendidă, șagalnic colocvială „baladă a morții” mereu amânate cu istețime și umor subiacent), „Lupoaica”, „Baladă cu Toma Alimoș” („De-parte, frate, departe,/ departe, însă nu foarte -/ între viață și moarte,/ departe, frate, departe,/ sub un cer cu stele sparte,/ treceam singur pe coline,/ calul meu murea sub mine// și eu mort în șaua lui: / cobor dealul parcă-l sui...” sau „Aron Vodă”, de o cuceritoare muzicalitate liturgică, de ceremonial existențial grav, fabu-los: „Aron Vodă, domn fugar,/ cu-averea-ntr-un buzunar,/ iese din castel pe porți/ cu-o căru-ță cu trei roți.../ Fuge singur ca să scape/ sub luna roasă de ape (s.n.)/ toate drumurile-n Bahlui/ se iau pe urmele lui./ vai ce domn a fost și nu-i/ Aron Vodă-al nimănu!”.

Baladesc de factură cultă, livrescă, „medieva-listă”, întâlnim în schimb în poemele de o rafinată, esențializată textură stilistică, precum „Medieva-lă”, „Regina hună” (cu valoare de subtilă alego-rie a dăinuirii realelor valori și gloriei, centrată pe dualitatea vremelnice – statornicie și durată în timp), „Lorelai” (o reinterpretare de o subli-niată originalitate a celebrei legende) sau „Zei sclavi”, poem savant conceput, cu rafinate inci-frări de ordin parabolic și alegoric, în care se face din plin simțit procedeul postmodernist al demitizării, al detabuizării și decanonizării, ceea ce conduce, în cele din urmă, la o falsă baladă

cu statut estetic de extinsă, tulburătoare parabo-lă existențială: „Zeia la care ședeau noroadele să i se închine/ și s-o slăvească aproape pă-gân,/ m-a ales dintre toți muritorii pe mine/ și mi-a îngăduit să-i fiu stăpân.// Mă gândesc că mai mult a fost o-ntâmplare,/ se vede că ispă-șea vreun păcat/ dacă se hotărâse să fie mică din mare/ și supusa credincioasă a unui bār-bat.// Ce umilit mă tot simțeam de umiliința ei!// Ea, care muta pe ceruri stele/ când mă aștepta serile, ca de-obicei,/ ca să-mi scot cămașa, să mi-o spele...// Dar nu-ndrăzneam, și-n piețe, -n târg - mereu/ ca pâine să câștig și pentru sațul ei -/ vindeam fotografiile lui Dumnezeu/ pe care le purtam în ochii mei”.

Poezia de inspirație religioasă este bogat și cu certe reușite de ordin estetic reprezentată în volumul „Psalmi de dragoste”, de Nicolae Dabija. Pentru că protagonistul liric, în mistuitoarea, în-crâncenata sa căutare de sine, de (re)descoperirea celei mai curate și frumoase imagini proprii, în „adâncul cel mai adânc” al sufletului său, se raportează, de data aceasta, la tezaurul inesti-mabil, fabulos, al „moraliceștilor învățături” din Sfintele Scripturi, la valorile etice etern omenești, profunde, luminoase și înnobilate de dumneze-iasca pecete a Adevărului și înțelepciunii Abso-lute, ale credinței strămoșești, creștin ortodoxe. O asemenea atitudine/ ipostază lirică generează versuri de o pură factură gnomică, sapiențială, cu o dicție și o tonalitate apodictică și cu valo-are de maximă sau sentință morală: „...Când Domnul îți surâde din aguzi/ Învață să te rogi. Dar și să crezi./ Învață să ascuți. Dar și s-auzi./ Învață să privești. Dar și să vezi.// Învață să fii bun. Și să nu uiți:/ Să fii frumos și tânăr – tot se-nvață./ Învață să fii tare de la munți/ Și de la arbori – să ții Ceru-n brață.// Alege vorba moartă de cea vie/ Și-ai să descoperi că, -n fatala joacă,/ Se poate să câștigi o bătlie/ Și fără să scoți sabia din teacă”. („Priceasnă (1)), p.45). Sau acest „Psalm” centrat pe „învățătura” preceptului religios cu privire la o mărginită iubire pentru aproape, la înțelegere, căință și creștinească iertare: „Binecuvintează, Doamne, pe vrăjmașii mei./ Și eu îi binecuvântez. Și nu-i blestem./ Ei au făcut să-nvăț – ca să m-auzi! –

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

cum să Te chem./ Și cum să zbor, cu glezna prinsă în butucii grei.// Nu de la buni am învățat, tot de răi:/ de Tine, nu de moarte, să mă tem./ Binecuvintează, Doamne, pe vrăjmașii mei./ Și eu îi binecuvântez. Și nu-i blestem.// Și viața cum se deapănă precum un ghem/ să simt, călcând pe lacrimi, pașii Tăi.../ Binecuvintează, Doamne, pe vrăjmașii mei./ Și eu îi binecuvântez. Și nu-i blestem". (p. 101).

Psalmii propriu-ziși sunt cu adevărat memorabili, au o muzicalitate liturgică, gravă, celestă, de „imne” bizantine și sunt străbătuți frisonant, înălțător, de unde intense, transcendente și transfiguratoare, ale unor autentici fiori metafizici. Psalmii lui Nicolae Dabija sunt, într-adevăr, în cea mai pură, elevată accepțiune a termenului, veritabile imnuri de slavă, mărire și ardentă, mistuitoare iubire, înălțate Domnului cel Bun și Mare: „Nu am, Doamne, nimic, și-s bogat./ Sunt, Doamne, cel mai bogat, că te am./ Cu fiecă mugur ce iese din ram – Te-am aflat,/ cu cerul ce-mi intră în casă prin geam!// Nu Te supăra, Doamne, că port roua-n gene,/ că cel mai fericit am fost, fără să știu:/ când sfâșiat eram de fiare în arene/ Tu mă strângeai la pieptu-Ți, ca pe-un fiu...// Și ce ușoare-s lanțurile grele/ și piatra de sub cap mi-e pernă moale -/ în locul unde lacrimile mele/ se întâlnesc cu râurile Tale!” („Psalm”, p. 49).

Un plus de naturalețe și forță persuasivă au psalmii al căror discurs liric intră spontan, firesc, în deplină rezonanță afectivă cu timbrul cu predilecție confesiv și ușor elegiac al poeziei lui Nicolae Dabija și ia forma de o studiată simplitate a unei înfiorate, creștinești spovedanii înalt eliberatoare și purificatoare, tonifiante spiritual și profund alinătoare de răni, dureri și tristeți metafizice: „Sunt, Doamne, atât de trist și singur:/ precum un rug în care ninge,/ ce ba învie, ba se stinge...// Sunt, Doamne, -atât de trist și singur...// Precum de rouă – niște crânguri,/ mi-s zilele de lacrimi pline.// De orice rază ce m-atinge/ mă simt rănit până la sânge...// Sunt, Doamne, atât de trist și singur:/ precum un rug în care ninge”. („Psalm”, p. 116).

Ancorarea în mit, explorarea marcată de

momente faste, de iluminare și revelație metafizică, de gnoză creștină, a universului sacru, biblic, preluarea și procesarea cu instinct artistic și vie, prodigioasă inteligență speculativ – asociativă, a eposului, a unor pricope și iconuri biblice, a unui imaginar esențializat, emblematic, a bogatei, rafinatei și polivalenței simbolistici de sorginte religioasă, creștin ortodoxe, se soldează însă cu câștiguri semnificative, de substanță și expresivitate/sugestie lirică, la nivelul texturii generale, a imaginariului sensibil îmbogățit, a tropilor și limbajului liric al unor poeme ce nu sunt neapărat, în exclusivitate de inspirație religioasă, cum ar fi, de pildă, cele de o mai pronunțată factură peisagistă, naturistă: „Pădurea din jurul satului meu -/ prin ea s-a plimbat Dumnezeu./ Ce vezi nu-s: izme albe, cicori albăstrui -/ sunt urmele încălțărilor Lui.// Îngăduie-un pic. Privește înainte./ Frunza aici nu conspiră. Nici izvorul nu minte./ Vântul din iarbă, și stânca, și ulmii -/ Totul este la fel de la fațeta lumii./ Cărările le măsoară cu bătaia inimii, nu cu pasul./ Nici timpul aici nu se măsoară cu ceasul./ Te oprești lângă-un izvor bâlbâit și tehui/ să-ți speli sufletul. Ori – rănilor lui./ E plină de metafizică aici fiecă floare./ Citești fraze din Ecleeziast pe nori și izvoare”. („Urmele lui Dumnezeu”, p. 111).

Este limpede, în versurile de mai sus, pentru orice bun, statornic cititor și iubitor de poezie, că admirabila, fascinantă stampă naturistă configurată câștigă imens, indicibil și în conotații de ordin simbolic și parabolic/alegoric, și în forță expresivă și virtuți ale sugestiei lirice, prin intensă, rafinată infuzie de fior și abur metafizic, de sacralitate omniprezentă, eternă, în peisajul terestru și așa mirific, paradisiac, de o primară, răvășitoare frumusețe, puritate și frăgezime, în luxuriantă, amplă desfășurare.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Victor Bibicioiu

Ochiul care vede totul

(Fragment din volumul în pregătire „Teatrul – aventura adevărului”)

De regulă, se insistă în evocări sau evaluări critice pe „pragul de sus” al personalității: în fond, diversitatea și, mai ales, calitatea talentului exprimat și receptat ca atare, de la începuturi și dincolo de „pensionarea” de facto. Fie „atipic”, „unicat” la urma urmei, postat departe însă de favorurile stârnite și întreținute prin exercițiul laudei de sine, acesta nu se va lăsa ispitit, cu ușurință, să mediteze... vocal la definiția geniului – concept și manifestări în varii „obrazе” ale creativității individuale/ colective.

Caz exemplar, bunăoară, „veșnic tânăr și ferice”, **Horățiu Mălăele**, surprins pe scenă în rolul sărbătoritului (născut în august 1952 la Tg. Jiu), cum numai Maeștrii de talia Excelenței Sale sunt în măsură a lăsa profundă amintire, înecând în lacrimi de bucurie până și „ochii paparazzi-lor”, de obicei căzuți în patima controlării „cafenelelor”, rar prezenți, în calitate de spectatori, la (re)galele histrionice („Cafeneaua”, spectacol găzduit de Naționalul bucureștean, alături de Emilia Popescu și Dana Dogaru).

- Despre geniu/ genialitate s-au scris fel și fel de opinii în spațiul artei, teatrului, filmului. Nume – autori, interpreți atinși de duhul celebrității; titluri de opere – piese, scenarii „gustate” și apreciate de generații succesive pentru eternitatea subiectelor tratate – fond și formă. Contemporanii concurează în „pronosticuri”. Rămâne doar ca timpul să decidă asupra adevărului privind

atingerea de către cutare nume sau titlu a notei de originalitate greu de trecut...

- Iată o explicație a amânării mele de a oferi un răspuns tranșant. Încă nu am ajuns la senectute – nu-i așa?! – să mi se acorde încredere deplină în abordarea – filosofic, estetic – a temei propuse inițial schimbului nostru amical de replici. Cu știința și arta nu se glumește; numai proștii au predispoziția de a râde pe-nfundate de oricine, de orice, oricând și fac pe „fudulii” convinși că nu le este dat să împartă, cu cei din jur, starea de perfecțiune...

- De înțeles, așadar, că nume de persoane/ titluri de opere unicat circulă, în mod constant, în istoria receptării publice prin intermediul probelor (scris și oral), pe când geniile apar cu deosebire în comunicarea metaforică. Îndemna **Jules Renard**: „Trebuie să fii nu cel dintâi, ci unicul”, după ce atrăsese, imperativ, atenția Nepereche(le) nostru **Mihai Eminescu**, dedulcit și Domnia Sa la ofrandele Teatrului: ”Nu se nasc genii pe stradă și la ușa cafenelii” (nicio aluzie!). Tot astfel, „De gustibus et coloribus non disputandum” se aude pe piața judecății, încă din vechime, scuzându-i mai degrabă pe autorii de opinii care confundă marfa cu ambalajul, considerând punctul propriu de vedere singurul capabil a intui și descifra adevărul despre... valoarea actului artistic, a capodoperei etc., etc. Un urmaș – și el – unicat,

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

poetul-filosof teolog **Ioan Alexandru** declara la Cenaclul literar de la Filologia de pe Edgar Quinet, mobilizator: „Eu nu mă tem de critică. Ar însemna să nu-mi dau seama de valoarea și rostul poeziei, al eseisticii mele”.

- Există, din păcate, și critici depășiți de timp; nu toți pot ține pasul cu evoluția Teatrului, de pildă, căzând în capcana judecării în limbajul de lemn, după tipicul auzit și de generațiile noastre – a Matale, înțeleg a mea (promoția '75) – de la tovarășii „comenzii sociale”, ai interpretării „neabătute” realist-socialiste. Exclud exemplele, fiindcă iar mă ia în târbacă o distinsă prietenă, de nu o să mai apuc să-mi descarc proiectele în derulare, pe scenă, în „civilie”, acolo, lângă colegii de-o seamă, unii de la care încă n-am învățat destul, alții pe care îi îndemnăm să fie și mai și decât noi. Uite, ne-a părăsit de curând, formal, **Meșterul Radu Beligan**, mulțumit că în peste trei sferturi de veac de ucenicie, „o viață bine trăită”, cum îi plăcea să repete, a adus „bucurie publicului”...

À propos de Meșterul Meșterilor, apreciat de Camil Petrescu pentru talent și osârdia de cărturar, încă de la vremea „cununiei cu Thalia” (vorba lui **Constantin Codrescu**, între „vocale de aur”, aflat și Domnia Sa la vârsta deplinei consacrări (n. 5 septembrie 1931!), cel mai longeviv slujitor din lume al scenei dramatice, cu accent pe comedie, atrăgea luarea-aminte, pe coperta a IV-a a cărții compozite „**Rătăcirii**”, asupra înălțimii talentului mult mai tânărului său coleg: „Tot ce face **Horațiu Mă-**

lăele, atunci când nu e pur și simplu excepțional, e de-a dreptul genial. Dovadă acest volum pe care l-am citit cu uimire și admirație”. Fără a imita papagalicește spuselor eternului nostru Dascăl ...al catedrei universale de știința artei, manifestat ca atare în spațiul... creativității, performanței, considerăm și culegerea de aforisme, versuri, fragmente de jurnal etc. „**Mălăele despre Mălăele**” - o probă a evidenței că nu degeaba te tragi din „neamul lui Brâncuși”, fapt recunoscut în mărturii esențiale – unele risipite în trageri de limbă cu efect promoțional, „privirea în oglindă” bunăoară, cazul convorbirilor cu **Daniel Drăgan**, „**33 pentru totdeauna**” (Ed. Astra, Brașov) și Nichita Danilov în „Observator Cultural”, de pildă, reconstituiri de „trairi” și fapte din perioade esențiale ale biografiei, copilărie, adolescență („Vulpoiul Negru”), diplome de ucenic în tainele desenei și caricaturii; opțiunea de a urma actoria și nu artele plastice etc., etc.

(urmează Partea a II-a)

Artă teatrală • Artă teatrală • Artă teatrală • Artă teatrală

2013 – Întâlnire la Braşov: Horaţiu Mălăele, Victor Bibicioiu şi George Mihăiţă

Foto Alex. Stana

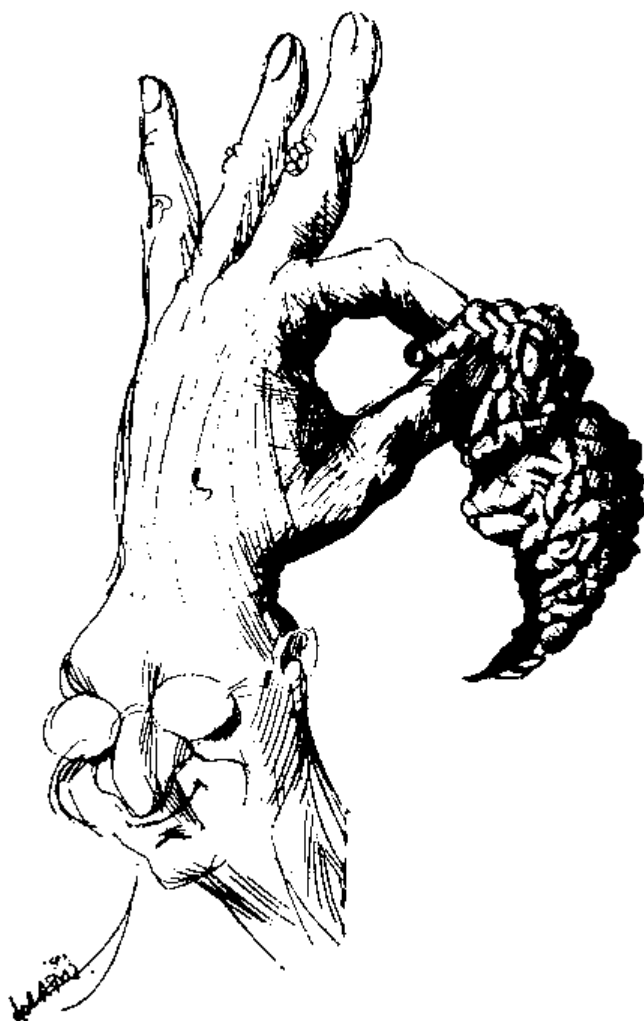
Caricaturi

de Horaţiu Mălăele

George Mihăiţă

Artă teatrală • Artă teatrală • Artă teatrală • Artă teatrală

Actorului Horațiu Mălăele

**Văzând vreo două tinerele
Probabile la caricat,
Artistu-și zise încântat:
Hai, Horațiu MĂ LA ELE!**

Actorului Dan Condurache

**Apare-n cadrul micului ecran
De foarte multe ori pe an
Și judecând aportu-i scenic,
E-apropiat, ca... tele (genic).**

Artă teatrală • Artă teatrală • Artă teatrală • Artă teatrală

Mihaela Chirițescu

O lună la țară

Ivan Sergheievici Turgheniev, marele maestru al realismului rus, neîntrecut analist al vieții sentimentale a eroilor săi, este prezent pe scena Teatrului Național din Craiova cu spectacolul *O lună la țară*. Intitulat inițial *Studentul*, spectacolul *O lună la țară* a avut premiera pe 8 octombrie. Regia este semnată de Cristian Juncu, iar din distribuția piesei fac parte nume sonore ale Naționalului craiovean.

Molipsitoarea și zglobia, Natalia Petrovna (Iulia Colan) este căsătorită cu familistul Arkadi Sergheici (Alex Calangiu) și au împreună un copil, pe Kolea (Alexandru Dragomir) cel zburdalnic și îndrăgostit de jocurile copilăriei pe care le poate trăi din plin în atmosfera liberă a vieții trăite în sânul naturii.

Într-un decor primitiv realizat de Cosmin Ardeleanu, care transpune tihna vieții de la țară, îi cunoaștem pe eroii noștri: Natalia, Arkadi, Kolea, Verocica (Costinela Ungureanu, Ioana Florentina Manciu) - fata crescută de Natalia în sânul familiei, Anna Semionovna (Tamara Popescu) - mama lui Arkadi și soacra Nataliei, Katia (Alina Mangra) - fata din casă, doctorul Șpighelski (Claudiu Bleonț), Rakitin (Cătălin Vieru) - veșnicul îndrăgostit de Natalia, și Beleaiev (Claudiu Mihail) - măruș discordiei, cel din a cărui vină se încurcă toate ițele poveștii.

Personajul cel mai controversat al piesei este Natalia, frumoasa și veșnic îndrăgostita și nemulțumita, Natalia care în lipsa iubirii, nu poate respira. Natalia nu spune cum că nu ar mai vrea să trăiască cu Arkadi, în schimb, prin comportament, transmite în permanență că vrea să aibă la îndemână pe cineva de care să se simtă îndrăgostită. Îi place să îl aibă în preajmă sa pe Rakitin despre care știe că a iubit-o toată viața și căruia îi spulberă orice speranță atunci când îi mărturisește cu nonșalanță că ea nu îi va împărtăși niciodată sentimentele. Dar nici nu vrea să îl știe departe de casa ei. În schimb, cu zburdalnicia unui amor adolescentin i se dăruiește lui Beleaiev, studentul care în viața lui Kolea joacă rolul profesorului, Verocicăi îi provoacă primii fiori ai iubirii, Katiei îi completează galeria amoretelor alături de neamțul Scaff (Adrian Andone), cel

care umple scena doar prin simpla apariție, dar și de mereu "euforicul" Matvei (Dragoș Măceșanu). Și tot cu nonșalanță îl face complice al amorului ei, tocmai pe Rakitin, căruia i se confesează jucând rolul femeii care suferă din pricina iubirii neîmpărtășite.

Personajul Natalia este construit din contraste: ar vrea să fie și doamna care dictează în casă, în căsnicia cu Arkadi, în viața lui Kolea, dar ar vrea să fie și fetișcana inocentă care i se dăruiește lui Beleaiev, inducându-i acestuia ideea că nu ea este cea care ia hotărârile. Natalia ar vrea să joace și rolul mamei sau surorii mai mari pentru Verocica pe care o învață ce înseamnă iubirea și căsnicia, dar îi place să îi fie și rivală în lupta pentru inima lui Beleaiev. Natalia ar vrea să fie și victimă și călău. Și pentru că își dorește toate aceste lucruri, are și parte de ele. Arkadi este pe punctul de a o lăsa liberă atunci când crede că se iubește cu Rakitin. Rakitin, deși o iubește, ar fi capabil să o ajute numai pentru a o ști fericită alături de Beleaiev.

Din orice bătlăie dată împotriva unei alte femei pentru inima unui bărbat, Natalia iese învingătoare. Din bătlăia dată cu ea-însăși, nu există nici învingător, nici învins. Natalia iubește, dar mai presus de toate, se iubește și se răsfăță.

De vreme ce Verocica, mult prea tână Verocica, după o singură dezamăgire, renunță la lupta pentru o iubire pasională, acceptând o căsătorie de conveniență cu bătrânul Bolșintov (Valentin Mihail), Natalia nici nu-și propune să renunțe la a iubi pasional. Pe cine? Dacă ar avea răspunsul, o viață plină de culoare cum este cea pe care o savurează din plin, ar deveni mult prea searbădă. Natalia nu are viziuni mărunte despre iubire, așa cum, printr-un contrast perfect, Șpighelski și Lizaveta Bogdanovna (Iulia Lazăr), o demonstrează atunci când își "etalează reciproc marfa", negociindu-și la propriu sentimentele și posibila căsnicie.

Natalia este unică prin natura ei dominatoare și molipsitoare, prin comportament, prin dorințele ei arzătoare, prin încrederea pe care o are în propria persoană, prin nebunia ei frumoasă, prin candoare și prin exuberanță.

Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare

Dan Lupescu despre...

Lansarea de carte de luni, 21 noiembrie 2016, ora 17,
la Teatrul „Ștefan Iordache” din Caracal

Victor Ravini – Lucidul Păstor al Mioriței

1. Viață de erou balzacian

Fascinantă și viforoasă, dramatică și uneori în răspăr a fost viața lui Victor Ravini, românățean get-beget, strănepot al Domnului de Rouă, răsădit, din 1985, în Suedia, unde s-a afirmat pe multiple planuri. O viață de muncă neostoită și de luptă pentru a-și regăsi sinele, pentru a se cunoaște și a se autodepăși, cunoscându-l, astfel, pe Dumnezeu, învățând lecția arhaică a ascultării și răbdării, a autocontrolului și iubirii aproapelui ca pe sine însuși.

Radu Victor Niță, cum fu trecut în certificatul de naștere și în cel de botez, văzu lumina zilei în anii negri, furtunoși ai războiului, în Caracal – mândră și milenară așezare, avându-și rădăcinile adânc înfipte în nebanuita platoșă de piatră, greabăn de zimbru geto-daco-tracic, ce se ascunde, la nici trei-patru palme, sub stratul fertil de cernoziom. Era în ziua de 10 octombrie 1943, adică în exact aceeași zi și lună când, trei ani mai târziu, la Bălăcița, în Mehedinți, pe Piemontul Getic, venea pe lume un alt scriitor gâlgâind de talent și inteligență meridională, solarul Nicolae Dan Frunteletă, purtător al praporilor românismului, aidoma celui pe care îl sărbătorim astăzi.

Copilul Radu Victor Niță nu apucă să-și vadă tatăl, profesor de latină și greacă veche, chemat sub arme să-și apere ființa neamului octo-milenar, ofițer pe frontul de la Odessa, unde un glonț bolșevic îi explodează în abdomen, în aprilie 1944, provocându-i moartea câteva săptămâni mai târziu, în luna lui Florar, când merii, cireșii și prunii își aprindeau candelabrele dalbe deasupra pruncului său de șase-șapte luni.

Rămasă singură, mama lui Radu Victor, Ileana Niță (devenită, într-un târziu, Iaciu, prin recăsătorire), îl creștea în buna tradiție românească, învățându-l, totodată, de mic, engleza, franceza, italiana, adică limbile pe care le stăpânea cu măiestrie de crăiasă zamolxiană și pe care le preda, ca profesoară, cu vocație pedagogică irefragabilă.

Elev al renumitului Liceu „Ioniță Asan” din Caracal (modelat, ca edificiu, după același proiect cu „Frații Buzești” din Craiova), Radu Victor Niță îl avu profesor de română pe rafinatul, seniorialul Petre Stroe, coleg de bancă și de năzbâtii fiindu-i fiul acestuia, Corneliu Andrei Stroe, campion național de juniori la

100 de metri plat, viitorul președinte al secției de fotbal a Clubului Sportiv Universitatea Craiova, prima echipă din România care, prin anii 1980-1984, a spart zidurile sonice ale suratelor occidentale, botezată **Campiona unei mari iubiri**, de Adrian Păunescu, în superba sa poemă **Oltenia – eterna Terra Nova**.

Acilea, în Caracal (*acilea* – cum se zicea prin părțile locului, în vara anului 1973, când mi-am făcut armata aci, la infanterie), în anii adolescenței, Radu Victor și Corneliu Andrei legară frății de cruce cu cei trei fii ai altui profesor caracalean de ispravă, Păunescu: George Constantin Păunescu, Viorel Păunescu și Valentin Păunescu.

În 1961, imediat după examenul de maturitate/bacalaureat, Radu Victor Niță intră cu brio la Universitatea din Timișoara – Facultatea de Filologie, secția română-germană, a cărei licență o obținut în 1966. Debutase, în genul reportajelor cu virtuți literare, încă din 1965, în hebdomadarul central al studenților români: **Viața Studențească**.

Repartiția guvernamentală îl plasă, ca pe un bun român, tare, verde și viguros ca Gorunul lui Horia, într-un sat maghiar din raionul Sf. Gheorghe (azi capitala județului Covasna, pe atunci parte a regiunii Brașov). De aici, viața lui Radu Victor Niță intră într-un vârtej existențial demn de corsari celebri ori de mari cuceritori europeni ai Vestului sălbatic din America. După doi ani de profesorat, în cătunul în care îi învăță **Hora Dacilor** pe puii de unguroaice pline de nuri, protagonistul nostru intră pe un fâgaș al destinului său în care, de la somptuoasa și luminoasa **Horă Dacică** – în fond, **Hora Soarelui** – trece, rând pe rând, la secvențe de viață în ritmuri cinematografice accelerate, purtând sigiliul de ceară roșie fierbinte al dansurilor noastre identitare: **Bătuta** („Tot pe loc, pe loc, pe loc,/ Să răsară busuioc!...”), **Învârtita, Rustemul, Brâul, Ciuleandra** („Două fire, două paie,/ Ia ciuleandra la bătaie!”), până la capodoperele de virtuozitate unică în lume: **Ciocârlia** și **Călușul oltenesc**.

Victor Ravini a mai publicat, în Suedia, alte trei cărți – cea dintâi având un succes peste așteptările editurii, iar cea de-a doua fiind selectată și citită pentru nevăzători. Despre **MIORIȚA. Izvorul nemuririi** precizează categoric: „Este cartea mea de suflet, un studiu amănunțit al baladei MIORIȚA, lucrarea mea finală la universitatea suedeză”.

Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare

2. MIORIȚA. Izvorul nemuririi. Precizăm din capul locului că – fără să o afirme vreodată – Victor Ravini induce, subliminal (prin incredibil de rigurosul și exhaustivul său studiu, încununare eclatantă, de gheizer țâșnind surâzător în soare, a cercetărilor științifice pe care le-a efectuat preț de o jumătate de secol!), induce un adevăr cutremurător, de care prea puțini români sunt conștienți: deși se fudulesc, vezi, Doamne!, că au la degetul mic *Miorița* și toate capodoperele create de Mihai Eminescu, Constantin Brâncuși, George Enescu și mulți alți români cu stea în frunte, acestea le sunt străine.

Nu le-au studiat în profunzime, nu le-au asimilat și nu au cum să le fie ghid identitar, manual de bună purtare pe tărâmul sfânt al Limbii Române, al culturii, spiritualității și civilizației noastre – din care, în preistorie, au izvorât și cură toate cele aidoma lor, existente oriunde în lume.

MIORIȚA. Izvorul nemuririi este inexpugnabilă precum toată salba de cetăți dacice din Munții Orăștiei.

Tăria acestei cărți de căpătâi a neamului românesc – **Liturghier, Molitvelnic** și, în toate ale sale, de la o poală/ zare la alta, **Biblia românilor de pre-tutindeni** – este aceea a andezitului din Altarul/ Calendarul de la Sarmizegetusa lui Burebista și Decabal, cuib de vulturi veșnic viu.

Urmează o buclă, care-i vizează direct pe filosoful, poetul și dramaturgul Lucian Blaga, demn de Premiul Nobel, și pe reputatul, la nivel mondial, istoric al credințelor și ideilor religioase Mircea Eliade: „**Chiar și luminători bine intenționați încearcă să ne asigure că am fi condamnați de geografie și de teroarea istoriei, că orice împotrivire sau luptă ar fi zadarnică și că singura soluție e să ne resemnăm. Așadar, să stăm copii triști în banca noastră, cum vor ei, să fim slugile altora**”.

După care vine, ca o furtună devastatoare, care spală toate păcatele și care mântuiește, vijelie ce poate fi asemănată și cu o rafală de lovituri directe, din ce în ce mai puternice: „**Nu Miorița să fie scoasă din școli, ci nălucirile vătămătoare ale câtorva somități orbite de propria lor strălucire, care și-au pus frustrările personale pe seama ciobanului și a întregii țări. Ne-au mințit încă de pe băncile școlii, ba chiar l-au înșelat până și pe Nichita Stănescu, care a murit cu durerea în inimă că *Miorița este școala tristeții noastre naționale***”.

În finalul părții de lumină pe care ne-o deschide, prin Uvertura la volumul său magnific **MIORIȚA. Izvorul nemuririi**, Victor Ravini afirmă răspicat, strălucitor și rece, ca lama ghilotinei care a funcționat la Paris, în *Place de la Concorde*, până în anul de grație 1969, ca semn de avertisment pentru democrația autentică și normalitatea sănătoasă, dar și ca instrument ultracivilizat de lichidare cvasi-instantanee a condamnaților la moarte: „**Noi nu avem o tristețe națională. Nu Miorița, ci răstălmăcirile câtorva erudiți sunt o școală a tristeții. N-au vrut să vadă sensul figurat și luminos al cuvintelor din Miorița și ne-au băgat pe gât propriul lor pesimism. Eu nu polemizez cu cei ce ne-au explicat Miorița. Noi, românii, n-avem nevoie să ne-o explice nimeni. O înțelegem cu inima. Am scris cartea asta ca să le arăt prietenilor suedezi frumusețea sublimă a conținutului din poemul nostru național, în care natura este divinizată, dumnezeirea umanizată, iar omul îndumnezeit. Da, asta îi poate deranja pe unii sau pe alții**”.

Pe parcursul lecturii, consolidându-ni-se opinia că, după acest monumental studiu, pe cât de rafinat și detaliat, pe atât de înălțător și grandios, nu cred să se mai încumete cineva, fie și peste o sută de ani, să realizeze o disecție atât de minuțioasă, o analiză și o sinteză teribil de vastă, de-a dreptul eroică – într-o viziune hermeneutică foarte bine cumpănită, cu sute, multe sute de noi judecăți de valoare, cu mii de conexiuni –, am fost extrem de surprinși să constatăm că Victor Ravini crede, speră în cu totul altceva.

Iată cum se exprimă într-una dintre epistolele adresate scriitorului Nicu Vintilă-Sigibida, pe care acesta o publică, la pag. 24-26 ale revistei pe care a lansat-o ca director fondator: **Domnul de Rouă**, serie nouă, anul I, nr. 3-4/ 10 octombrie 2016, ediție dedicată lui Victor Ravini: „**Miorița este o binecuvântare cerească de unde ne vine unitatea limbii și identitatea noastră națională, iar acum, când noi toți o spălăm de dogmele rău voitoare, poemul nostru național va pune scânteia la renașterea demnității și mândriei naționale și va face să iasă de sub frunze căzute alte frunze verzi –, noua generație, ce va prelua ștafeta cercetării cu o documentație mai bogată, cu o bibliografie mai amplă, cu o metodologie de cercetare îmbunătățită și cu mijloacele de informare ce evoluează de la o generație la alta**”.

CUPRINS

Eseu	
Dumitru Radu Popescu	3
Mircea Bradu în Ianuarie	3
Dinu Săraru	6
Treimea de platină.....	6
Poezie	
Gabriel Chifu.....	8
Inedite	
Al. Popescu-Telega.....	9
Scrisori inedite de la Al. Popescu-Telega și C.D. Fortunescu	9
C. D. Fortunescu	11
Scrisori inedite din fondul de aur al Muzeului Olteniei Craiova	11
Jurnal de călătorie	
Ioana Heidel (Germania).....	13
Pe urmele unei românce din Gabon (Africa)	13
Poezie	
N. P. Vrânceanu	16
Eseu	
Gheorghe Boaghe	17
Simplități subiective.....	17
Istorie	
Tudor Nedelcea	19
Centenarul Războiului pentru Reîntregirea țării	19
Cronică literară	
Gabriela Rusu-Păsărin	23
Cerșetorii timpului	23
Proză	
Ion R. Popa	26
Vecinul „Salvator”	26
Evenimente culturale	
Constantin Pădureanu.....	27
Concursul Internațional de poezie „Nicolae Drăgan”	27
Proză	
Constantin Pădureanu.....	28
Slujitorii bogăției.....	28
Cronică plastică	
Aurora Speranța	29
Iulian Segărceanu.....	29
Poezie	
Ion C. Ștefan	30
Mihai Licu Ungureanu	30
Emilian Mirea.....	31
Alex. Bosneanu	31

Proză	
Nina Cosmulescu	32
Te-am adus pe mătură.....	32
Poezie	
Ion C. Ștefan	303
Proză	
Teodor Oancă	34
Clopotul (IV).....	34
Consemnări	
Ion R. Popa	35
Prin muzeele Craiovei.....	35
Eseu	
Tudor Nedelcea	36
Rosa del Conte.....	36
Ștefan Buzărnescu	39
Deputăția – o nouă știință?.....	39
Noutăți literare	
Elena-Camelia Zăbavă	41
Microsisteme antroponimice românești.....	41
Eseu	
Mircea Pospai	43
<i>Amintiri din Comuna Literară Bechet</i>	43
Poezie	
Ion Sabin Cerna	44
Vasile Răvescu	44
Petruș Andrei	44
Ștefan Ciuculescu	45
Nicolae Maroga Enceanu	45
Eseu	
Marian Barbu	46
Diplomația convorbirii... culturale.....	46
Poezie	
Teodor Preda	47
Proză	
Elisabeta Iosif	48
Contele de Madeira (XI) (fragment de carte în lucru).....	48
Cronică literară	
Victor Rusu	50
Poezia lui Nicolae Dabija sau Religia iubirii.....	50
Proză	
Victor Bibicioiu	53
Ochiul care vede totul (Fragment din volumul în pregătire „ <i>Teatrul – aventura adevărului</i> ”.).....	53
Artă teatrală	
Întâlnire la Brașov: Horațiu Mălăele, Victor Bibicioiu și George Mihăiță.....	55
Caricaturi de Horațiu Mălăele	55

Mihaela Chirițescu.....	57
O lună la țară.....	57
Noutăți literare	
Dan Lupescu despre.....	58
Lansarea de carte: <i>Victor Ravini</i> – <i>Lucidul Păstor al Mioriței</i>	58

NOTA BENE

Revista *Noul Literator* apare sub egida U.S.R. și publică articole de specialitate ale autorilor și cadrelor didactice interesate.

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 30 aprilie 2017

